የገቢዎች ሚኒስቴር

የ2015 በጀት ዓመት የአፈጻጸም ሪፖርት

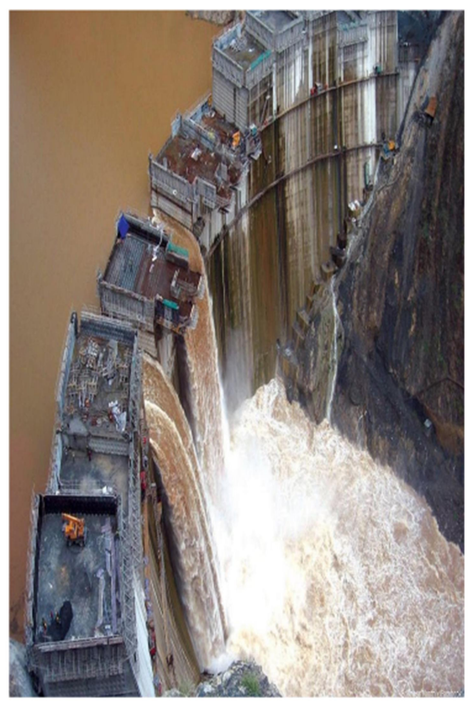

ሀምሌ 2015 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

ማውጫ

ክፍል አንድ 1

1 መግቢያ 1

ክፍል ሁለት 2

2 የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም አፈጻጸሞች 2

2.1የዕቅድ ዝግጅት፣ ክትትልና ግምገማ ስራዎች አፈጻጸም 2

2.2የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል አፈጻጸም. 3

2.3የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም 8

2.4የአጋርነት እና የህዝብ ግንኙነት አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም 12

2.5ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረግ ድጋፍና ክትትል ማሻሻል አፈጻጸም. 16

2.6የስነ ምግባርና ፀረ–ሙስና ክትትል ሥራዎች ማሻሻል አፈጻጸም 19

2.7የሴቶችና ማህበራዊ ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ማሻሻል አፈጻጸም 21

2.8የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ስራዎች ማሻሻል አፈጻጸም 22

ክፍል ሦስት 24

3 በቁልፍ የውጤት አመላካቾች (KPIS) ላይ የተመሰረተ የልማት ዕቅድ አፈጻጸም ትንተና 24

3.1ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስ አስተዳደር ስርዓትን የማጎልበት ስራዎች አፈጻጸም. 24

3.1.1 .... የገቢ አሰባሰብ አሰራር ልዕቀትን ለማምጣት የህግ ማዕቀፎችን እና አሰራሮችን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም 24

3.1.2 .... የታክስ ሚዲያ አስተዳደር ውጤታማነቱን የሚያጋግጥ ስራዎች አፈጻጸም 28

3.1.3 .... የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም 32

3.1.4 .... የግብር ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ሚያጋግጥ ስራዎች አፈጻጸም 34

3.2የግብር ከፋዮች የታክስ ህግ ተገዥነት ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም 39

3.2.1 የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብ ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም 39

3.2.2 የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ የኢንተለጀንስ ክትትል እና የኦዲት ስራዎችን ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም 48

3.3ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት የሚያጋግጥ ስራዎች አፈጻጸም 55

3.3.1 .... ከሀገር ውስጥ ታክስ የሚሰበሰብ ገቢን ማሳደግ ስራዎች አፈጻጸም 55

3.3.2 .... የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማጎልበት ስራዎች አፈጻጸም 60

3.4የገቢዎች ሚኒስቴር የ2015 በጀት ዓመት የግቦች አፈጻጸም 61

ክፍል አራት 66

4. በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶችና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች 66

4.1በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች 66

4.1የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች 66

ክፍል አምስት 67

5 ማጠቃለያ 67

ሰንጠረዦች

ሰንጠረዥ 1 የሰው ሀብት ሁኔታ 4
ሰንጠረዥ 2 የተሰጡ ስልጠናዎች በስልጠና ዓይነትና በኃላፊነት ደረጃ 5
ሰንጠረዥ 3 የ2015 የበጀት አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች 8
ሰንጠረዥ 4 የኋላ ዘመናት የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም በዝርዝር 9
ሰንጠረዥ 5 የ2014 የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም 10
ሰንጠረዥ 6 የኮሚኒኬሽን ስራዎች አፈጻጸም 15
ሰንጠረዥ 7 በ2015 በጀት ዓመት ስልጠና የወሰዱ የክልሎች /ከተማ አስተዳደሮች 16
ሰንጠረዥ 8 የውጭ ምንዛሪ ተፈቅዶ ማሽን ማስመጣት የጀመሩ አቅራቢዎች 29
ሰንጠረዥ 9 ከሽመመ ቁጥጥር የተጣለና የተሰበሰበ መቀጮ 30
ሰንጠረዥ 10 የሚረጃ ማጥራት ስራዎች አፈጻጸም 31
ሰንጠረዥ 11 የኢ-ፋይሊንግ ስልጠና እና የይለፍ ቃል አፈጻጸም 32
ሰንጠረዥ 12 የኢ-ፋይሊንግ አፈጻጸም 32
ሰንጠረዥ 13 የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-PAYMENT) የእስከ አሁን አፈጻጸም 33
ሰንጠረዥ 14 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-PAYMENT) አፈጻጸም 33
ሰንጠረዥ 15 የግብር ከፋዮች ምዝገባ አፈጻጸም 35
ሰንጠረዥ 16 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በማሀደር 36
ሰንጠረዥ 17 የተጠቃለለ የተማላሽ አፈጻጸም 36
ሰንጠረዥ 18 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም 37
ሰንጠረዥ 19 በ2015 በጀት ዓመት ውሳኔ ያገኙ ጉዳዮች 37
ሰንጠረዥ 20 በ2015 በጀት ዓመት በታክስ ኦዲት ተስተካክለዉ የተማላሱ ፋይሎች 38
ሰንጠረዥ 21 የክስና ጉምሩክ ሚረጃ፣ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም 38
ሰንጠረዥ 22 የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም 39
ሰንጠረዥ 23 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም 40
ሰንጠረዥ 24 የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ አሰጣጥ 41
ሰንጠረዥ 25 የኤክሳይዝ ታክስ ለፈቃድ አሰጣጥ ወይም ለክትትል የተካሄደ ማስክ ስራ 42
ሰንጠረዥ 26 የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም 42
ሰንጠረዥ 27 የተርንኦቨር ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም 43
ሰንጠረዥ 28 የ2015 በጀት ዓመት አጠቃላይ የስሌት ስራዎች አፈጻጸም እና በልዩነት የተገኘ የገንዘብ ማጠን 45
ሰንጠረዥ 29 ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ የተሰራ ስሌት እና የተወሰነ ገቢ 46
ሰንጠረዥ 30 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉት ላይ የተሰራ ስሌት 46
ሰንጠረዥ 31 ሌሎች በዴስክ የተሰራ የታክስ ስሌት 46
ሰንጠረዥ 32 ሚረጃ ወደ ሲስተም መመዝገብ (DATA CAPTURING) እና የሚረጃ ጥራት ቁጥጥር 47
ሰንጠረዥ 33 አጠቃላይ የግብር ከፋዮች ብዛት ለስጋት ዝግጁ የሆኑና ያልሆኑ እንዲሁም የስጋት ደረጃቸው 50
ሰንጠረዥ 34 የኦዲት አፈጻጸም በማሀደር 51
ሰንጠረዥ 35 የኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ(በፍሬግብር) 52
ሰንጠረዥ 36 የኦዲት ውጤት በኦዲት ዓይነት፣ የቀነሰ ኪሳራ እና የቀነሰ ተማላሽ 52
ሰንጠረዥ 37 በግብይት ወቅት ደረሰኝ የሚይቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተወሰደ እርምጃ በቅ/ጽ/ቤት 53
ሰንጠረዥ 38 የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች 54
ሰንጠረዥ 39. የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራዎች አፈጻጸም 54
ሰንጠረዥ 40 አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም 55
ሰንጠረዥ 41 የሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች 56
ሰንጠረዥ 42 የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት 56
ሰንጠረዥ 43 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች 57
ሰንጠረዥ 44 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት 57
ሰንጠረዥ 45 ለክልሎች የተላለፈ የጋራ ገቢ 58
ሰንጠረዥ 46 የጋራ ገቢ ትልልፍ በንጽጽር 58
ሰንጠረዥ 47 የወክልና/ዊዝሆልዲንግ/ ታክሶች ገቢ ትልልፍ 59
ሰንጠረዥ 48 የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ንጽጽር 59
ሰንጠረዥ 49 አጠቃላይ የጋራ ገቢና የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ 59

ሰንጠረዥ 50 የጋራ ገቢ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃጸር 60
ሰንጠረዥ 51 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም.. 61
ሰንጠረዥ 52 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ በወሰነው ክፍል 61
ሰንጠረዥ 53 ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች.......................... 61

ክፍል አንድ

1 መግቢያ

የገቢዎች ሚኒስቴር የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸምን ለማሻሻል ህገወጥ ንግድን በመቆጣጠር በህግ የተሰጡትን ስልጣንና ተግባራት በአግባቡ ለመወጣት የሚያስችሉ ከ10 እና ከ5 ዓመቱ የልማት ዕቅድ የተመነዘረ የ2015 በጀት ዓመት ዓመታዊ ዕቅድ በማቀድ እየሰራ ይገኛል። በዚሁ መሰረት ሚኒስቴር መ/ቤቱ በዋናነት ተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራርን ማሻሻል፣ ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስ አስተዳደር ሥርዓትን ማጎልበት፣ የግብር ከፋዮችን የታክስ ሕግ ተገዥነት ማሻሻል እና ዘላቂ የመንግስት ገቢ ዕድገት ሚረጋገጥ የሚሉ ስትራቴጂክ ግቦችንና ዋና ዋና ዝርዝር ተግባራትን በማቀመጥ እንዲሁም ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾችን በመቅረጽ የ2015 በጀት ዓመት ዕቅድ ስኬት ጉልህ ድርሻ የሚኖራቸው ታክስ በፈቃደኝነት ማክፈል ባህል ማጎልበት፣ ዲጂታል የገቢ አስተዳደር ስርዓትን ማንበት፣ የታክስ አስተዳደር ፍትሃዊነትን ሚረጋገጥ፣ የውስጥ እና የውጭ ስትራቴጂክ አጋርነትን ማጠናከር እና የዳበረ የስራ ባህል መፍጠር የሚሉትን ስትራቴጂያዊ አቅጣጫዎችን ተከትሎ መተግበር በመቻሉ ባለፉት አስራ ሁለት ወራት አፈጻጸሙ ከተቀመጡት ግቦች አኳያ ሲመዘን በሁሉም የገቢ ፊሲካል ስራዎቻችን አመርቂ ውጤት የተመዘገበ መሆኑን የአፈጻጸም ሪፖርቱ ሚረጃዎች ያሳያሉ።

የተመዘገበው ውጤት ከተቋሙ ዋነኛ ተልዕኮ ከሆነው የገቢ አሰባበሰብ አኳያ ሲታይ በ2015 በጀት ዓመት ባለፉት አስራ ሁለት ወራት በሀገር ውስጥ ታክስ ከታክስና ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ብር 266.95 ቢሊዮን ለማሰብሰብ ታቅዶ ብር 264.35 ቢሊዮን በማሰብሰብ የዕቅዱን 99.02 በመቶ ሲሳካ ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ብር 183.34 ቢሊዮን ለማሰብሰብ ታቅዶ ብር 177.68 ቢሊዮን በማሰብሰብ የዕቅዱን 96.9 በመቶ ማሳካት ተችሏል። ስለሆነም እንደ ተቋም በአስራ ሁለት ወራት ብር 450.29 ቢሊዮን ለማሰብሰብ ታቅዶ ብር 442.03 ቢሊዮን በማሰብሰብ የዕቅዱን 98.16 በመቶ ማሳካት ተችሏል። ይህ አፈጻጸም ከአምና ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በ105.32 ቢሊዮን ብር ወይም በ31.28 በመቶ ዕድገት አሳይቷል።

በሟጨረሻም ሪፖርቱ የስራ ዘርፎችን፣ የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶችን እና በስራቸው ያሉትን የታክስ ማዕከላትን በመረጃ ምንጭነት በማጠቀም የተዘጋጀ ሲሆን ሚረጃዎቹም ገላጭ በሆነ ሜሌኩ በሰንጠረዥ እና በማሳሰሉት ተተንትነው ግልጽ በሆነ ሜሌኩ የቀረቡ ሲሆን የሪፖርቱም አደረጃጀት በተማለከተ በክፍል አንድ መግቢያ፣ በክፍል ሁለት የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም፣ የሃብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማጎልበት ስራዎች፣ በክፍል ሶስት በቁልፍ የውጤት አሜላካቾች (KPIs) ላይ የተማሰረተ ዕቅድ አፈጻጸም ትንተና በክፍል አራት በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶችና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎችን ሲያካትት የሟጨረሻው ክፍል የሪፖርቱን ማጠቃለያ እንዲይዝ ተደርጎ ተዋቅሯል።

ክፍል ሁለት

2 የተቋማዊ የማስፈጸም አቅም አፈጻጸሞች

2.1 የዕቅድ ዝግጅት፣ ክትትልና ግምገማ ስራዎች አፈጻጸም

ከዕቅድ ዝግጅት አኳያ ተቋሙ የአስር ዓመቱን የልማት ዕቅድ መነሻ በማድረግ የአንድ ዕቅድ አንድ ሪፖርት መርህን በመከተል ለ2015 በጀት ዓመት የተጣለውን ወደ መንግስት ትሬዠሪ ብር 408,272,964,480.00 ፈሰስ ለማድረግ የሚሰራ ቢሆንም ሚኒስቴር ማስሪያ ቤቱ ከሚሰበሰበው ጥቅል ገቢ ላይ ለክልል የሚተላለፈዉን የጋራ ገቢ እና ሌሎች ተቀናናሽ ሂሳቦችን ታሳቢ በማድረግ ወደ መንግስት ትሬዠሪ ፈሰስ ወደ ሚደረገዉ የተጣራ የገቢ መጠን ላይ ለመድረስ ጥቅል እቅድ ብር 450,292,248,448.14 በማድረግ ይህን የገቢ ዕቅድ በገቢ ርዕሶች በመተንተን ዕቅድ ተዘጋጅቶ ወደ ስራ መግባት ተችሏል። በዕቅድ ዝግጅቱም ከዋናው መ/ቤት እስከ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ድረስ ያሉትን አመራሮችን እና ባለሙያዎችን በማወያየት፣ በዕቅድ ዝግጅቱ ዙሪያ የጋራ መግባባት በመፍጠር እና ዕቅዱን እስከ ፈጻሚ ድረስ በማውረድ ወደ ስራ ተገብቷል።

ከቅርንጫፍ እስከ ዋናዉ ማስሪያ ቤት ያሉት አመራረች በ2015 በጀት ዓመት ሊሰሩ በታሰቡ ስራዎች ዙሪያ ግንዛቤ ኖሯቸው ዕቅዱን በባለቤትነት ወስደው እንዲተገብሩት ከማድረግ አንፃር የ2014 በጀት ዓመት የዕቅድ አፈፃፀም ግምገማ ተደርጓል። በ2015 በጀት ዓመት ዕቅድ ዙሪያ ተጠሪ ተቋማትን ጨምሮ የዋናው መ/ቤት ዘርፎች እና ዳይሬክቶሬቶች እንዲሁም የቅ/ጽ/ቤቶች አመራሮች የተሳተፉበት ውይይቶች ተደርገዋል። በዋናው መ/ቤት የስራ ዘርፎችና ዳይሬክቶሬቶች እንዲሁም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ያለፈውን በጀት ዓመት የአፈፃፀም ግብረ መልስ በማቅረብ ማስተካከል በሚገባቸው ጉዳዮች ላይ የጋራ ውይይት ተደርጓል።

ከሰዉ ኃይልና ዝግጅት አኳያ ተቋሙ ያስቀመጠውን ተልዕኮ ለማሳካት የሰብዓዊና ቁሳዊ ሀብቶች ወሳኝ ሚና ያላቸዉ መሆኑን በማገንዘብ በበጀት ዓመቱ መጀመሪያ ላይ 120 በደረጃ ዕድገት እና 133 በቅጥር የስራ መደቦችን በመሙላት የሰው ኃይል ቁጥሩን 4616 በማድረስ የመዋቅሩን 73.43 በመቶ በመሸፈን የበጀት ዓመቱ ተጀምሯል። የአመራር እና የፈጻሚውን አቅም ለማጎልበት የሚያግዙ ስልጠናዎች ለ3453 ሰራተኞች በ2014 በጀት ዓመት የተሰጡ ሲሆን እነኝህ ስልጠናዎች ለ2015 በጀት ዓመት ከፍተኛ አስተዋጽዎ እንዳላቸው ታሳቢ ተደርጓል።

ከግብዓት ዝግጅት አኳያ በሀገር ውስጥ ታክስ በ2015 በጀት ዓመት ለሥራ ማስኬጃ እና ደመወዝ በጀት ብር 2,021,290,810.00 እና ለካፒታል በጀት ብር 700,000,000.00 በአጠቃላይ ብር 2,721,290,810.00 በማስፈቀድ ወደ ስራ ተገብቷል።

ባለድርሻ አካላትንና ግብር ከፋዩን ከማዘጋጀት አኳያ ግብር ከፋዩንና ባለድርሻ አካላትን በዕቅድ እና ተያያዥ ጉዳዮች ዙሪያ ግንዛቤ በመፍጠር እንዲሁም በህግ ተገዥነት ደረጃቸዉ የተሻለ አስተዋጽዎ የነበራቸዉን 724 (400 በአገር አቀፍ እና 324 በቅርንጫፍ) ግብር ከፋዮች እና አስመጪዎች የዕዉቅናና የማበረታቻ ሽልማት ተሰጥቷል። እንዲሁም 14 ግብር ከፋዮችና በ3 ጊዜና ከዚያ በላይ

በተከታታይ በማሻለማቸው የልዩ ተሸላሚ ሲሆን አንደ(1) ግብር ከፋይ ደግሞ ማትናና ብልሹ አሰራርን በማጋለጥ ተሸላሚ ሆነዋል።

ተቋሙ ከመቼውም ጊዜ በበለጠ ውስጣዊ አቅሙን በማጠናከርና ለአሰራር ማነቆ የሆኑ ችግሮችን በማለየት የማሻሻያ ስራዎችን በማከራት፣ ከአጋር አካላት ጋር ማለትም ከንግዱ ማህበረሰብ፣ ከተቆጣጣሪ እና ተባባሪ አካላት ጋር የተጠናከረ የስራ ግንኙነት በመፍጠር በቴክኖሎጂ የታገዘ ዘመናዊ የታክስ ስርዓት ለማንባት እየሰራ ቆይቷል።

ለግብር ከፋዩ ቀላልና ቀልጣፋ የሆነ አገልግሎት ለማስጠት የሚያስችል ስራ በማከራት የግብር ከፋዩን ማህበረሰብ የእርካታ ደረጃ ከፍ ማድረግ አንዱ ሲሆን በዚህ ረገድ የታክስ ስርዓቱን በኤሌክትሮኒክ ስርዓት የታገዘ ማድረግ፣ የህግ ማዕቀፎችን የሚፈተሽና አገልግሎት አሰጣጥ ላይ እና የታክስ ህግ ማስከበር ላይ የሚስተዋሉ ችግሮችን በማለየት የዕርምት ስራ በማከራት በቀጣይም ግብር ከፋዩ በታማኝነት የቀረጥና ታክስ ግዴታውን አሳውቆ እንዲከፍል መደላድሎች ተፈጥረዋል።

2.2 የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል አፈጻጸም

➡ የሰው ሃብት አስተዳደር ስራዎች

ግልጽነት የሰፈነበት የሰው ኃይል ስምሪትን ማሰረት በማድረግ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ያስቀመጠውን የሰው ኃይል ማሳብ፣ ማቆየትና የሚፈጸም ብቃትን ማሳደግ ግብ ለማሳካት በ2015 በጀት ዓመት በተለያዩ የሥራ መደቦች ላይ ብቃት ያላቸው ሰራተኞች በማወዳደር በቅጥር ለመሙላት ታቅዶ 492 (ወንድ 241 ሴት 251) ቅጥር በሚፈጸም የሰው ሀይል ቁጥሩን 4,794 (ወንድ 2,145 ሴት 2,649) ወይም በሽፋን ደረጃ 74 በመቶ ማድረስ ተችሏል።

የሰራተኞችን ብቃት ከማሳደግ አንጻር በተቋም ደረጃ ለ2015 በጀት ዓመት ወደ ሲቪል ሰርቪስ ዩንቨርስቲ በሁለተኛ ዲግሪ እና ለመጀመሪያ ዲግሪ 94፣ 2 ሰራተኞች ብሄራዊ ሚጃና ደህንነት ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ፣ 5 ሰራተኞች ቻይና እና 6 ሲቪል ሰርቪስ ዩንቨርሰቲ በዶክትሬት ዲግሪ በድምሩ107 ሰራተኞች ውድድሩን አልፈው ትምህርታቸውን እንዲከታተሉ ተደርጓል።በተጨማሪም 11 ሰራተኞች ኄጅ ኮሌጅ፤ ትምህርታቸውን እንዲማሩ የማመቻቸት ስራ ተሰርቷል።

ለስራ አስፈላጊነት ሲባል ለ 237 (ወ 125 ሴ 112) ሠራተኞች የውስጥ ዝውውር ተሰጥቷል። እንዲሁም በመደበኛ ዝውውወር 24፣ በማህበራዊ ችግር ምክንያት 13 በቀረበ የዝውውር ጥያቄ ማሰረት 37 (ወ 24 ሴ 13) ዝውውር ተሰጥቷል።

በተለያየ ምክንያት በሰራተኞች ለሚቀርቡ አቤቱታዎች ፈጣን ምላሽ ከማስጠት አንጻር ከደረጃ እድገት የስራ ልምድ አያያዝ እና ከአስተዳዳራዊ በደል ጋር ተያይዞ ቅሬታ ላቀረቡ 159 ሠራተኞች (ወንድ 81 እና ሴት 78) ሙሉ በሙሉ ምላሽ ተሰጥቷል።

በሌላ በኩል ከተቋሙ 252 (ወንድ 155 ሴት 97) ሰራተኞች የለቀቁ ሲሆን በጡረታ 26 (ወንድ 15 ሴት 8) ፣ በሞት 5 ሴት፣ በዲሲፒሊን 1 (ወንድ 1) ፣ በገዛ ፈቃድ 214 (ወንድ 129 እና ሴት 85) ፣ ወደ ጉምሩክ የተዘዋወሩ ወንድ 2፣ ወደ ፕሮጀክት የገቡ ወንድ 2፣ በአንቀጽ 41 ወንድ 1፣ በሀሰተኛ ትምህርት ማስረጃ ሴት 1 የተሰናበቱ ሲሆን ምክንያታቸው 109 የተሻለ ደመወዝ፣ 9 የግል ስራ

በመሚያ ላይ ባለ ቅሬታ 3(የውስጥ ኦዲት) 2(ንብረትና ጠቅላላ አገልግሎት) 91 ምክንያታቸውን ማገለጽ ያልፈለጉ ሲሆን የተሸለ ደመወዝ እና ጥቅማጥቅም አግኝተው እንደሆነ ይገመታል።

በተለያየ ደረጃ ብቃት ያላቸውን 493 (ወ 210 ሴ 283) ሰራተኞች በማወዳደር ለሰራተኞች የደረጃ ዕድገት ተሰጥቷል። ለማከለኛ ቁጥር 2 ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት የ219 ሰራተኞች (ወንድ–90፣ሴት–129) ከዚህ ውስጥ 4ቱ (ወንድ 0፣ ሴት 4) አመራሮች እና ከኢትዮጵያ ሲቪል ሰርቪስ ዩኒቨርስቲ ትምህርታቸውን በማትረስ ጨርሰው ለመጡ የ2014 በጀት ዓመት 17 ተመራቂ ሠራተኞች (ወንድ 9፣ ሴት 8) ምደባ የተከናወነ ሲሆን፤ በበጀት ዓመቱ በድምሩ የ253 (ወንድ 114፣ ሴት 139) ሠራተኞች ምደባ የተሰጠ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 239 አመራሮችና ሰራተኞች በአዲሱ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት የተመደቡ ናቸው፡፡

ከሰው ሃብት ስራ አመራር አኳያ ተሻሽለው የጸደቁ አሰራሮች በሚማለከት የኤች አይቪ፣ ኤድስ አስተዳደር እና የሸልማት አፈጻጸም መመሪያ በረቂቅ ደረጃ ተዘጋጅቷል። የሠራተኞች የደመወዝ ዕርከን ጭማሪ አፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 182/2015 ተዘጋጅቶና ጸድቆ ተግባራዊ ተደርጓል እንዲሁም የደንብ ልብስ እና የአደጋ ማካለከያ ማሳሪያዎች አፈጻጸም መመሪያ ቁጥር 178/2015 ላይ የቀረበውን የማሻሻያ ጥያቄዎች የማስተካከያ ሰርኩላር ተዘጋጅቶ ጸድቆ ተግባራዊ እየተደረገ ነው፡፡ የጸደቀ ሰርኩላርን በተማለከተ የትርፍ ሰዓት ክፍያ አስሜልክቶ ከተቋማችን የሥራ ባህሪ አኳያ ተዘጋጅቶ በበላይ አመራር ውሳኔ ማሳረት ተግባራዊ ተደርጓል። የሰው ሀብት አገልግሎት ስታንዳርድ ተዘጋጅቶ ስራ ላይ እንዲውል ለቅ/ጽ/ቤቶች ተሰራጭቷል። እንዲሁም በተፈላጊ ችሎታ መመሪያ ቁጥር 173/2014 የተዘጋጀው ሰርኩላር የህግ ቅርፅ ይዞ በማጽደቅ ሂደት ላይ ይገኛል።

ሰንጠረዥ 1 የሰው ሀብት ሁኔታ

ተ. ቁ	የሥራ ቦታ	ለተቋሙ/ለሥራ ክፍሉ የተፈቀደ የሥራ መደብ	የተሟሉ የሥራ መደቦች		ድምር	የመቀር ሽፋን	በፐርሰንት (%)	
			ወ	ሴ			ወንድ	ሴት
1	ዋና መ/ቤት	1430	396	440	836	58.46	47	53
2	ከፍተኛ	477	153	210	363	76.1	42	58
3	ምዕራብ	583	187	288	475	81.48	39	61
4	ምስራቅ	575	167	328	495	86.09	34	66
5	ማከለኛ	532	199	249	448	84.21	44	56
6	ሰሜን ምዕራብ	580	160	225	385	66.38	42	58
7	አዳማ	315	133	130	263	83.49	51	49
8	ባህርዳር	361	143	176	319	88.37	45	55
9	መቀሌ	334	84	136	220	65.87	38	62
10	ድሬዳዋ	259	89	114	203	78.38	44	56
11	ሐዋሣ	405	168	130	298	73.58	56	44
12	ጅማ	326	153	103	256	78.53	60	40
13	ኮምቦልቻ	301	109	118	227	75.42	48	52
14	በት/ት ላይ ያሉ መደባቸው የተያዘ		4	2	6			
ድምር		**6478**	**2145**	**2649**	**4794**	**74.00**	**44.7**	**55.3**

የስልጠና ስራዎች አፈጻጸም

የተቋሙን የሚፈጸም አቅም ለማጎልበት በበጀት ዓመቱ በ105 የስልጠና ርዕሶች ለ6,974 የአገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር፣ የጉምሩክ አስተዳደር እና የክልል የታክስ አስተዳደር አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

ሰንጠረዥ 2 የተሰጡ ስልጠናዎች በስልጠና ዓይነትና በኃላፊነት ደረጃ

ተ.ቁ.	የስራ ዘርፎች	ዕቅድ	ክንውን									አፈጻጸም (%)	የተሠጡ ስልጠና ርዕሶች ብዛት
			አመራር			ባለሙያ			ድምር				
			ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር	ወንድ	ሴት	ድምር		
1	የአገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር												
1.1	ታክስ አስተዳደር	1606	179	134	**313**	785	576	**1361**	964	710	**1674**	**104**	30
1.2	ድጋፍ ሰጪ ሚ.ጀ ቴክኖሎጂ	758	282	146	**428**	372	474	**846**	654	620	**1274**	**168**	39
	ድምር 1	**2364**	461	280	**741**	1157	1050	**2207**	1618	1330	**2948**	**125**	69
2	የጉምሩክ አስተዳደር												
2.1	ጉምሩክ አስተዳደር	1640	177	28	**205**	906	481	**1387**	1083	509	**1592**	**97**	20
2.2	ድጋፍ ሰጪ ሚ.ጀ ቴክኖሎጂ	1008	202	114	**316**	383	395	**778**	585	509	**1094**	**109**	31
	ድምር 2	**2648**	**379**	**142**	**521**	**1289**	**876**	**2165**	**1668**	**1018**	**2686**	**101**	**51**
3	ክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች												
3.1	ታክስ አስተዳደር	988	233	71	**304**	676	360	**1036**	909	431	**1340**	**136**	22
3.2	ድጋፍ ሰጪ ሚ.ጀ ቴክኖሎጂ	0			**0**			**0**	0	0	**0**	**0**	
	ድምር 3	**988**	**233**	**71**	**304**	**676**	**360**	**1036**	**909**	**431**	**1340**	**136**	
4	አጠቃላይ ድምር (1+2+3)												
4.1	ታክስ አስተዳደር	2594	412	205	**617**	1461	936	**2397**	1873	1141	**3014**	**116**	**39**
4.2	ጉምሩክ አስተዳደር	1640	177	28	**205**	906	481	**1387**	1083	509	**1592**	**97**	**20**
4.3	ድጋፍ ሰጪ ሚ.ጀ ቴክኖሎጂ	1766	484	260	**744**	755	869	**1624**	1239	1129	**2368**	**134**	**46**
	ድምር	**6000**	**1073**	**493**	**1566**	**3122**	**2286**	**5408**	**4195**	**2779**	**6974**	**116**	**105**

በገቢዎች ሚኒስቴር በሀገር ውስጥ ታክስ በሰላሳ የስልጠና ርዕሶች 1674 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከእነዚህ ሰልጣኞች ውስጥ 321 (19 በመቶ) ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ ቀሪዎቹ 1353 (81 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው፡ በድጋፍ ሰጪ ስራዎችና በሚ.ጀ ቴክኖሎጂ በሰላሳ ዘጠኝ የስልጠና ርዕሶች ለ1274 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከነዚህ ሰልጣኞች 424 (33 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ፣ ቀሪዎቹ 850 (67 በመቶ) ሰልጣኞች ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው፡ በድምሩ በሥድሳ ዘጠኝ የስልጠና ርዕሶች ለ2948 የሚ/ር መ/ቤቱ አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

በጉምሩክ አስተዳደር በሃያ የስልጠና ርዕሶች ለ1592 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከዚህ ውስጥም 103 (7 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ፣ ቀሪዎቹ 1489 (93 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሰተፉ ናቸው፡ በድጋፍ ሰጪ ስራዎችና በሚ ጃ ቴክኖሎጂ በሰላሳ አንድ የስልጠና ርዕሶች ለ1094 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከነ ዚህ ሰልጣኞች 246 (23 በመቶ) የሚሆኑት ከዋናው መ/ቤት ሲሆኑ ቀሪዎቹ 848 (77 በመቶ) ከቅ/ጽ/ቤቶች የተሳተፉ ናቸው፡ በድምሩ በሃምሳ አንድ የስልጠና ርዕሶች ለ2686 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች በሃያ ሁለት የስልጠና ርዕሶች ለ1340 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥተዋል።

የተሰጡ የስልጠና ዓይነቶችን ለማሳየት ያህል ያላስታወቁ ታክስ ከፋዮች ሚ ጃ መመዝገቢያ ማከታተያ ሪፖርት ፣ Dispute Resolution and Related with MNC፣ ዓለም አቀፍ የፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች (IFRS) ፣ የ3ኛ ወገን ሚ ጃ አሰባሰብና አጠቃቀም ፣ የተቀናጀ የመንግስት የታክስ አስተዳደር ሥርዓት (SIGTAS) ፣ መሠረታዊ የሂሳብ አያያዝ (Basic Accounting) ፣ የታክስ ህጎች፣ የገቢ ሂሳብና ትልልፍ፣ ታክስ ስሌት (አወሳሰን) እና የመሳሰሉት ናቸው።

በሚከለሉ በሚሰጡ ስልጠናዎች ሴቶችና ወጣቶች የተሳትፎ ድርሻን ቢያንስ 40 ከመቶ ለማድረስ ታቅዶ፣ በበጀት ዓመቱ ውስጥ ስልጠና ከተሠጣቸው 6974 አመራሮችና ባለሙያዎች መካከል 2779 ሴት አመራሮችና ባለሙያዎች ሲሆኑ፤ የተሳትፎ ድርሻቸውም 40 በመቶ ይሆናል። ከአመራሮች አኳያ ስልጠና ከተካፈሉ 1566 አመራሮች መካከል 493ቱ ሰልጣኞች ሴት አመራሮች ናቸው፡ የአፈጻጸም ድርሻቸው ደግሞ 32 በመቶ ይዟል። ለአዲስ ቅጥር ተወዳደሪዎች ፈተና ከማከጠት አኳያ በአስራ አንድ ዳይሬክቶሬቶች እና አንድ ቅ/ጽ/ቤት (ሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ፣ ሰው ሃብት ሥራ አመራር፣ ንብረት አስተዳደርና ጠቅላላ አገልግሎት፣ ህግ አገልግሎት፣ ለኮሚኬሽን ጉዳዮች፣ ለግዥና ፋይናንስ አስተዳደር፣ ስጋትና ህግ ተገዥነት ስትራቴጂ፣ ለውስጥ ኦዲት፣ ታክስ ሚጃና ሽ/መ/መ አስተዳደር እና ለመካከለኛ ቁጥር 2 ቅ/ጽ/ቤት ስር በሚገኙ ሃያ አራት የስራ መደቦች ቅጥር ላይ ለመወዳደር ለፈተና ለቀረቡ 379 ተወዳዳሪዎች ፈተና ተሰጥቶ ውጤቱ ለሰው ሃብት ሥራ አመራር ዳ/ሬት ተገልጾለታል።

ለደረጃ ዕድገት ተወዳዳሪዎች ፈተና ከማከጠት አንጻር የደረጃ ዕድገት ተወዳዳሪዎችን ብቃት ለመመዝን ፈተና እንዲሰጥ ጥያቄ ለቀረበላቸው 76 የስራ መደቦች ለፈተናው ለቀረቡ 314 ተወዳዳሪዎች ፈተና ተሰጥቷል። ውጤቱም ለሰው ሃብት ሥራ አመራር ዳ/ሬት ተገልጾለታል።

ከኢትዮጵያ የሂሳብ አዋቂዎችና ኦዲተሮች ማህበር ጋር በትብብር ለማከራት የተደረገውን ስምምነት ማከረት በማድረግ ከማህበሩ ጋር ግንኙነት በመፍጠር ማህበሩ አሰልጣኞችን እንዲመድብ ተደርጎ በIFRS እና በማከረታዊ የሂሳብ መዝገብ አያያዝ ላይ ለ515 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል። ከብሔራዊ ሚጃና ደህንነት ዩኒቨርስቲ ኮሌጅ ጋር በአጋርነት ለማከራት የተደረገውን ስምምነት ማከረት በማድረግ በመሠረታዊ የኢንተለጀንስ ኪነ-ሙያ ስልጠና በዩኒቨርሲቲው አሰልጣኞች ከጉምሩክ ኮሚሽን እና ከክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ለተውጣጡ 83 አመራሮች እና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

በአፍሪካ አመራር ልህቀት አካዳሚ ለገቢዎች ሚ/ር 69 ከፍተኛ አመራሮች በአካዳሚው አሠልጣኞች በአመራር ሰጪነት (leadership) ስልጠና ተሰጥቷል። እንዲሁም ለ32 የክልልና የከተማ የታክስ አስተዳደር ከፍተኛ አመራሮች ስለኢትዮጵያ የታክስ ሥርዓት ለተሠጠ ስልጠና የአካዳሚውን የፋሲሊቲና ማከተንግዶ አገልግሎት መጠቀም ተችሏል። በሲቪል ሰርቪስ ዩኒቨርስቲ በResearch Methodology and Statistics ከገቢዎች ሚ/ር እና ከጉምሩክ ኮሚሽን ለተውጣጡ 29 አመራሮች እና ባለሙያዎች፤ እንዲሁም በአሰልጣኞች ስልጠና (Training of Trainers) ከጉምሩክ ኮሚሽን ለተውጣጡ 19 አመራሮች እና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል።

ከአሜሪካ (USA) ትሬዠሪ ዲፓርትመንት የቴክኒክ ትብብር ጽ/ቤት በተደረገ የባለሙያ ድጋፍ በአሰልጣኞች ስልጠና (Training of Trainers) ለ25 አመራሮችና ባለሙያዎች እንዲሁም ከገቢዎች ሚ/ር እና ከጉምሩክ ኮሚሽን ለተውጣጡ 23 መካከለኛ አመራሮች በአመራር ሰጪነት (Leadership) ስልጠና ተሰጥቷል፡፡ ከዓለም አቀፍ ገንዘብ ድርጅት (IMF) በተገኘ የቴክኒክ ትብብር ድጋፍ በሁለት ዙር በDispute Resolution Related with MNC ርዕስ ላይ ለ75 አመራሮችና ባለሙያዎች ስልጠና ተሰጥቷል፡፡ በዚሁ ማስረት ለአምስትና ከዚያ በላይ ለሆኑ ቀናት በተካሄዱ ስልጠናዎች ለተሳተፉ 2317 ሰልጣኞች በስልጠና ማዕከሉ በኩል የተሳትፎ ሚረጋገጫ ሰርተፊኬት ተሰጥቷል፡፡

2.3 የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል አፈጻጸም

የበጀት ስራዎችና አጠቃቀም አፈጻጸም

ሰንጠረዥ 3 የ2015 የበጀት አጠቃቀም በወጪ ሂሣብ መደቦች

ተ.ቁ	የኘሮግራሞች ስም	የተፈቀደ በጀት	ዝውውር የተደረገባቸው	የተስተካከለ በጀት	እስከ ሰኔ 30 ዕቅድ	እስከ ሰኔ 30 በስራ ላይ የዋለ በጀት	የተጠቀሙት በመቶኛ
1	**ስራ አመራር ፕሮግራም**	**1,060,663,200.00**	**1,017,304,566.42**	**2,077,967,766.42**	**2,077,967,766.42**	**1,924,782,310.34**	**92.63**
2	**ሀገር ውስጥ ገቢ አሰባሰብ**	**341,047,010.00**	**55,273,514.81**	**396,320,524.81**	**396,320,524.81**	**381,479,585.88**	**96.26**
3	**የታክስ ህግ ማስከበር**	**304,443,950.00**	**11,121,392.87**	**315,565,342.87**	**315,565,342.87**	**304,835,532.03**	**96.6**
3.1	የህግ ማስከበር ፕሮግራም	298,765,350.00	9,920,227.17	308,685,577.17	308,685,577.17	298,417,487.07	**96.67**
3.2	የፍትሀብሔር ጉዳዮች ፕሮግራም	5,678,600.00	1,201,165.70	6,879,765.70	6,879,765.70	6,418,044.96	**93.29**
4	**ዘመናዊ የመረጃ ስርዓት**	**133,822,300.00**	**20,000,000.00**	**153,822,300.00**	**153,822,300.00**	**140,633,098.28**	**91.43**
4.1	የመረጃ ቴክኒሎጂ ትግበራ ፕሮግራም	125,327,600.00	20,000,000.00	145,327,600.00	145,327,600.00	133,467,981.23	**91.84**
4.2	የመረጃ ፕሮ/ ማሻሻል ፕሮግራም	8,494,700.00	-	8,494,700.00	8,494,700.00	7,165,117.05	**84.35**
5	**የተገልጋዮች ትምህርትና ድጋፍ**	**181,314,350.00**	**-1,819,908.50**	**179,494,441.50**	**179,494,441.50**	**162,745,628.33**	**90.67**
5.1	የትምህርትና ግንኙነት ፕሮግራም	32,502,200.00	11,808,154.24	44,310,354.24	44,310,354.24	43,161,202.19	**97.41**
5.2	የደንበኞች አገልግሎት ፕሮግራም	148,812,150.00	-13,628,062.74	135,184,087.26	135,184,087.26	119,584,426.14	**88.46**
ድምር		**2,021,290,810.00**	**1,101,879,565.60**	**3,123,170,375.60**	**3,123,170,375.60**	**2,914,476,154.86**	**93.32**

የውስጥ ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

የ2014 በጀት ዓመት የሰኔ 30 የፈሰስና ቆጠራ ሪፖርት ማቅረብ፤

የ2014 በጀት ዓመት የዋ/መ/ቤትና ከአስራ አንድ ቅ/ጽ/ቤቶች የቀረቡ የቆጠራ እና የተጠቃለለ የፈሰስ ሂሳብ ሪፖርት በማጣራት፣ በመመዝገብና በማደራጀት ለሚኒስትሩ በአድራሻ እና በገንዘብ ሚኒስቴር ኢንስፔክሽን ዳይሬክቶሬት በግልባጭ እንዲደርሳቸው ተደርጓል።

የፋይናንስ፣ የሕጋዊነትና የክዋኔ ኦዲት ሥራ ማከናወን ሪፖርት በማቅረቡ –

የ2014 በጀት ዓመት የ4ኛ ሩብ ዓመት፣ የ2015 በጀት ዓመት የአንደኛ፣ የሁለተኛ እና 3ኛ ሩብ ዓመት የበጀት ሂሳብ ኦዲት ማድረግ የሕጋዊነትና የፋይናንስ ኦዲት ሪፖርት፣ ከዋና መ/ቤት አራት (4) እና ከአስራ አንድ ቅ/ጽ/ቤቶች አርባ አራት (44) ሪፖርቶች ተጠቃሎ ቀርቧል። በዋና መ/ቤትና ቅ/ጽ/ቤቶች በበላይ አሜራሩ የታዘዙ ልዩ የኦዲት ሥራዎችን በማከናወን ሰባት (7) ሪፖርቶች ቀርበዋል። የሚደ ቴክኖሎጂ ማዕረት ልማቶች እና የታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም ውጤታማ ቀልጣፋ በሆነ ሜሉ አገልግሎት እየሰጡ ሚሆኑን እና ደህንነታቸው የተጠበቀ ሚሆኑን ለሚረጋገጥ የክዋኔ ኦዲት በማድረግ ሁለት ሪፖርቶች ቀርበዋል።

በዋና መ/ቤትና ቅ/ጽ/ቤቶች በፌደራል ዋና ኦዲተር ግኝቶች ላይ ክትትል እና ድጋፍ ማድረግ የየሩብ ዓመቱን ሪፖርት የማቅረብ አፈጻጸም

በፌደራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ከ2008 እስከ 2013 በጀት ዓመት በግኝት ተይዘው በሙሉ እና በከፊል ማስተካከያ የተደረገባቸው የ2014 በጀት ዓመት 4ኛ፣ በ2015 በጀት ዓመት 1ኛ፣ 2ኛ እና 3ኛ ሩብ ዓመት ግኝቶች ዝርዝር በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ለፕላን በጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፣ ለመንግስት ወጪ አስተዳደር ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፣ ለገንዘብ ሚኒስቴር እና ለፌዴራል ዋና ኦዲተር መ/ቤት ሪፖርት ተዘጋጅቶ ወጪ ተደርጓል። በዚሁ ማዕረት ከሰኔ 30/2014 በጀት ዓመት ወደ 2015 በጀት ከዞረው በብር 7,762,069,625.42 በቁጥር 246 ግኝቶች የእርምጃ አወሳሰድን በተሟላተ ሙሉ በሙሉ በቁጥር 52 በከፊል በ63 ግኝቶች ላይ ማስተካከያ የተደረገ ሲሆን እንዲሁም በገንዘብ ብር 3,266,358,696.03 ላይ ማስተካከያ ተደርጓል።

ሰንጠረዥ 4 የኋላ ዘመናት የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም በዝርዝር

ተ.ቁ	የእርምጃ አወሳሰድ	እርምጃ የተወሰደበት የገንዘብ መጠን በምር
1	በገንዘብ የተሰበሰቡ	1,330,080,102.51
2	በመሚሪያ ቁጥር 137/2010 እና 64/2012 መቀጫው የተነሳ	17,452,635.38
3	ከተማላሽ ላይ የተካካስ	13,684,490.07
4	በቀረቡ ሰነዶች ማስተካካያ የተደረገባቸው	56,472,848.10
5	በታክስ ኦዲተሮች የሚወሰን ግብር አለሞና የተረጋገጠ	281,093.26
6	በኦዲት ወሳኔ ላይ ድምር ስህተት በመኖሩ የተስተካከለ	154,236.86
7	ካሳወቁት ክሳራ ላይ የተቀናነሰ	75,591,026.62
8	የሂሳብ ምዝገባ ማስተካከያ የተደረገ	540,543.95
9	በፍርድ ቤት ክርክር ላይ በሚሆናቸው ከግኝት እንዲወጡ የተደረጉ	8,254,818.66
10	በፌዴራል ዋና ኦዲተር ሪፖርት ላይ የተቀናነሰ ሚሆኑ በደብዳቤ የተገለጸ	1,735,020,817.87
11	በታክስ ይግበኝ ኮሚሽን ውሳኔ መሠረት የተካካሰ	2,791,835.82
12	በፍርድ ቤት ትዕዛዝ የተሻረ	17,717,400.00
12	በታክስ ውሳኔ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት ውሳኔ የተስተካከለ	8,316,846.93
	ድምር	**3,266,358,696.03**

ለ2015 በጀት ዓመት በተያዘው የማካካ ሚኪከታ ዕቅድ መሠረት በባህርዳር፣ በሐዋሳ፣ በምስራቅ፣ በምዕራብ፣ ሰሜን ምዕራብ፣ በመካከለኛ፣ ድሬደዋ፣ ጅማ፣ አዳማ እና በከፍተኛ ግብር ከፋዮች ቅ/ጽ/ቤት በፌደራል ዋና ኦዲተር የ2014 በጀት ዓመት በረቂቅ የሥራ አሚራር ሪፖርት የቀረቡ ግኝቶች ላይ በአካል በማነኘት ምላሽ ሊቀርብባቸው የሚቹሉ ግኝቶች ላይ ቅ/ጽ/ቤቶቹ የተቋሙ የተጠቃለለ የሥራ አሚራር ሪፖርት እስኪወጣ ድረስ ማስተካከያ ተደርጎባቸው ምላሽ እንዲቀርብባቸው ከግዥና ፋይናንስ፣ ከገቢ ሂሳቦች አስተዳደር፣ ከታክስ ማስታወቅ፣ ከታክስ ዕዳ እና ከንብረት አስተዳደርና ጠቅላላ አገልግሎት ዳሬክቶሬት በተውጣጡ ባለሙያዎች በአካል በማነኘት የሙያ ድጋፍ በማድረግ እና በቅ/ጽ/ቤት ኃላፊዎችና ሠራተኞች በተደረገው ክትትል የብር 14,788,507,732.70 ማስተካከያ የተደረገባቸው ሲሆን ዝርዝሩ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 5 የ2014 የፌዴራል ኦዲት ግኝት ማስተካከያ አፈጻጸም

ተ. ቁ	የቅ/ጽ/ቤቱ ስም	በቅርንጫፉ ጽ/ቤቱ ረቂቅ የስራ አሚራር ሪፖርት ላይ የተያዘ	በቅርንጫፉ ጽ/ቤቱ የሚጨረሻ የስራ አሚራር ሪፖርት ላይ የተያዘ	ማስተካከያ የተደረገበት ግኝት
1	ከፍተኛ	13,148,645,988.11	4,787,994,578.21	8,360,651,409.90
2	መካከለኛ	1,316,574,155.62	975,333,663.13	341,240,492.49
3	ምስራቅ	1,238,872,616.82	823,915,056.94	414,957,559.88
4	ምዕራብ	1,937,046,898.00	1,191,382,675.09	745,664,222.91
5	ሰሜን ምዕራብ	1,179,821,587.71	524,622,908.49	655,198,679.22
6	አዳማ	2,102,955,412.01	36,087,402.56	2,066,868,009.45
7	ባህርዳር	169,420,175.64	47,029,004.36	122,391,171.28
8	ጅማ	564,261,425.35	48,444,700.72	515,816,724.63
9	ሐዋሳ	1,312,308,528.80	5,067,527.32	1,307,241,001.48
10	ድሬዳዋ	534,960,901.14	322,817,337.71	212,143,563.43
11	ዋናው መ/ቤት	53,390,981.96	7,056,083.93	46,334,898.03
ድምር		**23,558,258,671.16**	**8,769,750,938.48**	**14,788,507,732.70**

በሚኒስቴሩ ዋና መ/ቤት በውስጥ ኦዲተሮች የተከናወነ የውስጥ ኦዲት ግኝት ክትትል በማድረግ የቀረቡ ምላሾችን በመመዝገብ የ2014 በጀት ዓመት 4ኛ፣ የ2015 በጀት ዓመት 1ኛ እና 2ኛ ሩብ ዓመት ሪፖርት ከማቅረብ አኳያ ከዋና መ/ቤት የቀረቡ የክትትል የኦዲት ግኝት ምላሾች ትክክለኛነት በሚረጋገጥ በዋናው መ/ቤት በግዥና ፋይናንስ፣ በንብረትና ጠቅላላ አገልግሎት፣ በሚረጃ ቴክኖሎጂ፣ በሽያጩ መመዝገቢያ እና በሰው ሃብት ዳይሬክቶሬቶች ተመዝግቦ ከሚገኝ በድምሩ ብር 4,278,740,415.46 በቁጥር 139 ግኝት ውስጥ ብር 3,198,302,991.11 እና በቁጥር 27 ግኝቶች 74.75 በመቶ ማስተካከያ ተደርጎ ሪፖርቱ ወጪ ሆኖ ለገንዘብ ሚኒስቴር፣ ለሚኒስት ጽ/ቤት እና ለተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ጽ/ቤት ቀርቧል፡፡

➡ የኢንፎርሜሽን ኮሙኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነት ማሻሻል አፈጻጸም

የገቢዎች ሚኒስቴር ከተሰጠው ተልዕኮ እና ከያዘው ርዕይ አንጻር ለግብር ከፋዩ ህብረተሰብ ቀልጣፋ፣ ተደራሽና አርኪ አገልግሎት በማጠት ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን ገቢ በብቃት ለማሰብሰብ ከጊዜው ቴክኖሎጂ ጋር ማዘመኑ የምርጫ ጉዳይ አይደለም፡፡ በዚህ ረገድም ቀድሞ ከ20 ዓመት ጀምሮ ሲጠቀምባቸው የነበሩ ለሀገር ውስጥ ግብርና የጉምሩክ ቀረጥ አስተዳደር የሚያገለግሉትን የተለያዩ የኮር ሲስተሞችና ለአስተዳደራዊ ተግባር የሚያገለግሉ ስርዓቶች በየጊዜው በማሻሻል፣ እንዲሁም በሀገር አቀፍ ደረጃ የተቀረጸውን የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ፖሊሲ እና

በአዋጅ ቁጥር 1205/2012 የወጣውን የኤሌክትሮኒክ ትራንዛክሽን አዋጅ ማሻ ተቋሙ የዲጂታል ኢትዮጵያ 2025 ርዕይ እውን የሚያደርጉ በርካታ የቴክኖሎጂ ማሻሻያዎችን በማድረግ ላይ ይገኛል።

የወረቀት አልባ ስርዓትን ከመተግበር አንጻር በውስጥ ባለሙዎች ለሁለቱም ተቋማት የተሰሩ የኮርፖሬት ስራዎችን የሚደግፉ ስርዓቶች ለምሳሌ፡- የሰው ሀብት አስተዳደር(HRMS)፣ ድህረ ገጽ(www.mor.gov & ecc.gov)፣ የደብዳቤ ማጻፊያ (Electronics Letter Management system)፣ ማዕከት ማላዋወጫ (ITSM)፣ Performance Management and Appraisal(BSC) ማሻሻያ፣ እንዲሁም ለታክስ ሚረጃ ማሰብሰቢያ የሚያገለግሉ እንደ Tax Administration Support System (TASS)፣ የገበያ ዋጋ ማሰብሰቢያ ሲስተም(Fare Market Value Collection System) ፣ የFD የሽያጭ ማሽን ማሃሪያዎች መመዝገቢያና ማከታተያ እና የማሰሉት ለአብነት የሚጠቀሱና ተቋሞቹን በተወሰነ ደረጃ ወደ ወረቀት አልባ አሰራር የቀየሩ ልማቶች ናቸው፡፡

በተመሳሳይ ሁኔታ በኮር ቢዝነሶች ስርዓቶች ማለትም በSIGTAS እና eCMS ማሻሻያዎች ላይ በየጊዜው በውስጥ ባለሙዎች ከሚቀረጉ ማስተኛ የማሻሻያና የክትትል ስራዎች ጎን ለጎን አዲስ የወጡ አዋጆችና መመሪያዎችን ተከትሎ በታክስ ትራንስፎርሜሽን ቢሮ እና በWeb Fountain ባለሙዎች ድጋፍ የኤክሳይዝና የተጨማሪ እሴት ታክስ ሲስተም ማሻሻያ፣ ኢ-ማስታወቅ ማሻሻያ ፣ ኢ-ክፍያ ከደራሽ ጋር ማሻሻያ፣ የገቢ ትልልፍ (Revenue Sharing) ፣ የዳታ ዌር ሀውስ የሪፖርቲንግ ሥራዎች (RDW)፣ የየዳታ ቤዞቹን አሰራር ቀልጣፋ ማድረግ (Performance Tuning) ፣ የካሽ አልባ ስራን ያቀላጠፈ ከደራሽ በተጨማሪ የቴሌብር ኢንተግሬሽን እና ሌሎች በርካታ የሲስተም ማሻሻያ ስራዎች ተሰርተዋል።

- የኢ-ፋይሊንግ ሲስተምን ወደ ተሻሻለ ቴክኖሎጂ የመቀየር እና ተጨማሪ አፕሊኬሽን ሰርቨሮችን በመጨመር ፍጥነት እንዲኖረው መደረጉ አገልግሎት አሰጣጡ እንዲቀላጠፍ አድርጎታል። በጠቃላይ በኢ-ፋይሊንግና በኢፔይመንት ሲስተም ላይ 12 ማሻሻያዎች ተደርገዋል።
- ግብርና ሌሎች ክፍያዎችን በቴሌ-ብር ለመክፈል እንዲቻል ለጉምሩክ ኮሚሽን፣ ለአዲስ አበባ ገቢዎች እንዲሁም ለገቢዎች ሚኒስቴር የሚሆን አይፒሴክ ቻናል ተሰርቷል።
- TeleBirr E-Payment Integration API development እና በAPI ሚረጃ ልውውጥ ማካራ ተከናውኖ ከየካቲት 1 ቀን 2015 ዓ.ም ጀምሮ ተተግብሮ ከበፊቱ የደራሽ ካሽ አልባ የክፍያ ስርዓት በተጨማሪ የTELEBIRR አማራጭ የክፍያ ስርዓት በተሳካ ሁኔታ ተተግብሯል። እስካሁንም በ1,234 ግብር ከፋዮች ፣ ለ11 የግብር ዓነቶች፣ 3,934 ትራንዛክሽን ተፈጥሮ 1.07 ቢሊዮን ብር በቴሌብር አማካይነት ማሰብሰብ የተቻለ ሲሆን፤ የተጠቃሚዎች ቁጥር ለመጨመርና የክፍያ ማጠኑን ለማሳደግ ከግለሰብ በተጨማሪ የድርጅት የቴሌብር አካውንት በስርዓቱ ለማካተት በቴሌኮም በኩል አየተሰራ ይገኛል። ስለሆነም በሚኒስቴሩ በኩል TELEBIRR ፕላትፎርም ስርዓት partial payment እንዲቀበል ቀሪ ስራዎች በቀጣይ የሚከናቀቁ ይሆናል።
- በተመሳሳይ የኢትዮ ቴሌኮም የTELEBIRR የነዳጅ ክፍያ ስርዓት ደግሞ እስካሁን በትግበራው እንደታየው የግብር ከፋይ ማለያ ቁጥር (TIN) ያላካተተ በመሆኑ፤ በሚኒስቴሩ በኩል ይሄው አስተያየት ለኢቴዮ ቴሌኮም ቀርቦላቸው ስርዓቱ ለግብር አወሳሰን ግብዓት የሚሆን ሚረጃ ማለክ በሚያስችል ሚኩ ግብይቱን የሚፈጽሙትን የነዳጅ ሚደያውንና የነዳጅ ቀጂውን የግብር ከፋይ ማለያ ቁጥርን አካቶ በማሻል ላይ ሚሆኑና በአጭር ጊዜ ውስጥ እንደሚጠናቀቅ ከኢትዮቴሌኮም ተገልጿል።
- በዚህ በጀት ዓመት ብቻ 8 ባንኮች በኢፔይመንት ተሳታፊ የሆኑ ሲሆኑ በጠቃላይ 19 ባንኮች እስካሁን ተሳታፊ ሆነዋል። ማካራ አከናወነው ያጠናቀቁ 3 ባንኮች ናቸው። ማካራ እያከናወኑ ያሉና ቴስት

ዶክመንት የተላከላቸው 4 ባንኮች ነበሩ። ኢፔይመንት ታሳታፊ የሆኑ ነገርግን ተጨማሪ ማካራ እያደረጉ ያሉ፦ እናት ባንክ፣ ዳሽን ባንክ፣ አቢሲኒያ ባንክ እና ብርሃን ባንክ ናቸው።

- Integration of TIN Number to National ID(FAYDA) API development (Testing Phase) የተከናወነ ሲሆን፤ ቴስት ተደርጎ ወደ ፕሮዳክሽን ስራ እንዲገባ ተደርጓል። ለNational ID Project ቀደም ሲል ከተሰራው IPSec Tunnel በተጨማሪ ለTest and Production ይፈለጉ የነበሩ ሰርቨሮችን የማገናኘት ስራ ተሰርቷል።
- የ IFMIS(MOFEC) interface schedule ከአሲኩዳ እና ከ eCMS ሲስተም ጋር ያለው ኢንተርፌስ ፣ አስፈላጊው ድጋፍ ተደርጓል፣
- Ethio Telecom API integration (የደንበኞች ሚረጃ ከገቢዎች ሲስተም ጋር ማናበብን በተማለከተ ደንበኞች አገልግሎት ሲገዙ በሚያቀርቡት ቲን ማስረት የደንበኛውን ስም፣ አድራሻ ወዘተ በቀጥታ በኦንላይን ማናበብ) በሂደት ላይ ይገኛል።

በመሠረተ-ልማት አንጻር ደግሞ በአውሮፖ ህብረት/GIZ ድጋፍ በተለይ በዳታ ማዕከሉ የሜክሲኮ ዳታ ሴንተር ውስጥ ለረጅም ጊዜ አገልግሎት ሲሰጡ የነበሩ የኔትወርክ ዕቃዎች ማለትም ኮር ስዊችና ቶፕ ኦፍ ራክ ስዊች (Core Switch & TOP of Rack Switch) ፣ የሳን ስዊች በአዲስ የመቀየር፣ እንዲሁም የተለያዩ ራውተሮችና አስዊቾች ኮንፊገር መደረጉ፣ በሁለቱም ተቋሟት ያሉት መተግበሪያ ስርዓቶች (Application System) የነበራቸው የሚረጃ ቅብብሎሽ ፍጥነት እንዲጨምር ከፍተኛ አስተዋጽኦ በማበርከቱ አገልግሎት አሰጣጡን ከበፊቱ የበለጠ አቀላጥፎታል። የኤስኤስኤል ሰርተፍኬት፣ የፎርቲጌት ላይሰንስ እና ዶሜይኖች ዕድሳት ተከናውኗል።

- በዳታ ማዕከል ያሉ ዋና ዋና የቴክኖሎጂ መሠረተ ልማት መሣሪያዎች እንደ Storage and Servers, Uninterrupted Power Supply (UPS), Air Conditioner (AC), Core Switches, Routers, Telocom apparatus, Electric Installation እና የመሳሰሉ መሣሪያዎች መደበኛ ጥገና በተገቢው ሁኔታ ሥራ ማስራታቸውን ክትትል ተደርጓል።
- በተቋሙ ለሚገኙ የSIGTAS and the subsystems eFiling, ePayment, DatawareHouse, TASS, CashRegister GPRS & FD, BioDB, ለጉሙሩክ eCMS and its Subsystem TPM, ECVS, ECVS-G2, FACEVET, VDD, and ASYCUDA ስርዓቶች እንዲሁም Internet & Outlook፣ የInternal firewall ሥርዓቶች ዳታቤዝ ባክአፕ ማያዝና የክትትል ስራዎች ተሰርተዋል።

በተጨማሪ ከትግራይ ወደ ሰሜን ምዕራብ ቅ/ጽ/ቤት የዞረ የግብር ማዕከል ብዛት 658 ናቸው፣ ስራ ለጀመሩ የመቀሌ ቅርንጫፍና የክልሉ ገቢዎች የሲግታስ የማጠቀሚያ ይለፍ ቃል እንደገና ሪሴት የሚድረግና አዲስ ለተጠየቁ ደግሞ እንዲፈጠር ተደርጓል። ለትግራይ ክልል ገቢዎች ለአንድ ሳምንት ያክል ለ45 ሰዎች የቲን ፋይዳ/ናሽናል አይዲ ዙሪያ የድጋፍ ስራ ተሰርቷል።

2.4 የአጋርነት እና የህዝብ ግንኙነት አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል

የሀገር ውስጥ አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል

የተደረገ የሀገር ውስጥ አጋርነት ስምምነት፡- ከስትራቴጂክ አጋር አካላት ጋር በቅድሚያ ሚናቸውን በማለየት ግንኙነት መፍጠር፣ ከባለድርሻ አካላት ጋር የመግባቢያ ሰነድ ሚፈራረም፣ ቋሚ አደረጃጀት መፍጠር፣ የተፈረሙ

ስምምነቶችን በጋራ እቅድ በማውጣት ተግባራዊ ማድረግ እና ተግባራዊ መሆናቸውን ማከታተል፣ የሚከሰቱ ችግሮች ካሉ በጋራ ለመፍታት ታቅዶ ከ15 አጋር አካላት ጋር (በአጠቃላይ ቁጥር ወደ 36 ከፍ ያደረገ) በጋራና በትብብር ማከራት የሚያስችል ስምምነት ተፈርሟል። ዝርዝሩም –

- ከኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር እና ከጉምሩክ ኮሚሽን ጋር የሳይበር ደህንነት ተጋላጭነት ስጋትን የመከላከል እና አደጋ መቋቋም የሚረዳ ልውውጥ እና ትብብር፣
- ከፋይናንስና ሚረጃ ደህንነት ማዕከል ጋር በሚረጃ ልውውጥ በትብብር ለማከራት፣
- ከጉምሩክ ኮሚሽን፣ ከፌዴራል ፖሊስ፣ ከፍትህ ሚኒስቴር ጋር የታክስና የጉምሩክ ወንጀሎችን ለማከላከል እና አጥፊዎችን በህግ ተጠያቂ ለማድረግ የሚያስችል፣
- የታክስ ክፍያ በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ ለማሰባሰብ የሚያስችል የአገልግሎት አሰጣጥ ስምምነት ከኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር እና ከ10 ባንኮች (ከደቡብ ግሎባል፣ ከቡና፣ ከእናት፣ ከዓባይ፣ ከንብ ኢንተርናሽናል፣ አንበሳ ኢንተርናሽናል፣ ከአዲስ ኢንተርናሽናል ባንክ፣ ከኦሮሚያ ህብረት ሥራ ባንክ፣ ከዘምዘም ባንክ፣ ከሂጅራ ባንክ) እና ኢትዮ ቴሌኮም ጋር ተፈርሟል፣
- ከብሔራዊ መታወቂያ ፕሮጀክት ጋር የመግባቢያ ስምምነት ተፈርሟል፣
- በኢትዮ ቴሌኮም 7 የተመረጡ ዋና ዋና አገልግሎቶች የአገልግሎት ስምምነት ረቂቅ ሰነድ ላይ የሚመለከታቸው ዳይሬክቶሬቶች በሰጡት አስተያየት ላይ የጋራ ግንዛቤና አቋም ለመያዝ ውይይት ተደርጎ ቀሪ ስራው የሚረጃ ቴክኖሎጂ ማዕከል ተከታትሎ እንዲጨርስ መግባባት ላይ ተደርሷል። ወደ ትግበራ የገባ ስምምነት፦ የተፈረሙ ስምምነቶችን በጋራ እቅድ በማውጣት ተግባራዊ ማድረግ እና ተግባራዊ መሆናቸውን ማከታተል፣ የሚከሰቱ ችግሮች ካሉ በጋራ ለመፍታት በታቀደው መሰረት።
- ከኢንፎርሜሽን መረብ ደህንነት አስተዳደር፣ ከጉምሩክ ኮሚሽን ከገቢዎች ሚ/ር ጋር የሳይበር ደህንነት ተጋላጭነት ስጋትን የመከላከል እና አደጋ መቋቋም የሚረዳ ልውውጥ እና ትብብር የሦስትዮሽ መግባቢያ ሰነድ መሠረት የጋራ ፎረም ለማቋቋም ከሚኒስቴር መ/ቤታችን የተወከለውን የማሳወቅ እና ፎረሙ ወደ ትግበራ እንዲገባ ክትትል እየተደረገ ይገኛል፣
- Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) ከታክስ ኦዲት፣ ስልጠና ማዕከልና የሰው ሃብት ጋር እቅድ ለማዘጋጀት እንቅስቃሴ ቢጀመርም ወደ ተግባር መግባት ላይ ክፍተት የሚታይበት መሆኑ፣
- የተመከከረላቸው የሂሳብ አዋቂዎች ማህበር በIFRS ርዕስ ለ281 ታክስ ባለሙያዎች እና በመሠረታዊ የሂሳብ አያያዝ ለ135 ባለሙያዎች ስልጠና የተሰጠ መሆኑ፣
- ከአካውንቲንግና ኦዲት ቦርድ ጋር የተቋቋመው ግብረ–ሃይል (ኮሚቴ) ወደ ስራ እንዲገባ ግብረ–ሃይሉ እንደገና ለማደራጀት ከፍተኛ አመራር በማግኘት መድረክ ለማዘጋጀት ቦርዱን የማጋገር ስራ ተሰርቷል፣
- በአጠቃላይ ከ2014 በጀት ዓመት ጀምሮ የተፈረሙ የባንኮች ብዛት 19 ሲሆኑ ወደ ስራ የገቡት 18 ሲሆኑ በተጨማሪም ኢትዮ ቴሌኮም በኢ–ክፍያ ስርዓት ወደ ትግበራ ገብቷል፣

የውጭ ሀገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል

የተደረገ የውጭ አጋርነት ስምምነት፦ ተቋሙ ተልዕኮውን ለማሳካት እንዲያስችለው ትብብር መፍጠር አስፈላጊ የሆኑባቸውን አህጉራዊ እና ዓለም ዓቀፋዊ ድርጅቶችን በማለየት፣ ትብብር ለመፍጠር የሚያስችሉ ስምምነቶችን ለሚፈራረም በታቀደው መሰረት የሚከተሉት ተግባራት ተፈጽመዋል።

- የአውሮፓ ህብረት ቢዝነስ ፎረም የመግባቢያ ስምምነት ለማደስ ረቂቅ የመግባቢያ ሠነድ ተዘጋጅቶ የፎረሙ እና የስራ ክፍሎች ግብአትና አስተያየት ተካቶበት ለፊርማ ተዘጋጅቷል፣
- የአለም የገንዘብ ድርጅት ፊስካል ጉዳዮች ዲፓርትመንት (IMF-FAD) ቀጣይ የRevenue Mobilization Trust Fund (RMTF) የቴክኒክ እና የዓቅም ድጋፍ ፍላጎት ከሥራ ክፍሎች ጋር ተዳስሷል፣ ከድርጅቱ ምላሽ እየተጠበቀ ይገኛል፣
- የUS OTA በorganizational Health የተጀመረው የቴክኒክ ድጋፍ እንዲቀጥል ለድርጅቱ ጥያቄ (ኢሜይል) ቀርቦ በበጀት ምክንያት እንደማይቀጥል ገልጿል፣
- የUK IFS በታክስ ጥናት እና ሚዲያ ትንተና ዙሪያ ከሚ/ር መ/ቤቱ ጋር በጋራ ለማሰራት ውይይት ቢደረግም መቀጠል አልተቻለም፣
- የHMRC የTransfer Pricing Confidentiality Agreement ጥያቄ ላይ በዘርፉ ውሳኔ/አቅጣጫ እንዲሰጥበት ተጠይቋል።

የተገኘ የውጭ የቴክኒክ ድጋፍ፡- የቴክኒክ ድጋፍ ፕሮፖዛል ማደፍና ማፀደቅ፣ ድጋፍ ከሚሰጡ አካላት ጋር የአፈጻጸም ሰነድ ማዘጋጀት እና ስለተፈጻሚነቱ ድጋፍና ክትትል ለማድረግ ታቅዶ፡-

- በንግስቲቱ ገቢዎችና ጉምሩክ መ/ቤት (HMRC) በስጋት ሥራ አመራር እና በዋጋ ትልልፍ ኦዲት ላይ 3 ጊዜ የቴክኒክ ድጋፍ ተመቻችቷል፣ በቀረበው ሪፖርት ላይ አስተያየት/ግብረመልስ እንዲሰጥ ክትትል ተደርጓል፣
- የአለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅት (IMF) በታክስ ቅሬታ አፈታት (Tax Dispute Resolution) ለ47 ተሳታፊዎች የዓቅም ግንባታ ስልጠና ላይ፣ በGender & Revenue Admin ለ2 የስራ ክፍሎች፣ በስርዓተ-ፆታና ገቢ አስተዳደር ዌብናር ለ3 የስራ ክፍሎች፣ ተመቻችቷል፣
- የUE/GIZ BEIC project (Core switch replacement፣ COBIT and ITIL training የተካሄደ ሲሆን E-Filing Improvement በሂደት ላይ ይገኛል፣
- የBRITACOM (ለ136 ክፍሎች) 'Mobile Applications for the Fulfillment of Tax Obligations by Citizens & Entrepreneurs ሰሚናር ላይ 12 የስራ ክፍሎች፣ 2nd Tax Administration Theme Day Activity ሰሚናር ላይ 14 የስራ ክፍሎች፣ በExchange of Information & Inter-Agency Cooperation in Combating Tax Crimes ሰሚናር ለ13 የስራ ክፍሎች፣ በVAT Reform ስልጠና ላይ ለ7 የስራ ክፍሎች፣ በTax Dispute Resolution ለ15 የስራ ክፍሎች፣ በDigitalization of Tax Administration (DTA) ላይ ለ6 የስራ ክፍሎች፣ በTax Payer Service ለ16 የስራ ክፍሎች፣ በRisk Management ለ16 የስራ ክፍሎች፣ በLarge Business Management ላይ ለ8 የስራ ክፍሎች፣ በTaxes Collection & Taxable Capacity Building for Developing Countries ለ13 የስራ ክፍሎች እና በ3rd Theme Day Activity ለ15 የስራ ክፍሎች የኦንላይን ሰሚናር/ስልጠና እንዲሳተፉ፣ በRoundtable Meeting 1 የስራ ክፍል እንዲሳተፍ ድጋፍና ክትትል ተደርጓል፤ * የ3ኛ BRITACOF Participation የማመቻቸት ሥራ ተሠርቷል፣
- የቻይና ኢምባሲ (ለ46 ክፍሎች) seminar on Use of IT in Tax Administration for BRI Countries ለ8 ተሳታፊዎች፣ በTax Service & Business Environment

for BRI Countries ለ17 የስራ ክፍሎች (ለ19 ተሳታፊዎች) ፣ IT in Tax Admin for African Countries ለ6 ተሳታፊዎች እና mgt & application of Govt big Data in the Cloud environment ሰሚናር ለ5 ተሳታፊዎች፣ በTax Collection & Management እና በ'Tax Service for Belt & Road Countries" ሰሚናር ላይ 8 ቅ/ጽ/ቤቶች እንዲሳተፉ ድጋፍ እየተደረገ ይገኛል፣

- የATI Secretariat (ለ29 ክፍሎች) በRegional Workshop on Tax Expenditures (ኬንያ ገቢዎች ባለስልጣን) ለአንድ ሃላፊ እና በEvidence-Based Fiscal Policy Tools to Improve Equity ዌብናር ለ4 የስራ ክፍሎች፣ Enhancing Tax Accountability through Citizen Participation & Education ዌብናር ለ3 የሥራ ክፍሎች፣ A gendered approach to taxation: Improving the equitability & efficiency of DRM ለ6 ተሳታፊዎች፣ በEnhancing transparency & efficiency in tax expenditures assessment ፓነል ለ5 ተሳታፊዎች ተማቻችቷል፣ በPartner countries' experiences with formulating & implementing national revenue reform strategies ዌብናር ለ5 የስራ ክፍሎች፣ በPolicy Design for Effective Property Taxation ለ5 የስራ ክፍሎች ተማቻችቷል፣

በራሳቸው ተነሳሽነት የተገኘ የቴክኒክ ድጋፍ፡- በራሳቸው ተነሳሽነት የአቅም ግንባታ ድጋፍ ሲገኝ ስለተፈጻሚ ቱ ድጋፍና ክትትል ለማድረግ ታቅዶ፡-

- የWBG/IMF Tax Sunday (Taxation in times of high inflation) Conference ለ8 ተሳታፊዎች፣
- የATAF 7th General Assembly (GA) Conference ላይ ለ3 ተሳታፊዎች፣
- የIGF Secretariat (10 Ideas to Transform Mining Taxation ዌብናር ለ14 የስራ ክፍሎች 2 ጊዜ እና Financial Benefit Optimization ዌብናር ለ5 ሥራ ክፍሎች፣
- የEAST AFRITAC Artificial Intelligence workshop in Customs Admin (Zanzibar) ለ1 የሥራ ክፍል፣
- የICTD Research with in Tax Administration (Brighton, UK) ላይ ለ2 ሥራ ኃላፊዎች እንዲሳተፉ ድጋፍ ተደርጓል።

የህዝብ ግንኙነት ስራዎች አፈጻጸም

ሰንጠረዥ 6 የኮሚኒኬሽን ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ዋና ዋና ተግባራት	መለኪያ	የ12 ወራት ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	አዲስ የተፈጠሩ የፌስ ቡክ ተከታዮች	በቁጥር	20,256	19,236	95
2	አዲስ የተፈጠሩ የዩቲዩብ ተከታዮች	በቁጥር	840	638	75.9
3	አዲስ የተፈጠሩ የቴሌግራም ተከታዮች	በቁጥር	7,200	9,238	128.3
4	የተዘጋጁ የቴሌቪዥን ፕሮግራሞች	በቁጥር	52	50	96.2
5	የተዘጋጁ የሬድዮ ፕሮግራሞች ብዛት	በቁጥር	52	49	94.2

ተ.ቁ.	ዋና ዋና ተግባራት	መለኪያ	የ12 ወራት ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
6	የተዘጋጁ የቴሌቪዥን ስፖቶችና ጭውውቶች ብዛት	በቁጥር	6	6	100
7	በተግባቦት መንገዶች የተላለፉ መልዕክቶች ብዛት	በቁጥር	48	61	127
8	በማህበራዊ ሚዲያ የተሰራጩ መረጃዎች ብዛት	በቁጥር	380	426	112.1
9	በድህረ-ገፅ ተደራሽ የተደረጉ መረጃዎች ብዛት	በቁጥር	48	43	90
10	የተዘጋጁ ጋዜጣዊ መግለጫዎች ብዛት	በቁጥር	4	4	100
11	የተዘጋጁ የእኛ ለእኛ ጋዜጣ ዕትሞች ብዛት	በቁጥር	12	12	100
12	የተዘጋጁ የገቢያችን ህልውናችን ጋዜጣ ዕትሞች ብዛት	በቁጥር	12	12	100
13	የተዘጋጁ የዶክመንተሪ ፊልሞች ብዛት	በቁጥር	4	4	100
14	በዩቲዩብ የተሰራጩ የቪዲዮ መረጃዎች ብዛት	በቁጥር	52	40	77
15	በቴሌግራም የተሰራጩ መረጃዎች ብዛት	በቁጥር	204	252	123.5
16	የተዘጋጁ ማስታወቂያዎች ብዛት	በመቶኛ	100	100	100
17	የተዘጋጀ ዓመታዊ መጽሔት ብዛት	በቁጥር	1	1	100
18	የተዘጋጀ የሚዲያ ሞኒተሪንግ ሪፖርት ብዛት	በቁጥር	12	12	100
19	የተዘጋጀ የሚዲያ ጉብኝት /ሚዲያ ቱር/ ብዛት	በቁጥር	3	2	66.6

2.5 ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረግ ድጋፍና ክትትል ማሻሻል አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ የተጠሪ ተቋማት ዕቅድን ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም፣ የየሩብ ዓመት የተጠሪ ተቋማት ሪፖርት ማግምገም፣ የክልሎችን ዕቅድ ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም፣ በየሩብ ዓመት ከክልሎች ጋር የዘርፍ አፈጻጸም በጋራ ማግምገም እና ለክልሎች ወቅታዊ የአቅም ግንባታ ድጋፍ ስራዎችን በማከናወን የዘርፉ ዕቅድ ከተጠሪ ተቋማት ዕቅድ ጋር ተጣጥሞ እንዲዘጋጅ ተደርጓል።

➡ ከክልሎች እና ከተማ አሰተዳደሮች ገቢ ተቋማት ከድጋፍ አንጻር የተሰሩ ስራዎች

❖ ስልጠናዎች

ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ባለሙያዎች እና የስራ ኃላፊዎች በተለያዩ 18 ርዕሶች ለ1681 ስልጠና ለመስጠት ታቅዶ 1560 ስልጠናውን የወሰዱ ሲሆን የዕቅዱን 92.8 በመቶ ተከናውኗል። ከዚህ ውስጥ በማዕከል የተሰጠ 673 ሲሆን በአካል በክልሎች በመገኘት ደግሞ 887 ነው፡፡

ሰንጠረዥ 7 በ2015 በጀት ዓመት ስልጠና የወሰዱ የክልሎች /ከተማ አስተዳደሮች

ተ.ቁ.	ክልል/ከተማ አስተዳደር	ዕቅድ	ክንውን			አፈጻጸም
			በስልጠና ማዕከል	በአካል በመገኘት	ድምር	
1	አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር	527	86	429	515	97.72
2	ኦሮሚያ	318	118	214	332	104.40
3	አማራ	146	74	37	111	88.18
4	ሲዳማ	126	72	45	117	92.86
5	ደቡብ ብ/ብ ህዝቦች	246	98	145	243	98.78
6	ድሬደዋ ከተማ አስተዳደር	31	23	0	23	74.19
7	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	45	33	0	33	73.33
8	ጋምቤላ	48	38	0	38	79.17
9	ቤንሻንጉል ጉምዝ	33	23	0	23	69.70
10	ሀረሪ	60	27	17	44	73.33

ተ.ቁ.	ክልል/ከተማ አስተዳደር	ዕቅድ	ክንውን			አፈጻጸም
			በስልጠና ማዕከል	በአካል በማግኘት	ድምር	
11	አፋር	48	37	0	37	77.08
12	ሶማሌ	53	44	0	44	83.01
ድምር		1681	673	887	1560	92.80

❖ **የተሰጡ የሚዲያ ቴክኖሎጂ አገልግሎት ድጋፎች**

- የአማራ፣ ኦሮሚያ እና ሀረሪ ክልሎች ገቢ ተቋማት ወደ ኤሌክትሮኒክ ታክስ ስርዓት /E-Tax/ እንዲገቡ ተደርጓል። በተጨማሪም የአዲስ አበባ ገቢዎች ቢሮ ወደ ኤሌክትሮኒክ ክፍያ ስርዓት/E-Payment/ እንዲገባ ተደርጓል።
- ኦሮሚያ እና ሀረሪ ክልሎች ገቢ ተቋማት የደረጃ "ሐ" ግብር ከፋዩችን የግብር አወሳሰኑ በቀጣይ 2016 በጀት ዓመት በሲግታክስ ሲስተም እንዲታገዝና ክፍያም በኢ-ታክስ ታክስ እንዲሰበሰብ የማክራ ስራ ተጠናቅቆ ወደ ትግበራ ተገብቷል።
- የአማራ፣ የደቡብ ብሄሮች ብሄረሰቦች፣ ኦሮሚያ፣ ሲዳማ፣ ጋምቤላ እና የሶማሌ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስታት ለገቢ ተቋማት 63 / ስድሳ ሶስት/ የታክስ ማዕከል በጥያቄዎቻቸው መሠረት እንዲከፈትላቸው ተደርጓል።
- የኦሮሚያ እና አማራ ክልል ገቢዎች ቢሮ ለ7 ባለሙያዎች የሲግታስ የይለፍ ቃል /Password/ እንዲሰጣቸው ተደርጓል።
- የደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ክልል መንግስት ገቢዎች ቢሮ በገኘው ተይዞ የሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ ወክልና ለተሰጣቸው ወኪሎች ማሳያ ኮድ / Prefix Code/ ለ7 የመንግስት ማሰሪያ ቤቶች እና ለ3 ልማት ድርጅቶች እንዲሰጣቸው በጠየቁት ማሰረት እንዲሰጣቸው ተደርጓል።
- ለአማራ ገቢዎች ቢሮ የንግድ ስራ ያቋረጡ 5814 የተጨማሪ እሴት ታክስ ተመዝጋቢዎችን ፋይል በሲስተም (D-Activate) እንዲደረግላቸው ተደርጓል።
- የሲዳማ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ገቢዎች ባለስልጣን ለ17 ባለሙያዎች IP address እንዲከፈትላቸው ተደርጓል።

❖ **የቁሳቁስ ድጋፎች**

- ለጋምቤላ ክልል 2 ሞተር ሳይክል ፣ 2 የጥት አሻራ ማሽን እና 10 ዴስክቶፕ ኮምፒውተር ፣ለቤንሻንጉል ክልል 2 ሞተር ሳይክል እና 10 ዴስክቶፕ ኮምፒውተር የድሬደዋ ከተማ አስተዳደር 10 ኮምፒተሮች እና ለሲዳማ ክልል 10 ዴስክቶፕ ኮምፒውተር ድጋፍ ተደርጓል፣
- በስራ ላይ ያሉ የታክስ ህጎች (አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች እና ሰርኩላሮች) ታትመው የወጡ 6 ጥራዞች ለሁሉም ክልሎች እና ከተማ አስተዳደሮች በሶፍት ኮፒና ሀርድ ኮፒ እንዲወስዱ ተደርጓል።
- የደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልላዊ መንግስት ማስተዳደር የገቢዎች ቢሮ ለደረጃ ሐ ግብር ከፋዩች የዕለት ሽያጭ ገቢ ግምት ማሰብሰቢያ የተለያዩ ቅጻቅጾች ህትመት እንዲታተምላቸው ተደርጓል።
- አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የገቢዎች ቢሮ የታክስ ከፋዮች ትምህርት በሞጁል ዝግጅት ድጋፍ በጠየቁት ማሰረት እንዲያገኙ ተደርጓል።
- ለኦሮሚያ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ማስተዳድር የገቢዎች ቢሮ የታክስ ዕዳ ክትትል ማድረጊያ እንዲፈቀድላቸው በጠየቁት ማሰረት እንዲሰጣቸው እና በሲስተሙ አጠቃቀም ዙሪያም ግንዛቤ እንዲያገኙ ተደርጓል።

- የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ገቢዎች ቢሮ የተሻሻው የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 283/2014 በማውጣት የቅድመ ዝግጅት ሥራ አጠናቀው ዋናውን የምዝገባ ሰርተፍኬት አትሞ ለግብር ከፋዮች ለማስጠት ፈቃድ እንዲሰጣቸው ተደርጓል።
- ክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ከግል ድርጅቶች የሚሰበሰበው የቤት ኪራይ ገቢ ግብር እና ሌሎች ታክሶች አሰባሰብ የቀረበ ማሻ የጥናት ሰነድ ላይ አሰተያየት እንዲሰጡ በተጠየቁት መሠረት የላኩትን ሚ ጃ በሚደራጀት ለሚሟከተው አካል ቀርቧል።
- የታክስ ሚ ጃ ለማጥራት የተዘጋጀ ሚ ሀ ግብርና ማማከሪያ ሰነድ ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች 2016 የገቢ ዕቅድን ለማሳካት ከወዲሁ ቅድመ ዝግጅት እንዲያደርጉ የተላከውን ሰነድ በማሻነት ተጠቅመው የራሳቸውን አዘጋጀተው ወደ ስራ እንዲገቡ ተልኮላቸዋል።
- ከቤኒሻንጉል ጉምዝ፣ ለደቡብ እና ደቡብ ምዕራብ ክልላዊ መንግስት የገቢ ቢሮዎች የገቢ ትልልፍ ሚ ጃ የማጥራት ሥራን በመደገፍ የታየው ልዩነት እንዲከፈላቸው ተደርጓል።
- የሀረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ገቢዎች ቢሮ ከተለያዩ ከክልሉ ተቋማት የተወጣጡ ኃላፊዎችና ሠራተኞች ካፒታል ጌይን ገቢ አሰባሰብ ስርዓት ዙሪያ ልምድ እንዲያገኙ ድጋፍ ተደርጓል።
- በአዲስ አበባ እና በሌሎች ክልሎች ስራ ላይ ለተሰሙ የትግራይ ክልል ታክስ ከፋዮች ታክስ የሚከፍሉበትና የተለያዩ አገልግሎት የሚያገኙበት አሰራር እንዲፈጠር ተደርጓል።

❖ **የታክስ ስርዓትን ከማጣጣም አንጻር የተሰሩ ሌሎች ስራዎች**

- በፌዴራል የወጡ የታክስ ህጎች በክልሎች እና በከተማ አስተዳደሮች የገቢ ተቋማት ተጣጥመው እንዲወጡ በሪፖርት ጊዜው 3 ክልሎች የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ እንዲሁም አፋር እና ሀረሪ 8 መመሪያዎች እንዲያወጡ ተደርጓል።
- ከፌደራል የልማት ድርጅቶች ታክስ የመጣልና የማሰብሰብ ስልጣን በህገ መንግስቱ አንቀጽ 96 መሰረት የፌደራል ስለመሆኑ ማብራሪያ ተሰጥቷል።
- በወጥነት መተግበር የሚገባቸው በተለያዩ ሚኒስቴር መ/ቤቶች እና በተቋማችን የወጡ 42 ሰርኩላሮች በወጥነት እንዲፈፀሙ ተላልፏል።
- የፌደራል ቅ/ጽ/ቤቶች፣ በየክልሎች እና የከተማ አስተዳደሮች ገቢ ተቋማት የስራ ኃላፊዎች የተሳተፉበት በ5 አጀንዳች (የግለሰብ ድርጅቶች ሠራተኞች የጡረታ አስተዳደር ሪቂቅ መመሪያ፣ የገቢ እቅድ አፈጻጸም (2 ጊዜ) ፣ ቅንጅታዊ የስምምነት ሰነድ አፈጻጸም እና ሚ ጃ ማጥራት) ዙሪያ (zoom) ውይይት ተደርጓል ችግሮች የሚፈቱበት አቅጣጫ እንዲቀመጥ ተደርጓል።
- ከታክስ ደረሠኝ አጠቃቀም ጋር በተያያዘ ያሉ ችግሮችን ለይተው መፍትሄ ለማስጠት ገቢዎች ከፌዴራል፣ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የኦሮሚያ የገቢ ተቋማት የተቋቋመ የባለሙያዎች ቡድን ጥናት እየደረገ ይገኛል።
- የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ገቢዎች ባለሥልጣን ጥያቄ ማሻነት የማዕድን ገቢ ባለቤትነት በሚሟከት አነስተኛና ማካከለኛ–አነስተኛ ለክልሎች እንዲሆን ከፍተኛው ደግሞ ለፌዴራል እንዲሆን በህገ መንግስቱ ማሰረት ውሳኔ ተላልፏል።
- ኦሮሚያ እና ሀረሪ ክልላዊ መንግስት የገቢዎች ቢሮ ከደረጃ ሐ ግብር ከፋዮች የሚሰበሰበው የቁርጥ ግብር አወሳሰን በሲግታስ ሲስተም አማካኝነት እንዲሆን ለተዘረጋው አሰራር ትግበራ የሚያግዝ የአሰራር ማንዋል ተዘጋጅቶ ተልኮላቸዋል።

- ከቀጥተኛ ታክሶች የሚሰበሰበውን የጋራ ገቢ ለማከፋፈል እንደማከፋፈያ ማስፈርት ጥቅም ላይ የሚውለው በታክስ ከፋዮች የሚቀርብ የሠራተኛ ወጪ ማስታወቂያን በተማለከተ ለፌዴራል ቅ/ጽ/ቤቶች ማብራሪያ ተሰጥቷል።
- ማከረም 04 እና 05 የፌዴራል፣ የክልሎች እና የከተማ አስተዳደሮች ገቢ ተቋማት እንዲሁም ህዳር 18 እና 19 ቀን 2015 ዓ.ም የገቢ፣ የፋይናንስ፣ የፕላን እና የሌሎች ዘርፎች የጋራ 02 የውይይት መድረኮች ተካሄደዋል። እንዲሁም በመደረኮች የተነሱ ጉዳዮች እንዲፈቱ ኮሚቴ እንዲቋቋምና ወደስራ እንዲገባ ተደርጓል።
- የክልሎችና የፌደራል ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ተቀናጅተው የሚሰሩበት የስምምነት ሰነድን ሲዳማ እና ለደቡብ ምዕራብ ክልሎች ከሀዋሳ እና ከጅማ ቅ/ጽ/ቤቶች እንዲፈራረሙ ተደርጓል።
- የፌደራል ታክስ ከፋዮች የሆኑ ድርጅቶች ላይ በክልሎች የሚደረጉ ጩፍዎች በተማለከተ የቀረቡ ቅሬታዎችን እንዲፈቱ ለማድረግ ለኦሮሚያ፣ ለደቡብ ምዕራብ ለጋምቤላ እና ለቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልሎች የተፈጠሩትን ችግሮች እንዲፈቱ ጥረት ተደርጓል።
- ለሶማሌ ክልል አንድ የባለሙያዎች ቡድን በአካል ወደ ክልሉ ገቢዎች ቢሮ በማኘት የቢሮውን የታክስ አስተዳደር (የቢሮውን፣ የዞኖች፣ የወረዳዎች እና የከፍተኛ ታክስ ከፋይ ቅ/ጽ/ቤት መዋቅር እና የእነዚህ የስራ መደብ/ manning በተማለከተ የተዘጋጁ 5 ሰነዶች ለክልሉ ተልኮ ተግባራዊ ተደርጓል።
- ለድሬዳዋ፣ ለሀረሪ፣ ለኦሮሚያ እና ለአዲስ አበባ የገቢ ተቋማት በአካል በማኘት ችግሮችን በማየት በሚፈቱበት አግባብ ዙሪያ ድጋፍ ተደርጓል። ሪፖርትም ለሁሉም ተልኳል።
- ከማዕድን፣ ጋዝ ፔትሮልየም የሚገኝ የታክስ ገቢን ከማሰብሰብ አንጻር ያለውን የአሰራር ችግር ለመፍታት የሚያስችል የውሳኔ ሀሳብ ለከፍተኛ አመራር ቀርቦ ውሳኔ ተሰጥቷል።
- በሚኒስቴር መ/ቤታችን የሀገራችን የ10 ዓመት የታክስ ገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም ውጤታማነት በተማለከተ የተጠናው የጥናት ሰነድ ለግብዓትነት እንዲጠቀሙ ለሁሉም ክልሎችና ከተማ አስተደዳሮች ተልኳል።
- በሚኒስቴር መ/ቤታችን የሀገራችን በአገር አቀፍ ደረጃ የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር ስርዓት ግምገማ ጥናት ተካሂዷል። የተጠናው የጥናት ሰነድ ለግብዓትነት እንዲጠቀሙ ለሁሉም ክልሎችና ከተማ አስተደዳሮች ተልኳል።
- የኦሮሚያ እና አማራ ክልል ገቢዎች የገጠር መሬት አጠቃቀምና ግብርና ገቢ ግብር አዋጅ ማሻሻያ ያዘጋጁት ድራፍት ሰነድ ላይ ውይይት ተደርጎ የተጣጣመ አዋጅ እንዲወጣ እንዲያግዝ የመሬት ማጠቀሚያ ክፍያ እና ግብርና ገቢ ግብር ረቂቅ ሞዴል እንዲሆናቸውና የራሳቸውን እንዲያዘጋጁ ለክልሎች ገቢ ተቋማት እንዲያውቁት ተደርጓል።

2.6 የስነ ምግባርና ፀረ–ሙስና ክትትል ሥራዎች ማሻሻል አፈጻጸም

የሥነ–ምግባር ሞራል ዕሴቶች ስልጠና የተሰጣቸው ሠራተኞች ብዛት ለ 5,763 (ወ 2,995፣ ሴ 2,768) ሠራተኞች በዲጂታል የሀብት ምዝገባ (DARS) አሰራር፣ በመንግስት የሥራ ሰዓት አጠቃቀም፣ የስራ ላይ ስነ–ምግባር፣ በጥቆማ ምንነትና አቀራረብ፣ በሥነ–ምግባር ፅንሰ ሀሳብ እና ሞራል ዕሴቶች፣ በሥነ–ምግባር መመሪያ ቁጥር 136/2010 እና በሠራተኞች አስተዳደር ደንብ 155/2000፣ በሥነ–ምግባር ችግሮችና ሙስና፣ በአስቸኳይ ሙስና መከላከል፣ በአመራር ሰጪነት ጥበብ፣ በሚስተዋሉ የሙስና አዝማሚያዎች፣ ወዘተ ርዕሶች ዙሪያ ለአመራሮች እና ለሠራተኞች እንዲሁም ለግብር ከፋዮች የግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና ተሰጥቷል።

በተለያዩ 82 ርዕሶች ማለትም በሥነ-ምግባር ፅነሰ ሀሳብ፣ በሀብት ምዝገባ አስፈላጊነት፣ በሙስና ጽንሰ ሀሳብ፣ በሙስና መገለጫዎች፣ ሙስና በሚያስከትላቸው ጉዳቶች፣ በሙስና ወንጀሎች፣ በጥቆማ አቀራረብ ወዘተ ዙሪያ የተዘጋጁ ብሮሸሮች ከ6184 በላይ ኮፒ ለአመራሮች እና ለሠራተኞች እንዲሁም ለግብር ከፋዮች እንዲሰራጩ ተደርጓል። በሙስና አስከፊነት፣ በጥቅም ግጭትና ማስወገጃ ስልቶች፣ በሞራል ዕሴቶች፣ የፀረ-ሙስና ትግል ወዘተ በሚሉ ርዕሶች የተዘጋጁ ሜልዕክቶች ለ 3980 ተከታዮች በቴሌቪዥን፣ በሬዲዮ እና በቴሌግራም እንዲሰራጩ ተደርጓል።

ሙስና ብልሹ አሠራርን ለመከላከል ተገልጋዮች እና ሠራተኞች ጥቆማዎችን ማቅረብ የሚችሉበትን የጥቆማ ማስጫ ሳጥኖች፣ የጥቆማ ማቅረቢያ ቅፃ ቅፃች፣ የቢሮ ስልኮች፣ የቴሌግራም ገፃች፣ ኢሜይል፣ ኤሌክትሮኒክ የድምፅ አስተያየት/ጥቆማ ማስጫ ማሳሪያ/ሳጥን ግልፅና አመቺ በሆኑ ቦታዎች ላይ በማስቀመጥና የማስተዋወቅ ሥራ ተሰርቷል፤

በበጀት ዓመቱ ሀብት ማስመዝገብ ከሚጠበቅባቸው 4744 አመራሮች እና ሠራተኞች ውስጥ 2232 (983 ወ፣ 1249 ሴ) አመራሮች እና ሠራተኞች በዲጅታል ሲስተም አማካኝነት ሃብት ምዝገባ እንዲያስመዘግቡ የይለፍ ቃል ተሰጥቷቸው በማስመዝገብ ሂደት ላይ ይገኛሉ። 107 (71 ወ፣ 36 ሴ) ሠራተኞች የአገልግሎት ማቋረጥ ሀብት ማሳወቅና ምዝገባ እንዲያከናውኑ በማድረግ የክሊራንስ አገልግሎት ተሰጥቷል። የውስጥ ኦዲት ግኝቶችን በስጋት ደረጃቸውና ሊያስከትሉት በሚችሉት ጉዳት በማየትና ቅደም ተከተል በማስጠት በትኩረት ተሰጥቶ በ 54 ግኝቶች ላይ ክትትል ተደርጓል።

በዋና መ/ቤት እና በቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የተለያዩ የስራ ክፍሎች በ120 የአሰራረ ክፍተቶች ላይ ጥናተ ለማድረግ ታቅዶ 116 ወይም 97 በመቶ አሠራሮች ላይ የሚስተዋሉ የህግና የአሠራር ክፍተቶችን በዳሰሳ ጥናት በማየት የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድባቸው ለሚመለከታቸው የሥራ ክፍሎች የመፍትሄ ሀሳቦች ቀርበዋል። 2014 በጀት ዓመት በተለያዩ የስራ ክፍሎች በተካሄዱ 10 እና አዲስ በተጠኑ 35 ጥናቶች መሠረት በቀረቡ የመፍትሄ እርምጃዎች መሠረት የተወሰዱ የማስተካከያና የእርምት እርምጃዎችን ክትትል ተደርጓል። ያስገኟቸው ፋይዳዎችም ለመዳሰስ ተችሏል። በተቋሙ የኤሌክትሪኒክስ ታክስ ክፍያ አሰራር በተስተዋሉ ክፍተቶች ላይ የአሰራር ስርዓት የዳሰሳ ጥናት በማድረግ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ለሚመለከታቸው የሥራ ክፍሎች ተላልፏል።

በቀረቡ ጥቆማዎች እና በተደረጉ የክትትል ሥራዎች የተወሰዱ የዲሲፕሊን እርምጃዎች አፈጻጸምን በተመለከተ 2 (1 ወ፣ 1 ሴ) ሠራተኛ ከተቋሙ ከስራ እንድትሰናበት ተደርጓል፣ 3 (2 ወ፣ 1 ሴ) ሠራተኛ ከደረጃና ደሞዝ ዝቅ በማድረግ ተቀጥቷል፣ 5 (3 ወ፣ 2 ሴ) ሠራተኞች በደሞዝ ተቀጥተዋል፣ 9 (8 ወ፣ 1 ሴ) ሠራተኞች በፅሁፍ ማስጠንቀቂያ ተቀጥተዋል፣ 6 (4 ወ፣ 2 ሴ) ሠራኞች በቃል ማስጠንቀቂያ ተቀጥተዋል፣ 6 ሠራተኞች የሥነ-ምግባር ሁኔታቸው አጠራጣሪ ሆኖ በማኘቱ በሠራተኞች አስተዳደር ደንብ ማሳረት የተጋላጭነት ስጋት ደረጃ ዝቅ ወዳሉ ክፍሎች እንዲዛወሩ የውሳኔ ሀሳብ ቀርቦ 3ቱ ተፈፃሚ ተደርጓል። እንዲሁም 6 ጉዳዮች የወንጀል ባህሪ ያላቸው በሚሆኑ ወንጀል የመመርመር ስልጣን ላላቸው አካላት ተላልፈዋል።

በዋና መ/ቤት የተሽከርካሪ ስምሪትና አገልግሎት አሰጣጥ ላይ የዳሰሳ ጥናት በማድረግ የማስተካከያ እርምጃ እንደወሰድ ለስራ ክፍሉ ተላልፏል። የ 40 አዲስ ተቀጣሪዎችን የሥነ-ምግባር ሁኔታ ወደ ስራ ቦታቸው ሄዶ በማጣራት ለሚመለከተው ክፍል የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል።

አንድ የተጭበረበረ የሥራ ልምድ ማስረጃ በማቅረብ፣ አንድ ተወዳዳሪ ደግሞ ከመቀጠሩ በፊት አላግባብ የተቋሙን ንብረት በማገልገል በድምሩ 2 ዕጩ ተወደዳሪዎች የቅጥር ሂደቱ እንዲቋረጥ ተደርጓል።

የአስቸኳይ ሙስና መከላከል ሥራ ክንውን በሀሰተኛ የህክምና ማስረጃ የቀረበን የደሞዝና ጥቅማጥቅም ጥያቄን በማስቆም/እንዲመክን በማድረግ ብር 44,924.00 ማዳን ተችሏል። የውሎ ገብ አበል አከፋፈል ሥርዓት ላይ የዳሰሳ ጥናት በማድረግ በጥናቱ ግኝት መሠረት የውሎ ገብ አበል ሊከፈል በማይገባ የሥራ መደብ ላይ ለተሰማሩ ሠራተኞች የተከፈል አበል ብር 13,838.00 ወደ መንግስት ካዝና እንዲመለስ ለሚመለከተው አካል የማሳወቅ ሥራ

ተከናውኗል። በዕቃ ግዥ ጨረታ ላይ የተስተዋለን የአሰራር ክፍተት በጥናት በማየት በግኝቶቹ ላይ ከሚመለከተው ኃላፊዎችና ሥራ ክፍሎች ጋር ውይይት በማድረግ ህጉን ወይም የግዥ መመሪያ ሳይከተል ተገዝተው ቅ/ጽ/ቤት ንብረት ክፍል የገቡ ንብረቶችን በማየት ተመላሽ እንዲሆን የተደረገ ሲሆን በዚህም ምክንያት ብር 40,579.78 የሚያወጣ ንብረት ተመላሽ ተደርጓል። ሌሎች ጉዳዮች በሂደት ላይ ይገኛል።

የተለዩና የተተነተኑ ስጋቶች ብዛት በዋና መ/ቤት 12 አሰራሮች ላይ የስጋት አመላካቾች ተለይተዋል፤ የስጋት ደረጃቸውን ለመተንተን ስራዎች የተጀመሩ ሲሆን በታክስ ኦዲት አሰራር ላይ ለማከናወን የዳሰሳ ጥናት ተጀምሯል። በመካከለኛ ግ/ከ/ቅ/ጽ/ቤት 7 የሥራ ሂደቶችን በከፍተኛ የስጋት ደረጃነት ተለይተዋል። በአዳማ ቅ/ጽ/ቤት በ7 የስራ ክፍል አሰራሮች ማለትም በታክስ ኦዲት፣ በታክስ ተመላሽና አገልግሎት ኦዲት፣ በኢንቨስቲጌሽን ኦዲት፣ በታክስ ስሌት፣ በታክስ ቅሬታ አጣሪ ጽ/ቤት፣ በታክስ ዕዳ ክትትል እና በሪከርድ ስራ አመራር አሰራሮች ላይ የስጋት ትንተና ተከናውኖ የመካላከያ ስትራቴጂ ተዘጋጅቶ ለስጋት ባለቤቶች የማስተላለፍ ስራ ተከናውኗል።

2.7 የሴቶችና ማህበራዊ ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ማሻሻል አፈጻጸም

የሴት ሰራተኞችን የሚጸም፡ የመወሰንና ተጠቃሚነታቸውን ለማሳደግ በበጀት ዓመቱ ለዋናው መ/ቤት እንዲሁም ለቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ለ1739 ሴት አመራሮችና ሰራተኞች በአስተሳሰብ ለውጥ፣ በራስ መተማመን፣ በመግባባት ችሎታ እና በደንበኞች አያያዝ ዙሪያ ስልጥና ለማስጠት ታቅዶ ለ2310 ስልጠና እንዲያገኙ ተደርጓል። በሰሜን ምዕራብ ቅ/ጽ/ቤት ለሚገኙ 144 (ሴት 83 እና ወንድ 61) ወጣት ሰራተኞች በአስተሳሰብ ለውጥ፣ በደንበኞች አያያዝና የስራ ላይ ስነምግባር ስልጠና ተሰጥቷቸዋል። ዋናው መ/ቤት እና አዲስ አበባ ከሚገኙ 5 ቅ/ጽ/ቤቶች ለተውጣጡ ሴት 134 ወንድ 94 በድምሩ ለ228 ወጣቶች ለታክስ ያላቸው ሚና ከአዲስ አበባ ዩንቨርስቲ በማጡ ሙሁራን ውይይትና እና በህይወት ክህሎት ዙርያ እንዲሁም ማካከለኛ ቅ/ጽ/ቤት ለሚገኙ 90 ሴት እና 80 ወንድ በድምሩ 170 ወጣት ሰራተኞች በአስተሳሰብ ለውጥና በስሜት ብልህነት ላይ ስልጠና ተሰጥቷል። በተቋሙ ለሚገኙ 214 ሴት አመራሮች (Ethical Leadership, Decision Making, Problem Solving & Team Work) ላይ ስልጠና ተሰጥቷል።

የሁሉም የሥራ ክፍሎች የሥርዓተ ጾታ፣ የህጻናት፣ የአካል ጉዳተኞች እና ወጣቶች ጉዳዮች የዕቅዳቸው አካል አድርገው እንዲሰሩ ተደርጓል። ለዚሁም እንዲረዳ ለ30 የዋናው መ/ቤት እና በአዲስ አበባ ለሚገኙ አምስቱ ቅ/ጽ/ቤቶች የዕቅድ፣ የሰው ሀብት እና የሴቶችና ማህበራዊ ጉዳይ ቡድን ተጠሪዎች በአካል ጉዳተኛ ጉዳይ በዕቅድ አካቶ ከማስራት አኳያ የአንድ ቀን ስልጠና ተሰጥቷል። በቅጥር ወቅት የሴቶች እና አካል ጉዳተኞች ተሳታፊነትና ተጠቃሚነትን ለሚረጋገጥ የሚያስችሉ ስራዎች ተከናውነዋል። በቅ/ጽ/ቤቶችም አገልግሎት ጠይቀው ለሚመጡ አካል ጉዳተኞች ቅድሚያ የሚያገኙበት ሁኔታ ተመቻችቷል።

በዋናው መ/ቤት የሚገኘው የሴቶች ፎረም አዲስ አበል ተመርጦ ከአባላቶቹ ጋር ቀጣይ ስለሚኖራቸው ተግባርና ኃላፊነት ዙሪያ ውይይት የተደረገና በፎረም 50 ተሚሪዎችን የማስተማር ስራ እየተሰራ ነው። በተቋሙ ከኤች አይቪ ፈንድ ድጋፍ ተደርጎላቸው የሚማሩ ህፃናት ብዛት 76 ናቸው። እንዲሁም በዋናው መ/ቤት እና የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች የህጻናት ማቆያ ላይ አገልግሎት የሚያገኙ ህፃናት በ9 ህጻናት ማቆያ ማዕከል ውስጥ 203 ህጻናት አገልግሎት እያገኙ ይገኛሉ።

በሀገር አቀፍ ደረጃ ለ47 ጊዜ የተከበረው አለማቀፍ የሴቶች ቀን የዋናው መ/ቤትና አዲስ አበባ ውስጥ ከሚገኙ ቅ/ጽ/ቤቶች 120 ሠራተኞች በተገኙበት አመራር ላይ ያሉ ሴቶች ልምዳቸውን በማካፈል እና በተለያዩ ዝግጅቶች በዓሉ ተከብሯል። በሀገር አቀፍ ስፖርት ከሁሉም ፌዴራል ማስርያ ቤቶች ለሚደረገው ውድድር ተቋሙን በመወከል፣ በእግር ኳስ፣ በሩጫ፣ በጠረጴዛ ቴኒስ እና በቼዝ ተቋሙን በመወከል ቅደመ ዝግጅት በማድረግ ውድድሩ ላይ

እየተሳተፉ ይገኛሉ። በጠረጴዛ ቴኒስ ሴት ተወዳዳዎች በሁለተኛነት ደረጃ ውድድሩን አጠናቀዋል። በሴቶች ሩጫ የሁለተኛነት ደረጃ አግኝተው አጠናቀዋል።

የኤች.አይ. ቪ መካላከልና ድጋፍ አፈጻጸምን አጠናክሮ በመተግበር ለ76 ሰራተኞች በአካል የስነ ልቦና የምክርና ድጋፍ አገልግሎት ተሰጥቷል። በኤድስ ፈንድ የሚዴ 20 የተቋሙ የሰራተኛ ልጆችና ከቦሌ ክ/ከተማ የተቀበላቸው ተሚሪዎች ያሉበት የትምህርት ሚደጃ፣ የጤና፣ የማህበራዊ ሁኔታ በስልክና በአካል ክትትልና ድጋፍ በማድረግ የትምህርት ሚደጃ ተደራጅቷል። ለ779 ሰራተኞች (ለ312 ወንድና ለ467 ሴት) በዋና መ/ቤትና በቅ/ጽ/ቤት የግንዛቤ ማስጨበጫ ተሰጥቷል፤ የምክር አገልግሎት ያገኙ ሰራተኞች በቁጥር ዕቅድ 68 ክንውን 76 ወይም 111.76 በመቶ ነው።

የተለያዩ ኃላፊነቶችን ከመወጣት አንጻር 140 በጎ ፈቃድ ሰራተኞች ደም ለግሰዋል፣ በሀገር አቀፍ ስፖርት ለሁሉም ከሁሉም ፌዴራል ማንርያ ቤቶች ለሚደረገው ውድድር ተቋማ በመወከል፣በእግር ኳስ፣ በሩጫ፣ በጠረጴዛ ቴኒስ እና በቼዝ ተቋማ በመወከል ቅደመ ዝግጅት በማድረግ ውድድሩ ላይ እየተሳተፉ ይገኛሉ። በጠረጴዛ ቴኒስ ሴት ተወዳዳዎች በሁለተኛነት ደረጃ አጠናቀዋል።በሴቶች ሩጫ የሁለተኛነት ደረጃ አግኝተው አጠናቀዋል።

2.8 የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ስራዎች ማሻሻል አፈጻጸም

- ከደረጃ 1 እስከ ደረጃ 5 ድረስ ላሉ ሰራተኞች የአዲስ ዓመት በዓል ምክንያት በማድረግ ለ1,491 የተቋሙ ሠራተኞች በ3,475,521.00 ብር ተገዝቶ ለእያንዳንዳቸው የ50 ኪሎ ጤፍ ድጋፍ በተቋሙ በኩል ተደርጓል።
- ለማኅረት የበጎ አድራጎት ድርጅት ከዋናው መ/ቤት ሠራተኞች እና አሚራሮች የተለገሰ ግምታቸው 18 ሺህ 535 ብር የሚያወጡ የትምህርት መሣሪያ፣ የንጽህና ማጠበቂያ ቁሳቁስ እና የተለያዩ አልባሳት ዕርዳታ ተበርክቷል።
- ለዋናው መ/ቤት 95 ሠራተኞች የትምህርት ማሪያ ዋጋ በመጨመሩ ምክንያት ሰራተኞቹ መቸገራቸውን ገልጸው እንዲቀርብላቸው በጠየቁት ማኅረት 1920 ደብተሮችን ከአስመጪዎች በማምጣት በዝቅተኛ ዋጋ በማከፋፈል ተጠቃሚ እንዲሆኑ ለማድረግ ጥረት ተደርጓል።
- በኦሮሚያ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት በረና ዞንና አካባቢው በተከሰተው ድርቅ ምክንያት ለተጎዱ አካባቢዎች በሚኔጅመንት ውሳኔ ማኅረት የከብት መኖ ድርቆሽ ብዛት 15,000 በንዳ /እስር/ እና የነጭ ዱቄት ብዛት ባለ 25 ኪ.ግ 1700 በድምሩ የብር ማጠን 10,940,500.00 (አስር ሚሊየን ዘጠኝ መቶ አርባ ሺህ አምስት መቶ ብር) የሚያወጣ ድጋፍ ተደርጓል።
- በኤች.አይ. ቪ ቫይረስ በደማቸው ላለ እና በቫይረሱ ምክንያት ወላጅ እና አሳዳጊያቸውን ላጡ ድጋፍ ከማድረግ አንጻር በማካከለኛ ግብር ከፋዮች ቅ/ጽ/ቤት ለ4 ሰራተኞችና ለ2 ህጻናት በድምሩ ለ6 ተረጂዎች የድጋፍና እንክብካቤ አገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርጓል።
- በቫይረሱ ለተያዙ ድጋፍና እንክብካቤ ለሚደረግላቸው 19 ሰራተኞችና ቤተሰቦቻቸው፣ ከቦሌ ክ/ከተማ ለተቀበላቸው 8 ህጻናት በአጠቃላይ ለ27 ተረጂዎች አስራ ሁለት ወራት የተደረገ የድጋፍ ገንዘብ ክፍያ ብር 158,400.00 ሲሆን ከ12 ቅ/ጽ/ቤቶች ለተረጂዎች የተደረገ ቋሚ ድጋፍ 603,100.00 ከኤድስ ፈንድ ወጪ ሆኖ ተከፍሏል።
- በአጠቃላይ ለ83 ህፃናት እና ለ33 ሰራተኞች በድምሩ ለ116 ተረጂዎች 761,500.00 ወጪ ተደርጓል።

- ቋሚ ያልሆነ ድጋፍ በምዕራብ እና በከፍተኛ ግብር ከፋዮች ቅ/ጽ/ቤት ለተረጂዎች አዲስ ዓመት መዋያና ለተማሪዎች የት/ቤት ወጪ 30,000.00 ድጋፍ ተደርጓል። ለተረጂዎች ተጨማሪ ድጋፍና ለተማሪዎች የት/ቤት ቁሳቁስ እና አልባሳት ግዥ 126,820.00 በድምሩ 156,820.00 ወጪ ተደርጓል።
- ለ105 ሰራተኞች በአካል የስነ ልቦና የምክርና ድጋፍ አገልግሎት ተሰጥቷል።
- በኤድስ ፈንድ የሚረዱ 20 የተቋሙ የሰራተኛ ልጆችና ከቦሌ ክ/ከተማ የተቀበላቸው ተማሪዎች ያሉበት የትምህርት ሚናጃ፣ የጤና፣ የማህበራዊ ሁኔታ በስልክና በአካል ክትትልና ድጋፍ በማድረግ የትምህርት ሚናጃ ተደራጅቷል።
- ለ779 ሰራተኞች (ለ312 ወንድና ለ467 ሴት) በዋና መ/ቤትና በቅ/ጽ/ቤት በኤች አይቪ ኤድስ ዙሪያ የግንዛቤ ማስጨበጫ ተሰጥቷል።
- የሁለት ዓመታት አጠቃላይ የኤድስ ፈንድ የስራ አፈጻጸም በዋና መ/ቤት እና በማካከለኛ ቅ/ጽ/ቤት በሚገኙ ኦዲተሮች ኦዲት ተደርጓል።
- በበጀት ዓመቱ ለ14 ተረጂዎች የድጋፍና እንክብካቤ አገልግሎት ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርጓል።
- በዋና መ/ቤት በቫይረሱ ለተያዙ ድጋፍና እንክብካቤ ለሚደረግላቸው 19 ሰራተኞችና ቤተሰቦቻቸው፣ ከቦሌ ክ/ከተማ ለተቀበላቸው 8 ህፃናት፣ በአጠቃላይ ለ27 ተረጂዎች የተደረገ የድጋፍ ገንዘብ ክፍያ ብር 209,700.00 ከኤድስ ፈንድ ወጭ ሆኖ ተከፍሏል።
- ከ12 ቅ/ጽ/ቤቶች በዓመት ውስጥ ለተረጂዎች የተደረገ ቋሚ ድጋፍ 838,300.00 በአጠቃላይ በዓመት ውስጥ ለ86 ህፃናት እና ለ33 ሰራተኞች በድምሩ ለ119 ተረጂዎች 1,048,000.00 ቋሚ ድጋፍ ወጪ ተደርጓል። ለተረጂዎች ተጨማሪ ድጋፍ፣ ለተማሪዎች የት/ቤት ቁሳቁስ፣ አልባሳት ግዥ፣ ህክምና እና የበዓላት መዋያ እና ብድር 203,611.00 ቋሚ ያልሆነ ድጋፍ ወጪ ተደርጓል። ከዋና መ/ቤት ከሰራተኛ የተሰበሰበ ብር 377,841.11 እና ከ12 ቅ/ጽ/ቤቶች ከሰራተኞች ደመወዝ 1,071,644.74 በአማካይ በድምሩ 1,449,485.85 ገቢ ማሰባሰቡ ክትትል ተደርጓል።
- በአመት ውስጥ ለተለያዩ ማህበራዊ ቀውሶች የተደረገ ድጋፍ ብር 40.5 ሚሊዮን ነው፡፡
- አረንጓዴ አሻራ /ችግኝ መትከል በሁለቱም ተቋማት በጋራ 160 ሺ ችግኝ ተተክሏል።
- ለአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎች ድጋፍ በጋራ ሁለቱም ተቋም በወሰኑትማስረት ለ1000 ተማሪዎች ለመማሪያ የሚውል ቁሳቁስ ድጋፍ ተደርጓል።
- በግንቦት ወር ሁለቱ ተቋማት በቀረበው ፕሮፖዛል በገቢዎች ሚኒስተር በበጀት ጥሬ ገንዘብ አዲስ አበባ ላይ በ6 ሚሊየን፣ ከአዲስ አበባ ውጪ በተሚረጡ ክልሎች 6 ሚሊየን ብር (አዲስ አበባ ላይ ለ5 አባወራ/እማወራ፣ በተሚረጡ ክልሎች 5 አባወራ/እማወራ ቤት የማደስ ስራ ተከናውኗል።

ክፍል ሦስት

3 በቁልፍ የውጤት አመልካቾች (KPIs) ላይ የተመሰረተ የልማት ዕቅድ አፈጻጸም ትንተና

3.1 ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስ አስተዳደር ስርዓትን የማጎልበት ስራዎች አፈጻጸም

3.1.1 የገቢ አሰባሰብ አሰራር ልዕቀትን ለማምጣት የህግ ማዕቀፎችን እና አሰራሮችን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም

የአሰራር ስርዓት ማሻሻያ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ የወጡ የህግ ማዕቀፎች እና የአሰራር ስርዓቶች አፈጻጸም፡

- የፌዴራል የገቢ ግብር ደንብ(ማሻሻያ) ደንብ ቁጥር 520/2014፣
- ታክስ ከፋዩ ያቀረበውን የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያ እንዲሻሻል ስለሚፈቀድበት ሁኔታ ለመወሰን የወጣ መመሪያ ቁጥር 144/2011 የማሻሻያ ሀሳብ በማቅረብ መመሪያው ተሸሽሏል።
- የክፍያ ስምምነት አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 179/2015
- የታክስ ክሊራንስ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ መመሪያ ቁጥር 180/2015፣
- የታክስ ከፋዮች ምዝገባና ስረዛ የአሰራር ማንዋል የማሻሻልና ማንዋሉ ተግባራዊ ከተደረገበት ወዲህ የተቀረጹ ከምዝገባና ስረዛ ጋር የተያያዙ ልዩ ልዩ ሰርኩላሮች በማንዋሉ የማካተትና ወቅታዊ በማድረግ ለቅ/ጽ/ቤቶች ለመላክ ዝግጅቱ ተጠናቋል።
- የሪከርድ ስራ አመራር የአሰራር ማንዋል።
- የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አጣሪ አሰራር ስርዓት ማንዋል ፀድቆ ለቅ/ጽ/ቤቶች ለአፈጻጸም ተላልፏል።
- የአገልግሎት ኦዲት ማንዋል የቅ/ጽ/ቤቶች ግብዓት ታክሎበት ለአፈጻጸም ተላልፏል።
- ኢ-ፋይል ያደረጉና ዝርዝር ሰነድ ቀርቦ የሚጋገጥ ስራ ለማስራት የሚያስችል ማንዋል የቴሌ ብር ማስፈጸሚያ ጋይድ ላይን ለአፈጻጸም ተላልፏል።
- በዋናው መ/ቤት የወጪ ገቢ እንዲሁም የማስታወሻዎች (Internal Memos) ስርጭት (MOR Letter Management System) አገልግሎት ላይ እንዲውል ተደርጓል።
- ከንግድ እና ቀጠናዊ ትስስር ሚኒስቴር ጋር በመሆን e-Registeration ፣ e- Clearance ቢዝነስ ፍላጎት እንዲሁም የንግድ ሚኒስቴር ዋና ምዝገባ ሚዳኝ ከሲግታስ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ሚዳኝ ጋር የማቀናጀት (Interface) ፍላጎት ማጠየቅያ ተዘጋጅቶና አስተያየት ተሰጥቶበት የቴክኖሎጅ ማልማትና የማቀናጀት (Interface) የማድረግ ስራ በማከናወን ላይ ነው።
- የጉዞ ወኪሎች የሽያጭ መመዝገቢያ ማሳሪያ ሲጠቀሙ ጠቅላላ የትኬት ሽያጭ በገቢ እንዲያዝና የትኬት ሽያጩ ገንዘብ የተላለፈው ከIATA የሚገኘው ሚዳኝ መሠረት በወጪ በማያዝ አፈጻጸሙ በወጥነት ተግባራዊ

እንዲሆን ስርዓት የተዘረጋ ሲሆን በጉዞ ወኪልነት ስራ የሚሰሩ ማህበራት በተዘረጋው ስርዓት ማኀረት እንዲስተናገዱ ለአፈጻጸም ለቅ/ጽ/ቤቶች ተላልፏል።

- ያላስታወቁ ታክስ ከፋዮች መመዝገቢያ፣ ማካታተያ እና ሪፖርት ማቅረቢያ (Tracker Tool) ተቀርጾ ስራ ላይ ውሏል።
- የአገልግሎት ኦዲት ማንዋል የቅ/ጽ/ቤቶች ግብዓት ታክሎበት ለአፈጻጸም ተላልፏል።
- የታክስ ማስታወቂያ ሚደ ሚደራጃ ቡድን የስራ ማኖ ለማሻሻል ዳሰሳ ጥናት በማካሄድ ከኢ ፋይሊንግ ጋር በተያያዘ መጣራት የሚገባቸውን አማካች ቼክ ሊስት በማዘጋጀት ተጨማሪ ስራ ስምሪት የሚሰጥ አሰራር ጸድቆ ለአፈጻጸም ለቅ/ጽ/ቤቶች ተላልፏል። የሰው ሀይል ስራ አሜራርም የስራ ክፍሉ በስራ ማዘርዘር እና የተፈላጊ ችሎታ ላይ ማስተካከያ እንዲደረግ ተልኳል።
- ኤክሳይዝ ታክስ የተከፈለበት ምርት ተማላሽ ሲጠየቅ የሚስተናገድብት የተዘጋጀው ረቂቅ መመሪያ ለውይይትና ግብዓት ለማሰባሰብ የቅ/ጽ/ቤቶች እና ለዳይሬክቶሬቶች ተልኳል።
- በገንዘብ ሚኒስቴር የወጣው መመሪያ ቁጥር 7/2011 እና መመሪያ ቁጥር 8/2011 ማሻሻያ የሚያስፈልጋቸውን ነጥቦች ለይቶ ለገንዘብ ሚኒስቴር ለማቅረብ የማሻሻያ ረቂቅ ተዘጋጅቶ ለውይይትና ግብዓት ለማሰባሰብ የቅ/ጽ/ቤቶች እና ለዳይሬክቶሬቶች ለማላክ ተዘጋጅቷል።
- የከፍተኛ ትምህርት የወጪ ማጋራት መመሪያ ቁጥር 71/2004 ለማሻሻል ረቂቅ የተዘጋጀ ሲሆን ግብዓት ማሰባሰቢያ እየተዘጋጀ ነው።

በሌላ በኩል በዕቅድ ተይዞ ያልተከናወነው የኤክሳይዝ ታክስ የቁጥጥር ኦዲት (Control Audit) ማስፈጸሚያ ማንዋል ማዘጋጀት በIMF Expert የሚሰጠው ስልጠና አለማጠናቀቁ እና አሰስሜንት ማንዋል ማዘጋጀት ነው። በታክስ አስተዳደር ወጥ አሰራር እንዲኖር ለቅ/ጽ/ቤቶችና ለክልል ታክስ ባለስልጣናት የተላለፉ አሰራርና ማብራሪያ በተማላከተ በበጀት ዓመቱ የተላለፉት እነደሚከተለው ቀርበዋል።

- ከገንዘብ ሚኒስቴር ተወስነው የተላኩ የታክስ ጉዳዮች ግልጽ የአፈጻጸም ስርዓት ተማላክቶ 42 ጉዳዮች ለአፈጻጸም ለቅ/ጽ/ቤቶች ተላልፏል።
- ለግብር አወሳሰንና አሰባሰብ ለተማላሽ አፈጻጸም የሚረዱ 39 የተለያዩ የአሰራር ስርዓቶች ተዘጋጅቶ ለአፈጻጸም ለቅ/ጽ/ቤቶች ተላልፏል።
- ከቅ/ጽ/ቤቶች እና ከግብር ከፋዮች ወይም ከመ/ቤቶች 86 የማብራሪያ ጥያቄዎች ቀርቦ ከታክስ ማስታወቅ፣ ከኤክሳይዝ ታክስ፣ ከተማላሽ እና ከገቢ ግብር እፍይታ ጋር የተያያዙ ከታክስ ህግና ከመመሪያዎች አንጻር ታይቶ ምላሽ (ማብራሪያ) ተሰጥቷል።

➡ የተከናወኑ የጥናት ሥራዎች አፈጻጸም

ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስ አስተዳደር ሥርዓትን ለመገንባት የሚያስችሉ የታክስ አስተዳደር አፈጻጸም ክፍተቶችን በማላየት ለሚረምና አሰራሮችን ለማሻሻል የሚያስችሉ ከ8 ያላነሱ የሚከተሉት ጥናቶች ተካሂደዋል።

- **የታክስ ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ እርካታ ዳሰሳ ጥናት፣** የጥናቱ ዓላማ በተቀመጠው ስታንዳርድ /ቻርተር/ ማኀረት አገልግሎት እየተሰጠ ስለሚሆኑ ሚፈተሽ፤ ተገልጋዮች ያላቸውን የእርካታ ደረጃ ማወቅ እና በተገልጋዮች የሚነሱ ችግሮችን በማላየት የአገልግሎት አሰጣጥ ደረጃ በማሻሻል የተገልጋዮች እርካታን ማሳደግ የሚያስችል ምክረ ሃሳብ ለማቅረብ ነው። በዚሁ መሠረት ከሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች በናሙና ከተመረጡ

ታክስ ከፋዮች ሚረጃዎችን በማሰባሰብ የጥናት ሰነድ የተዘጋጀ ሲሆን የዳሰሳ ጥናት ውጤቱ የሚያሳየው ለታክስ ከፋዮች አገልግሎቱን በስታንዳርዱ ከማጠት አንጻር በአማካይ አፈጻጸሙ በ2014 ከነበረበት 84.1 በመቶ በ2015 ወደ 86.1 በመቶ እና የተገልጋዮችን እርካታ ከሚረጋገጥ አኳያ ደግሞ በ2014 ከነበረበት 79.5 በመቶ በ2015 ወደ 81.8 በመቶ ከፍ ያለ መሆኑን ነው፡፡

በሌላ በኩል አገልግሎት በስታንዳርዱ ከማጠትና የተገልጋዩን እርካታ ከማስደግ አንጻር አፈጻጸሙ እየተሻሻለ የመጣ ቢሆንም አሁንም በተለይ በታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት፣ በክሊራንስ አገልግሎት፣ በታክስ ተማላሽ አገልግሎት እና በኦዲት አገልግሎት ከአማካዩ (81.8 በመቶ) በታች እርካታ የተመዘገበባቸው በመሆኑ ተቋሙ በቀጣይ ትኩረት ሰጥቶ እነዚህን አገልግሎቶች የበለጠ ለማሻሻል የሚያስችሉ ተከታታይ እርምጃዎችን መውሰድ የሚጠበቅበት መሆኑን የዳሰሳ ጥናቱ ያማላክታል።

- **የታክስ አሰባሰብ ውጤታማነት ግምገማ ጥናት/2005-2014/፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ እንደ ሀገርና በፌደራል ደረጃ ያለውን የታክስ አሰባሰብ ውጤታማነት በአለም አቀፍ ደረጃ ተቀባይነት ባላቸው መስፈርቶች በመገምገም ችግሮቹን ማላየትና ምክረ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሠረት ጥናቱን ለማካሄድ ሚረጃዎች ከገንዘብ ሚኒስቴር፣ ከኢትዮጵያ ብሄራዊ ባንክ፣ ከገቢዎች ሚኒስቴር የሚረጃ ቋት እና ከሚረጃ ሚብ የሌሎች የአፍሪካ አገሮች አፈጻጸም በማሰብሰና በመተንተን በሀገራችን ታክስ አሰባሰብ ዙሪያ የሚታዩ ችግሮችን በማላየት በቀጣይ ችግሮችን በመፍታት አፈጻጸሙን ለማሻሻል የሚረዳ ምክረ ሃሳብ የያዘ ጥናት ሰነድ ለሚማላከተው አካል ቀርቧል።
- **የጉምሩክ የዋጋ ትመና ሥርዓት በአገር ውስጥ ታክስ አሰባሰብ ላይ ባሳደረው ተጽእኖ ዙሪያ ዳሰሳ ጥናት ማካሄድ፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የጉምሩክ ዋጋን ከዕቃው ዋጋ በታች አሳንሰው ወይም ከዕቃው ዋጋ በላይ አስበልጠው በሚያቀርቡ አስመጪዎች/ ግብር ከፋዮች ሳቢያ በአገር ውስጥ ታክስ አሰባሰብ ላይ የሚያሳድረውን ተጽዕኖ መቃኘት ነው፡፡ በዚሁ መሠረት ጥናቱ ተካሂዶ የጥናት ሰነዱ በቀጣይ አፈጻጸም ለማሻሻል እንዲረዳ ለሚኒስቴር ጽ/ቤትና ለጉምሩክ ኮሚሽን ቀርቧል።
- **የታክስ ማስታወቅ የህግ ተገዥነት ዳሰሳ ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የፌዴራል ታክስ ከፋዮች የታክስ ማስታወቅ የህግ ተገዥነት ያለበትን ደረጃ በመገምገም ችግሮቹን በማላየት የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሠረት የፌዴራል ታክስ ከፋዮች የታክስ ማስታወቅ የህግ ተገዥነትን ደረጃ የሚያሳይ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ በቀጣይ የታክስ ማስታወቅና ክፍያ ህግ ተገዥነትን ለማሻሻል በግብዓትነት ጥቅም ላይ እንዲውል ለሚኒስቴር ጽ/ቤት፣ ለታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ እና ለታክስ ሥርዓት ዘርፍ የስራ ክፍሎች እንዲደረስ ተደርጓል።
- **የጉምሩክ የዋስትና ሂሳቦች አስተዳደር አፈጻጸም ግምገማ ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የጉምሩክ የዋስትና ሂሳቦች አስተዳደር አፈጻጸም በመገምገም የታዩ ጠንካራና ደካማ ጎኖችን በማላየት ችግሮቹ ለመፍታት የሚያስችሉ አማራጭ የመፍትሔ የውሳኔ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ ጥናቱን ለማካሄድ ሚረጃዎችን ከጉምሩክ ዋናው መ/ቤት፣ ከተሚረጡ የጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶች፣ ከፋይናንስና ኢንሹራንስ ተቋማት በማሰብሰብና እና ሚረጃዎችን በመተንተን የጥናት ሰነድ በማዘጋጀት የጥናቱ ሰነዱን በቀጣይ የአፈጻጸም ክፍተትን ለማሻሻል እንዲረዳ ለጉምሩክ ኮሚሽንና ሌሎች ለሚማላከታቸው የስራ ክፍሎች ቀርቧል።
- **የደረሰኝ አጠቃቀምና አስተዳዳር ዳሰሳ ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በአጠቃላይ ደረሰኝ ከመፍቀድ ጀምሮ እስከ ማስወገድ ድረስ ያለውን አሰራር እና የሀሰተኛ ደረሰኝ ቁጥጥር ያለበትን ደረጃ በመገምገም ችግሮቹን ማላየትና የመፍትሔ ሃሳብ ማማላከት ነው፡፡ በዚህም መሰረት ሚረጃዎች ከሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶችና ከተሚረጡ ክልሎች ሚረጃዎችን በማሰብሰብና በመተንተን በደረሰኝ ዙሪያ ያሉ ዋና ዋና ችግሮችን ለመፍታት የሚያስችል ምክረ ሃሳብ የያዘ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለቀጣይ አፈጻጸም በግብዓትነት እንዲጠቀሙበት ለሚኒስቴር ጽ/ቤት፣ ለዘርፎችና ለሚማላከታቸው የስራ ክፍሎች ሁሉ እንዲደረሳቸው ተደርጓል።

- **የታክስ ሥርዓት ማጣጣም ግምገማ ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የሀገራችን የታክስ ስርዓት በፌዴራልና በክልሎች እንዲሁም በክልሎች ማካከል ከታክስ ህግና ከታክስ አስተዳደር/ከታክስ ህግ አተገባበር/ አንጻር ሥርዓቱ እየተጣጣመ ስለመሆኑ በማገምገም ችግሮቹን በማየት ችግሩቹን ለመቅረፍ የሚያስችል ምክረ ሃሳብ ለማቅረብ ሲሆን በዚሁ መሠረት ሚረጃዎች ከገቢዎች ሚኒስቴር እና ከክልሎች በማሰብሰብና በመተንተን በታክስ ሥርዓት ማጣጣም ዙሪያ ያሉ ችግሮችን በማየት ምክረ ሃሳብ በማከተት የጥናት ሰነዱ ተዘጋጅቶ ለሚመለከታቸው የስራ ክፍሎች እንዲደርሳቸው ተደርጓል።

- **የሎተሪ ፈቃድና ቁጥጥር ሥራዎች አደረጃጀት ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ የፌደራል መንግሥት አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 1263/2014 የሎተሪ ወይም የዕድል ጨዋታ ሥራዎች ፈቃድና ቁጥጥር ሥራ ከሎተሪ አገልግሎት ሥራው ተነጥሎ ለገቢዎች ሚኒስቴር በማስጠቱ የሎተሪ ሥራዎች ፈቃድ አሰጣጥና ቁጥጥር ሥራ ውጤታማ በሆነ ሜኩ ለማማራት የሚያስችል የአደረጃጀት ምክረ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሠረት ጥናቱ ተካሂዶ የአደረጃጀት ምክረ ሃሳብ ለታክስ ሥርዓት ዘርፍ ቀርቧል፡

- **የቀረጥ ማበረታቻ ሥርዓት ቁጥጥር ግምገማ ጥናት፣** የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በመንግስት የተሰጡ የቀረጥ ማበረታቻዎች ለታለሙላቸው ዓላማ እየዋሉ ስለመሆኑ በማገምገም ችግሮቹን በማየት የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሠረት ጥናቱን ለማካሄድ ሚረጃዎች ከተመረጡ የጉምሩክ ቅ/ጽ/ቤቶች፣ ከጉምሩክ ዋናው መ/ቤት እና ከመበቱ ተጠቃሚዎች በማሰብሰብና በመተንተን ረቂቅ የጥናት ሰነድ ተዘጋጅቶ ለአስተያየት የቀረበ ሲሆን የጥናት ደረጃው 95 በመቶ ላይ ደርሷል።

➡ ለፍትህ አካላት የሚቀርቡ የፍትሀብሔር ጉዳዮች በማዘገብ የሚረታት አቅምን ማጎደግ

የግብር ይግባኝ ክርክር አፈጻጸም – የ2015 በጀት ዓመት አጠቃላይ ሪፖርት የግብር ይግባኝ ክርክር አፈጻጸም በተመለከተ ከ2014 በጀት ዓመት ወደ 2015 በጀት ዓመት የዞሩ መዝገቦች ብዛት 228 ሲሆኑ በ2015 በጀት ዓመት አዲስ የመጡ መዝገቦች ብዛት 375 ናቸው፡፡ በ2015 በጀት ዓመት በአጠቃላይ የግብር ይግባኝ ክርክር ላይ የነበሩ መዝገቦች ብዛት ሲታይ በግብር ይግባኝ ኮሚሽን 404 መዝገቦች፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤት 118 መዝገቦች እና በጠቅላይ ፍርድ ቤት 60 መዝገቦች፣ በሰበር ሰሚ ችሎት 21 መዝገቦች ሲሆኑ በጠቅላላው 603 የታክስ ክርክር መዝገቦች የነበሩ ሲሆን የገንዘብ ማጠን 16,980,954,589.93 ነበር።

በ2015 በጀት ዓመት አጠቃላይ እልባት የተሰጠባቸው የግብር ይግባኝ መዝገቦችን በተመለከተ በታክስ ይግባኝ ኮሚሽን 222 መዝገቦች፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤት 71 መዝገቦች እና በጠቅላይ ፍርድ ቤት 52 መዝገቦች፣ በሰበር ሰሚ ችሎት 16 መዝገቦች ሲሆኑ በጠቅላላው 361 በክርክር እልባት ወይም ፍርድ የተሰጠባቸው ሲሆኑ አጠቃላይ የገንዘብ ማጠኑ 8,385,999,842.13 ነው፡፡

በግብር ይግባኝ ክርክር የሚረታት አቅም ምጣኔ፡ – በ2015 በጀት ዓመት ከተወሰኑት 361 የግብር ይግባኝ ክርክር መዝገቦች ውስጥ ለሚኒስቴሩ የተወሰኑ 277 የታክስ ክርክር መዝገቦች የብር ማጠን 7,392,523,883.04 ነው፡፡ ለግብር ከፋዮች ደግሞ 56 መዝገቦች የገንዘብ ማጠን 540,703,166.75 ነው፡፡ ወደ ስር የተመለሱ መዝገቦች 20 ሲሆኑ የገንዘብ ማጠኑ 414,189,890.81 ነው፡፡

በ2015 በጀት ዓመት ክርክር ተደርጎ ፍርድ የተሰጠባቸው 8 መዝገቦች የአክሲዮን ትርፍ ድርሻ ጉዳይ ሲሆኑ የግብር አወሳሰኑ የህግ ስህተት ያለበት ወይም ትርፉ ለካፒታል ማሳደጊያ ተደርጎ እያለ አስፈላጊው ሰነድ ባለመቅረቡ ብቻ በባለ አክሲዮኖች ላይ ግብር የተወሰነባቸው በሚሆኑ ፍርድ ቤቱ በሚኒስቴሩ ግብር ውድቅ በማድረግ

ፍርድ የሰጠ ስለሆነ ወደ ቀጣይ ፍርድ ቤትም ክርክር የማይደረግበት ጉዳይ ነው፡፡ እነዚህ መዝገቦች የያዙት የገንዘብ መጠን ብር 38,582,901.53 ነው፡፡ ስለሆነም የሚርታት አቅም ምጣኔ በመዝገብ ብዛት 85 በመቶ ሲሆን በገንዘብ መጠን ደግሞ 94 በመቶ ነው፡፡ ወደ ሚቀጥለው ጊዜ የዞረ መዝገብ ብዛት በዝርዝር ሲታይ በታክስ ይግባኝ ኮሚሽን 182 መዝገቦች፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤት 47 መዝገቦች እና በጠቅላይ ፍርድ ቤት 8 መዝገቦች፣ በሰበር ሰሚ ችሎት 5 መዝገቦች ሲሆኑ በጠቅላላው 242 ሲሆኑ የገንዘብ መጠናቸው 8,594,954,747.8 ነው፡፡

የቀጥታ ክስ ክርክር አፈጻጸም በተመለከተ፡ - በ2015 በጀት ዓመት በቀጥታ ክስ ክርክር ላይ የነበረ መዝገብ በተመለከተ ወደ 2015 በጀት ዓመት የዞረ መዝገብ ብዛት 51 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ 137,607,522.00 ነው፡፡ በ2015 በጀት ዓመት አዲስ የመጣ መዝገብ ብዛት 66 ሲሆን የገንዘብ መጠን 680,307,257.29 ነው፡፡ በጠቅላላው በቀጥታ ክስ ክርክር ላይ የነበረ መዝገብ ብዛት 117 ሲሆን የገንዘብ መጠን 817,914,779.29 ነው፡፡

በቀጥታ ክስ ክርክር የሚርታት አቅምን ማሻሻል በተመለከተ፡ - ከተወሰኑት 55 ቀጥታ ክስ ክርክር መዝገቦች ውስጥ ለሚኒስቴሩ የተወሰኑ 37 መዝገቦች ሲሆኑ የገንዘብ መጠን ደግሞ 238,967,722.35 ነው፡፡ በሚኒስቴሩ ላይ የተወሰነ መዝገብ 15 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ 234,315,372.90 ነው፡፡ ወደ ስር የተመለሰ መዝገብ 3 ነው የገንዘብ መጠን የለውም፡ አንድ መዝገብ ለጊዜው የተዘጋ ነው፡፡ የሚርታት አቅም ምጣኔ በመዝገብ ብዛት 73 በመቶ ሲሆን በገንዘብ መጠን ደግሞ 51 በመቶ ነው፡፡ ወደ ሚቀጥለው ወር የዞረ መዝገብ ብዛት 62 ሲሆን የገንዘብ መጠኑ 344,631,684.04 ነው፡፡

የህግ ረቂቅ፣ ምክርና አስተያየት በተመለከተ፡ - በ2015 በጀት ዓመት 7 ረቂቅ መመሪያዎች የተዘጋጁ ሲሆን፣ ከተዘጋጁት ረቂቅ መመሪያዎች 4 መመሪያዎች በበጀት ዓመቱ ጸድቆ ሥራ ላይ መዋል ጀምሯል። 3ቱ በሂደት ላይ ነው፡፡ እንዲሁም 7 ከባለድርሻ አካላት በቀረበው የህግ እና የመገበቢያ ስምምነት ረቂቅ ላይ የህግ አስተያየት ተሰጥቷል። በ2015 በጀት ዓመት 64 የህግ አስተያየት ማብራሪያ ተጠይቆ ለ63ቱ አስተያየትና ማብራሪያ ጥያቄዎች ምላሽ ተሰጥቷል። አፈጻጸሙ በመቶኛ 98.43 በመቶ ነው፡፡

3.1.2 የታክስ ሚዳጃ አስተዳደር ውጤታማነቱን የሚጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

➡ የታክስ ሚዳጃና የሽያጭ መመዝገቢያ ማሳሪያ አስተዳደር አፈጻጸም

- 4000 ከአቅራቢው ድርጅት በሰራተኛ የመጣ ማሽን የሚከብ ስራ ተሰርቷል።
- 201 ከማሽ ላይ ሚዳጃ ለማስነበብ ለግብር ከፋዮች ተሰጥተዋል።
- 188 ከማሽ ላይ ሚዳጃ አስነብበው የማሉሱ ግብር ከፋዮች እንደገና የሚከብ ስራ ተሰርቷል።
- በአጠቃላይ በአመቱ ከአስራ ስድስት ዘርፎች 2848 ሚዳጃዎችን ለማሰባሰብ ታቅዶ ከ16 ዘርፎች 2848 /100%/ ከተሚጣት የገበያ ቦታዎች ተማሳይ የተገኙላቸው ከአራት እስከ ስድስት ናሙናዎችን ተማሳይ ያልተገኘውን አንድ ናሙና በአካል፣ በስልክና በዌብ የማሰባሰብ ስራ ተሰርቷል።
- የደረሰኝ ህትመት ፈቃድ ለጠየቁ 17,007 ግብር ከፋዮች ፈቃድ ተሰጥቷል።
- የደረሰኝ ማስወገድ አገልግሎት ለጠየቁ 2,487 ግብር ከፋዮች በማኑ አገልግሎት አግኝተዋል።
- አምራች አከፋፋይ /ሽያጭ/ሚዳጃ ከማሰባሰብ እንጻር ከ 6,655 ድርጅት ታቅዶ ከ 6,327 (95 በመቶ) ድርጅቶች የተሰበሰበ ሲሆን አፈጻጸሙን በሚዳጃ ለማየት 1,754192 ሚዳጃ ተሰብስቧል።
- ከግብር ከፋዮች የግዢ ሚዳጃ በማሰባሰብ ረገድ ከ 28,863 ድርጅቶች ለማሰባሰብ ታቅዶ ከ 25,848 ድርጅቶች (89.5 በመቶ) 628,580 ሚዳጃ ተሰብስቧል።

- ከመንግስት ባለበጀት ማኅረያ ቤት ግዢ ሚረጃ ከማሰብሰብ አንጻር ከ344 ማኅረያ ቤት ለማበሰብ ታቅዶ ከ292 (85 በመቶ) በሚረጃ 44,026 ሚረጃ ተሰብስቧል።
- ከNGO ግዢ ሚረጃ ማሰብሰብ በተማለከተ ከ 1,739 NGO የግዥ ሚረጃ ለማሰብሰብ ታቅዶ ከ 1,733(100%) ማበሰብ ተችሏል።
- የሶስተኛ ወገን የግዢና ሽያጭ ሚረጃ በየወሩ እየሰበሰቡ ወደ ሚረጃ ቋት ማስገባትንና ተደራሽ ማድረግን በሚማለከት በበጀት አመቱ ውስጥ 2,416,108 ሚረጃ ወደ ሚረጃ ቋት ለማስገባት ታቅዶ 2,414,281 (100%) በውስጥ ኢንኮደሮች ማስገባት የተቻለ ሲሆን ከዚህ በተጨማሪ 5,499,942 ሚረጃ በሚረጃ ሚብ /online/ ተሰብስቧል። በድምሩ 7,914,223 የግዥና ሽያጭ ሚረጃ ወደ ሚረጃ ቋት ገብቷል።
- የሚረጃ ጥራት ቁጥጥርን በተማለከተ በዋና መ/ቤት የተሰራውን ጨምሮ በ 5,579,121 ሚረጃዎች ላይ ለማስራት ታቅዶ 6,047,141 (108 በመቶ) ለማስራት የተቻለ ሲሆን በጥራት ቁጥጥር ወቅት ስህተት የተገኘባቸው 146,076 ሚረጃዎች ላይ ዕርማት/ማስተካከያ ማድረግ/ ድግግሞሽ ሚረጃን ማጥፋት/ ስራ ተሰርቷል።
- ከኮንስትራክሽን ድርጅቶች ሚረጃ ከማሰብሰብ አንጻር 226 ድርጅት የኮንስትራክሽን አገልግሎት ክፍያ ሚረጃ የተሰበሰበ ሲሆን የ 70 ድርጅቶች ለፌደራልና ለክልል ገቢዎች ሚረጃው ተደራጅቶና ተተንትኖ ተሰራጭቷል።
- ከ 32 ዩንቨርሲቲ የወጪ ማጋራት ሚረጃ ተሰብስቧል።

ሰንጠረዥ 8 የወጭ ምዝሪ ተፈቅዶ ማሽን ማስማጣት የጀሙ አቅራቢዎች

ተ.ቁ	አቅራቢ	ያስገቡትና ማለያ ኮድ ተስጥቷቸው ለገበያ የቀረቡ	ለግብር ከፋይ ተደራሽ የሆኑ (የተሸጠ)
1	ወንዶ	1,050	1,050
2	አይፖስ	1,650	1,003
3	ስኬት	810	646
4	አምባሰል	2,750	1,964
5	ሀሮን	4,406	2,111
6	ዲያንካ	600	597
7	ኢግልድ	545	0
8	አሜጽድ	776	450
9	ቢፍቱ አዱኛ	114	65
ድምር		**12,701**	**7,886**

- በተጨማሪ አምባሰል 1,716 ሀሮን 2,023 ማሽኖች አስገብተው ከጉምሩክ ለማውጣት በሂደት ላይ ሲሆን በአጠቃላይ 16,440 ማሽኖች ወደ ሀገር ውስጥ ገብተዋል።

የአገልግሎት አሰጣጥ ስራዎች አፈጻጸም

- የቢዝነስ አሜኒትን ከማፍጠር አንጻር የተሸጡ የሽ/መ/ማሪያዎች በማሉ በ3 ቀናት ውስጥ ማተከል ያለባቸው ሲሆን በበጀት አመቱ ከተሸጡ 5876 ማሪያዎች ውስጥ 5739 ወይም 98 በመቶ በ3 ቀናት ሊተከሉ ችለዋል፣
- አማቃዊ እድሳት ፈልገው ከገቡ 85080 ማሽኖች ውስጥ 84824 (100%) በ48 ሰዓት ውስጥ ማታደስ ችለዋል፣

- የጥገና አገልግሎት ፈልገው ከገቡ 30191 ማሽኖች ውስጥ 29845 (99 በመቶ) በ48 ሰዓት ተጠግነው ወጥተዋል፣

ከውጭ ባለድርሻ አካላት አንጻር የተሰሩ ስራዎች

- ከጉና ንግድ ስራዎች ወደ አምባሰል ንግድ ስራዎች በማዛወር በአፋር ክልል ተቋርጦ የነበረውን የሽያጭ መመዝገቢያ ሽያጭና አገልግሎት በቦታው በማግኘት እንዲጀመር ተደርጓል።
- አዲስ አበባ ገቢዎች ቢሮ የጠፉ ደረሰኞችን ሲስተም ላይ ስለሚዛግጉበት ሁኔታ የስራ ላይ ስልጠና የተሰጠ ሲሆን ዩዘር ኔምና የይለፍ ቃል በማስጠት ራሳቸውን ችለው ወደ ስራ እንዲገቡ ተደርጓል። የሽያጭ መመዝገቢያ ማሪያን በሚመለከት ከሱዳን ለማኡ ልኡካን የልምድ ማካፈል ስራ ተሰርቷል።
- ኢንቮይስንና ሌሎች ቴክኖሎጂ ውጤቶችን በሚመለከት ተሞክሮ ለመውሰድ ከኢንሳ ጋር የውጭ ጉዞ ተደርጓል።
- ከኢቲዮ ቴሌኮም ጋር የኤምቱኤም ሲም ካርድ አስተዳደርን በሚመለከት ለ4 ጊዜ ያላነሱ ውይይቶች ተደርዋል።
- የሽያጭ መመዝገቢያ ማሪያ የቴክኖሎጂ ለውጥ ጋር ተያይዞ ለሚጠናው ጥናት ከሽያጭ መመዝገቢያ ማሪያ ሶፍትዌር አቅራቢዎች የውይይት መድረክ በማዘጋጀት ግብዓት ተሰብስቧል።

የግብር ከፋዮች የታክስ ህግ ተገዥነትን ማሻሻል

የህግ ተገዥነትን ከማስፈን አንጻር በሁሉም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ጠንካራ የቁጥጥር ስራ በማስራት በበጀት አመቱ በ37509 ግብር ከፋዮች ላይ የቁጥጥር ስራ ለማካሄድ ታቅዶ በ 38214 ላይ 102 በመቶ ቁጥጥር ማድረግ ተችሏል። በተደረገው የቁጥጥር ስራም 1738 ግብር ከፋዮች ህግን ተላልፈው የተገኙ ሲሆን ከሽያጭ መመዝገቢያ ማሪያ በተጨሪ ቁጥጥሩ ማንዋል ደረሰኝንም ያካተተ ስለነበር ግኝት ከተገኘባቸው 1738 ግብር ከፋዮች ውስጥ 101(አንድ መቶ አንድ) ግብር ከፈዮች ማለትም የምስራቅ 37 ከአድራሻ ውጭ አሳትመው የሚጠቀሙ ምዕራብ 8፣ ማካከለኛ ግብር ከፋዮች 47፣ ሰሜን ምዕራብ 5፣ ኮምቦልቻ 2፣ ጅማ 1 በድምሩ 63 ግብር ከፋዮች ሳያስፈቅዱ አሳትመው የሚጠቀሙ የነበሩ ሲሆን የአዳማ 1 ግብር ከፋይ ፎርጅድ የማንዋል ደረሰኝ እያተመ የሚሸጥ ድርጅት በቁጥጥር ስር እንዲውል ተደርጎ ለሌሎች መማሪያ ይሆን ዘንድ በ ሚዲያ ጭምር ተላልፏል። በዚህም በአጠቃላይ ብር 67,354,000.00 የቅጣት ውሳኔ ተላልፎ ብር 14,436,803.16 ማሰብሰቡን የቅርንጫፎች ሚረጃ ያሳያል።

ሰንጠረዥ 9 ከሽመ ቁጥጥር የተጣለና የተሰበሰበ መቀጫ

ተ. ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	የተጣለ መቀጫ	የተሰበሰበ መቀጫ
1	ከፍተኛ	2,795,000.00	1,220,000.00
2	ማካከለኛ	11,615,000.00	2,207,000.00
3	ምሥራቅ	23,604,000	5,885,227
4	ምዕራብ	8,585,000.00	563,000.00
5	ሰሜን ምዕራብ	9,050,000	2,129,578.52
6	አዳማ	1,800,000.00	445,000.00
7	ሀዋሳ	2,445,000.00	269,497.64
8	ባሕርዳር	5,500,000.00	1,515,000.00
9	ድሬዳዋ	675,000.00	142,500.00
10	ኮምቦልቻ	1,085,000.00	45,000.00
11	ጅማ	200,000.00	15,000.00
	ድምር	**67,354,000.00**	**14,436,803.16**

- የ754 ድርጅት 870 የጠፉ ደረሰኞችን በሚዘራጀት በደብዳቤ ለሚመለከታቸው አካል ማለትም ለታክስ ማጭበርበር፣ ለታክስ ኦዲት ዳይሬክቶሬት እና ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች እንዲያውቁት ተደርጓል።
- የጠፉ፣ የተቃጠሉና የተወገዱ 1753 የሽ/መ/መሳሪያ አገልግሎት እንዳይሰጡ በማስጋት እና ተጨማሪ ሽያጭ እንዳይከናወን END Command ሰርቨር ላይ የተቀመጠ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ 1119 ኙ ከአዲስ አበባ ገቢዎች ቢሮ በአድራሻ ያልተገኙ እና የጠፉ ማሽኖች ተብለው ሪፖርት የተደረጉ ናቸው።
- ማሽን መግዛት የሚጠበቅባቸውን ግ/ከፋዮች አዲስ ሽ/መ/መ ከማስገዛት አንጻር 2951 ታቅዶ 2877 ግ/ከፋዮችን /97.5 በመቶ ለማስገዛት/ ተችሏል።

የሚረጃ ማጥራት ስራዎች አፈጻጸም

በData Quality Tool 19 Parameter በ12 ወሩ 45004 ችግሮች የማስተካከል ስራዎች ተሰርተዋል። የ12 ወሩ አፈጻጸም 92 በመቶ የደረሰ ሲሆን ዝርዝር አፈጻጸሙም እንደሚከተለው ቀርቧል።

- ዘመናዊ የገቢ አወሳሰንና አሰባሰብ ስርዓት በማዘርጋት ለተገልጋዩ ፍትሃዊ፣ ቀልጣፋና ጥራት ያለው አገልግሎት ማስጠት፣ ታክስ ከፋዩ ግዴታውን በፈቃደኝነት እንዲወጣ ማስቻል፣ የታክስ ማጭበርበርና ስወራን በመከላከልና በመቆጣጠር የታክስ ህጎችን ማስከበር፣ ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን ገቢ በብቃትና በወቅቱ ለማሰብሰብ የተሟላ ጥራቱን የጠበቀና በአግባቡ የተደራጀ ሚረጃ አስፈላጊ እንደሆነ ይታወቃል።
- በሚሆኑምበሲግታስ ስርዓት የማገኝ የታክስ ከፋይ ሚረጃ በማጥራት የታክስ ከፋዩን ፋይል እንደ ዋነኛ የሚረጃ ምንጭ በማጠቀም ወደ ሲግታስ ያልገቡ እንዲገቡ በማድረግ ተቋሙ የተደራጀ፣የተሟላ፣ አስተማማኝና ጥራቱ የተጠበቀ የታክስ ሚረጃ እንዲኖረውእና ጥቅም ላይ እንዲውል ለማድረግ የሚያስችሉ ስራዎች በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች በተደራጀ ሁኔታ ሲከናወኑ እንደነበር እና የሚይናቅ ውጤት እንደመጣ ይታወቃል።
- በዚሁ ማሰረት በጋት ደረጃ ተለይቶ በተከናወነ የሚረጃ ማጥራት ስራ ከፍተኛ የስጋት ደረጀ 96.9 በመቶ፣ መካከለኛ የስጋት ደረጃ 85 በመቶ፣ ዝቅተኛ የስጋት ደረጃ 50 በመቶ እና ስጋት ያልወጣለቸው 31 በመቶ ተፈጽሟል። ሶስት እና ከሶስት አመት በላይ ያላስታወቁ 3122 ታክስ ከፋዮች ሚረጃ በማጥራት ወደዘላቂ ማቆያ ለማስገባት ታቅዶ 1991 ማስገባት የተቻለ ሲሆን የቀሩት እዳ፣ ደረሰኝ፣ ካሽ ሪጀስተር፣ በአንድ የታክስ አይነት በማስታወቃቸውና በመሳሰሉ ምክንያቶች ማስገባት አልተቻለም። በፋይል ያለ ሚረጃን ከሲስተም ጋር ማስታረቅን በተማለከተ 35,877 ከሲግታስ እንዲሰረዙ፣ 20,556በሲስተም እንዲስተካከል፣ 24,954 ወደ ሲስተም የገባ፣14313 በፋይል ውስጥ ኖሮ በሲተም ውስጥ የሌለ ሚረጃ በግብር ከፋዩ እንዲመጣ ተደርጎ ተስተካክሏል። በተመሳሳይ ከ250,000 በለይ unassessed declaration እንዲጠራ ተደርጓል።
- በአጠቃላይ የታክስ ሚረጃ ለማጥራት ሰፊ ርብርብ ቢደረግም አሁንም በሚረጃ ማጥራት ዙርያ ቀሪ ያደሩ ስራዎች እና የጠሩ የታክስ ሚረጃዎች በቀጣይ ጥራታቸው ተጠብቆ ጥቅም ላይ የሚውሉበት ስልት መቅረጽ የያስፈልጋል።

ሰንጠረዥ 10 የሚረጃ ማጥራት ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	ስትራቴጂካዊ ግብ	ማለኪያ	የ2014 አፈጻጸም ማሻ	የ2015 በጀት ዓመት ዒላማ	የ12 ወር ክንውን

1	የሚጀ አስተዳደር አፈጻጸምን ማሻሻል	የጠራ የግብር ከፋይ ሚጀ በመቶኛ	64 በመቶ	90 በመቶ	92 በመቶ

3.1.3 የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም

የኤሌክትሮኒክስ ታክስ ስርዓት አጠቃቀምን ከማስደግ አንጻር የተሰሩ ስራዎች

በኤሌክትሮኒክ ታክስ የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮች ድርሻን ከማሳደግ አንጻር የኤሌክትሮኒክ ማሳወቅ (E-Filling) አፈጻጸም ሲታይ በበጀት ዓመቱ የግብር ከፋይ የኢ-ፋይሊንግ ስልጠናን በተማከተ 10,967 ታቅዶ 11,263 (103 በመቶ) የተሰጠ ሲሆን 8,212 ድርጅቶች የይለፍ ቃል (Passward) ወስደዋል። የኢ-ፋይሊንግ ሽፋንን 82 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ እስከ አሁን 40,842 ግብር ከፋዮች እያሳወቁ በመሆናቸው ሽፋኑን (93 በመቶ) ማድረስ ተችሏል። ከግብር ከፋዮች ቁጥር 54,314 ውስጥ 10,204 ማለትም (4,204 ፈቃድ ያላወጡ፣ 757 የመዝጊያ ጥያቄ አቅርበው በሂደት ላይ ያሉ፣ 516 ንዑስ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር (Sub TIN) ያላቸው እና 4,724 ከ3 ዓመት በላይ ያላስታወቁ በመሆናቸው ወደ ዘላቂ ማቆያ (Archive) የገቡ በኤሌክትሮኒክስ ታክስ ማስታወቅ ሥርዓት (E-filing) ስልጠና ማስጠት የማይቻል በመሆኑ) ስልጠና እንዲወስዱ የማይጠበቁ መሆኑ ተለይቷል።

ሰንጠረዥ 11 የኢ-ፋይሊንግ ስልጠና እና የይለፍ ቃል አፈጻጸም

ተ/ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	የ12 ወራት ስልጠና			እስከ አሁን የሰለጠኑ	በዓመቱ የይለፍ ቃል የወሰዱ	እስከ አሁን የይለፍ ቃል የወሰዱና እያሳወቁ (እየተጠቀሙ) ያሉ ግብር ከፋዮች
		ዕቅድ	ክንውን	መቶኛ			
1	ከፍተኛ	43	55	128	642		641
2	መካከለኛ	4	-		3,579		3,516
3	ምሥራቅ	1,740	1,938	111	12,004	1,938	11,454
4	ምዕራብ	2,688	2,049	76	10,990	1,636	10,990
5	ሰሜን ምዕራብ	1,200	1,495	125	8,047	1,522	7,387
6	ባህርዳር	2,175	2,519	116	2,519	2553	2,378
7	ሐዋሳ	900	925		1,625	925	1,416
8	አዳማ	523	662	127	1,010	589	942
9	ጅማ	678	703	104	1,051	703	1,051
10	ድሬዳዋ	367	275	75	486	275	450
11	ኮምቦልቻ	649	642	99	782	624	617
ድምር		**10,967**	**11,263**	**103**	**42,735**	**10,765**	**40,842**

ሰንጠረዥ 12 የኢ-ፋይሊንግ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ጠቅላላ የግብር ከፋይ ቁጥር የነሃሴ ወር	አጠቃላይ በተለያየ ምክንያት ወደ ኢ-ፋይሊንግ ስርዓት መግባት የማይችሉ ግብር ከፋዮች ድምር	የኢ-ታክስ ሥልጠና መውሰድ የሚገባው የተጣራ ግብር ከፋይ	እስከአሁን ስልጠና የወሰዱ ግብር ከፋዮች ብዛት	ቀሪ ስልጠና መውሰድ የሚገባቸው እቅድ	እስከአሁን ወደ ስርዓቱ የገቡና እያስታወቁ ያሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የእስከአሁን ሽፋን በመቶኛ
1	ከፍተኛ	642	0	642	642	0	641	100
2	መካከለኛ	3877	293	3584	3579	5	3516	98
3	ምሥራቅ	14257	2069	12188	12004	184	11454	94
4	ምዕራብ	13319	2121	11198	10990	208	10990	98
5	ሰሜን/ም	10233	2162	8071	8047	24	7387	92

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ጠቅላላ የግብር ከፋይ ቁጥር የነሃሴ ወር	አጠቃላይ በተለያየ ምክንያት ወደ ኢ-ፋይሊንግ ስርዓት መግባት የሚችሉ ግብር ከፋዮች ድምር	የኢ-ታክስ ሥልጠና መውሰድ የሚገባው የተጣራ ግብር ከፋይ	እስከአሁን ስልጠና የወሰዱ ግብር ከፋዮች ብዛት	ቀሪ ስልጠና መውሰድ የሚገባቸው እቅድ	እስከአሁን ወደ ስርዓቱ የገቡና እያስታወቁ ያሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የእስከአሁን ሽፋን በመቶኛ
6	ባህርዳር	4000	1220	2780	2519	261	2378	86
7	ሐዋሳ	2249	522	1727	1625	102	1416	82
8	አዳማ	1364	238	1126	1010	116	942	84
9	ጅማ	2334	915	1419	1051	368	1051	74
10	ድሬዳዋ	658	118	540	486	54	450	83
11	ኮምቦልቻ	1381	546	835	782	53	617	74
ድምር		**54,314**	**10,204**	**44,110**	**42,735**	**1,375**	**40,842**	**93**

የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-payment) አፈጻጸምን በተመለከተ፦ 2015 በጀት ዓመት ታክስ በማሳወቅ ከከፈሉ 27,204 ታክስ ከፋዮች 21,746 ወይም 80 በመቶ በኢ-ክፍያ ከፍለዋል። በዓመቱ በኢ-ክፍያ ለማሰብሰብ ከታየዘው ዕቅድ ብር 32.50 ቢሊየን አንጻር ብር 75.75 ቢሊየን በማሰብሰቡ በገንዘብ በብልጫ ብር 43.25 ቢሊየን ተሰብስቧል።አዲስ ወደ ኢ ክፍያ ሥርዓት መግባት ያለባቸውን ታክስ ከፋዮች በተመለከተ 12,104 በዕቅድ ተይዞ 9,102 በማስገባት የዕቀዱ 75 በመቶ ተፈጽሟል። በዓመቱ በማሳወቅ ከከፈሉ 26,978 ታክስ ከፋዮች 5170 ወይም 19 በመቶ በማኑዋል ማከፈላቸው ለዕቅዱ ዝቅ ማለት አስተዋጽኦ አበርክቷል።

ኢ-ክፍያ ከተጀመረ ጀምሮ ያለው አፈጻጸምን በተመለከተ፦ በኢ-ፋይሊንግ በማሳወቅ ላይ ካሉ 40,842 ታክስ ከፋዮች መካከል 23,366 በኢ-ክፍያ በመክፈል ላይ ይገኛሉ። ይህም በመቶኛ ሲታይ 57 በመቶ ነው። ለዕቅዱ ማነስ እንደ ዋና ምክንያት ተደርገው የሚወሰዱ ጉዳዮች ሁሉም ኢ-ፋይል የሚያደርጉ ታክስ ከፋዮች ከክፍያ ጋር የሚይማጡ ሚሆኑ እና በዓመት በማሳወቅ ከሚከፍሉ ታክስ ከፋዮች 19 በመቶ ያህል በማኑዋል አሳውቀው የሚከፍሉ ሚሆኑ ናቸው።

ሰንጠረዥ 13 የኤሌክትሮኒክ ክፍያ (E-payment) የእስከ አሁን አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የግብር ከፋይ ብዛት	እስከ አሁን የተጠቃሚ ብዛት	ሽፋን በመቶኛ	በኢ-ፋይሊንግ በማሳወቅ ላይ ያሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የኢ-ክፍያ ሽፋን ከኢ-ማሳወቅ አንፃር	የትራንዛክሽን ብዛት	የክፍያ ማጠን
1	ከፍተኛ	**642**	**639**	**99.53**	**641**	**100**	**39,472**	**87,501,095,769.00**
2	መካከለኛ	**3,584**	**3,226**	**90.01**	**3,516**	**92**	**120,134**	**27,503,803,228.00**
3	ምሥራቅ	**12,188**	**6,623**	**54.34**	**11,454**	**58**	**131,381**	**7,910,758,457.00**
4	ምዕራብ	**11,198**	**6,076**	**54.26**	**10,990**	**55**	**120,020**	**10,107,179,535.00**
5	ሰሜን ምዕራብ	**8,071**	**3,821**	**47.34**	**7,387**	**52**	**57,744**	**3,206,713,005.00**
6	ባህርዳር	**2,780**	**1,022**	**36.76**	**2,378**	**43**	**5143**	**1,240,307,543.94**
7	ሀዋሳ	**1,727**	**578**	**33.47**	**1,416**	**41**	**3,464**	**632,830,650.00**
8	መቀሌ		**11**	**0**		**0**	**164**	**13,448,550.00**
9	አዳማ	**1,126**	**575**	**51.07**	**942**	**61**	**5,215**	**1,815,460,839.90**
10	ጅማ	**1,419**	**343**	**24.17**	**1,051**	**33**	**1,884**	**431,429,301.00**
11	ድሬደዋ	**540**	**143**	**26.48**	**450**	**32**	**925**	**845,944,531.00**
12	ኮምቦልቻ	**835**	**309**	**37.01**	**617**	**50**	**1,549**	**350,981,900.00**
ድምር		**44,110**	**23,366**	**52.97**	**40,842**	**57**	**487,095**	**141,559,953,309.84**

ሰንጠረዥ 14 የቴሌብር ኤሌክትሮኒክ ክፍያ(E-payment) አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	በቴሌ ብር የከፈሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የትራንዛክሽን ብዛት	የገንዘብ ማጠን
1	ከፍተኛ	2	20	2,300,700,955.00
2	መካከለኛ	26	111	1,812,034.00

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	በቴሌ ብር የከፈሉ ግብር ከፋዮች ብዛት	የትራንዛክሽን ብዛት	የገንዘብ መጠን
3	ምስራቅ	651	2,548	15,832,599.00
4	ምዕራብ	269	1,434	8,546,550.00
5	ሰሜን ምዕራብ	316	1,155	5,948,802.00
6	ባህርዳር	189	367	4,010,772.00
7	ሐዋሳ	51	100	1,407,792.00
8	መቀሌ	0	0	0
9	አዳማ	64	108	1,255,516.00
10	ጅማ	11	17	201,442.00
11	ድሬደዋ	40	73	929,622.00
12	ኮምቦልቻ	28	53	701,869.00
ድምር		**1,647**	**5,986**	**2,341,347,953.00**

ይህ ካለይ የተገለጸው መረጃ የሚያሳየው በኢ–ፋይሊንግ አሳውቀው የሚከፍሉ ግብር ከፋዮችን ብቻ ነው ነገር ግን ውዝፍ ክፍያ ወደ ሥርዓቱ ቢገባ መጠኑ በቁጥርም ሆነ በገነዘብ ይጨምረዋል።

3.1.4 የግብር ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ሚረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

➡ የታክስ ከፋዮች ምዝገባ እና አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም

ከብሄራዊ መታወቂያ ፕሮጀክት ጋር በጣት አሻራ የተደገፈ ግብር ከፋይ መታወቂያ ለማስጠት የሚያስችል ስራዎች በማሰራት ላይ ነው፡ የብሄራዊ መታወቂያ ካርድ የሚስጥባቸው የምዝገባ ጣብያዎች አገልግሎት ላይ የሚውሉ 200 የምዝገባ መሳሪያዎቹን በየምዝገባው ጣብያ ስም on board የማድረግ ስራ በመከናወን ክልሎች መሳሪያውን እንዲረከቡ ተደርጓል። የብሄራዊ መታወቂያ ፕሮጀክት ጽ/ቤት እየተገለገለበት ያለውን Fayda System ከሲግታስ ጋር ማቀናጀትና ከአንድ በላይ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር በግለሰቦች እንዳይያዝ Duplicator Checker Software የማከናወን ስራ በመከናወን ላይ ነው፡ ቢኒሻንጉል ግሙዝ፣ ሀረሬ፣ ድሬደዋ፣ ጋምቤላ ክልል ገቢ ማስርያ ቤቶች FAYD NO በመጠቀም በቀን በአማካይ ለ334 ግብር ከፋዮች የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እየተሰጠ ነው፡

የገቢዎች ሚኒስቴር የተገልጋዮች ቻርተር ሠነድ የዋናው መ/ቤት ዳይሬክቶሬቶች፣ ቅ/ጽ/ቤቶች እንዲሁም የሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን የሚመለከታቸው ኃለፊዎች አስተያየት እንዲሰጡበት ተደርጎ በተሰጠው አስተያየት መሠረት ማስተካከያ ከተደረገ በኋላ 3000 (ሶስት ሺህ) የቻርተር መጽሄት ታትሟል። ቻርተሩን ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች፣ በዋናው መ/ቤት ለሚገኙ የስራ ክፍሎች እና ለ21 ሚኒስትር መ/ቤቶች ለ2 ኮሚሽኖች እና 1 ለህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በድምሩ 864 ተሰራጭቷል። በቻርተር ስታንዳርድ የተሰጠ አገልግሎት በተመለከተ በአጠቃላይ በ12 ወር ለ1,020,439 አገልግሎት የተሰጠ ሲሆን 518,882 ከስታንዳርዱ ባነሰ፣ 484,244 በስታንደርድ፣ 17 በላይ (በመዘግይት) አገልግሎት ተሰጥቷል። ለ73,260 ታክስ ከፋዮች የክሊራንስ አገልግሎት የተሰጠ ሲሆን በስታንዳርዱ የተሰጠ ብዛት 3,405፣ ከስታንዳር በታች ብዛት 38,958፣ ከስታንዳርድ በላይ የተሰጠ ብዛት 251 ናቸው፡

በአመቱ 10,609 ግብር ከፋዮችን ወደ ታክስ መረቡ ለማስገባት ታቅዶ በ12 ወሩ 12204 ግብር ከፋዮች የተመዘገቡ ሲሆን በራስ ፈቃዳቸው አመልክተው የተሰረዙ 1072 ናቸው፡ አጠቃላይ የሚኒስቴር መ/ቤቱ የግብር ከፋይ ቁጥር 56,432 ደርሳል። በ12 ወሩ በስታንዳርድ መሰረት 3344 ለተጨማሪ እሴት ታክስ ተመዝግበዋል።

ሰንጠረዥ 15 የግብር ከፋዮች ምዝገባ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የቅርንጫፉ ስም	ጠቅላላ ግብር ከፋይ ከባለፈው በጀት ዓመት የዞረ	በ12 ወር አዲስ የገባ	ከሌላ ቅ/ጽ/ቤት የመጣ	ከማቆያ የወጣ	ንግድ ፈቃድ ስላመጡ የተከፈተ	በሚ ጃ ማጥራ ት የተደ ሚ	ድምር	በበጀት ዓመቱ የተሰረ ዘ	ወደ ሌላ ቅ/ጽ/ቤ ት የዞረ	ወደ ማቆያ የገባ	በሚጃ ማጥራት የተቀነ ሰ	ከ3 ወር በላይ አካውን ት ስላልከ ፈቱ የተዘጋ	ጠቅላላ
1	ከፍተኛ	**643**	**0**	**2**	**0**	**0**	**0**	**645**	**2**	**1**	**0**	**0**	**0**	**642**
2	መካከለኛ	3795	1	7	0	0	0	3803	32	4	14	0	0	3753
3	ምስራቅ	12097	3072	114	79	232	36	15630	401	174	329	0	469	14257
4	ምዕራብ	12664	2867	64	132	0	666	16393	199	408	713	0	1754	13319
5	ሰ/ምዕራብ	8470	2094	544	0	42	0	11150	155	106	0	145	511	10233
6	ባህርዳር	3656	1584	4	46	198	6	5494	143	3	370	5	973	4000
7	ሐዋሳ	1806	461	3	14	35	0	2319	29	13	14	0	85	2178
8	መቀሌ	2313	0	0	0	0	0	2313	0	0	0	0	0	2313
9	አዳማ	1165	276	1	10	15	0	1467	39	4	18	1	41	1364
10	ጅማ	1919	1149	14	3	46	0	3131	24	0	11	0	762	2334
11	ድሬዳዋ	669	134	8	0	12	49	872	23	0	32	0	159	658
12	ኮምቦልቻ	1270	566	12	16	73	28	1965	25	3	77	1	478	1381
ጠቅላላ		**50467**	**12204**	**773**	**300**	**653**	**785**	**65182**	**1072**	**716**	**1578**	**152**	**5232**	**56432**

በኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን አንድ አለቅ (One stop) ምዝገባ ማዕከል ለ133 የውጭ ባለሀብቶች ምዝገባ በማከናወን የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ተሰጥቷል። በርቀት የጣት አሻራ ምዝገባ (Remote Registration) ከተለያዩ ሀገራት የተላኩ 876 የዲያስፖራ ግብር ከፋዮች ሚጃ አጥርቶ ወደ ሲግታስ በማስገባት የግብር ከፋይነት መለያ ቁጥር እንዲያገኙ ተደርጓል። በሲስተም ማለየት ያልቻሉ 4875 የጣት አሻራ ሚጃዎችን በማኑዋል የማለየት (Manual Validation) እና በስልክና ITSM የመጡ 655 ጉዳዮች ተስተናግደዋል። በተዘረጋው የአሰራር ስርዓት (Procedure Manual) መሰረት በወሩ ተገቢው ማጣራት ተደርጎ 1578 ወደ ዘላቂ ማቆያ የገባ ሲሆን፡፡22 ታክስ ከፋዮች ከዘላቂ ማቆያ እንዲወጡ ተደርጓል።

ማሰረታዊ የምዝገባ ሚጃቸው ወቅታዊ የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች 6,091 ናቸው፡ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ወስደው ከሶስት ወር በላይ የንግድ/ኢንቨስትመንት ፈቃድ ባለማውጣታቸው 5,232 የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር እንዲዘጋ (Suspend) ተደርጓል 23,111 ታክስ ከፋዮች የተሟላና ጥራቱን የጠበቀ የምዝገባ ሚጃ እንዲኖራቸው ተደርጓል።

➡ የአገልግሎት ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

የዞረውና በ12 ወሩ ከቀረበው የአገልግሎት ኦዲት ጥያቄ 5,220 አንጻር ሲታይ የተቋረጠው 467 ተቀንሶ **4,753** ውስጥ የተከናወነው 4,661 (98 በመቶ) ሲሆን ሽፋኑ 98 በመቶ ለማድረስ በታቀደው መሰረት ተፈጽሟል። ከቀረበው የአገልግሎት ጥያቄ 92 (2 በመቶ) ለቀጣይ ወር ዞሯል። ከአገልግሎት ኦዲት በገንዘብ በፍሬ ግብር ብር 2,153,980,916.36 ለመወሰን ታቅዶ ፍሬ ግብር ብር 2,225,758,590.61 በመወሰን የዕቅዱን 103 በመቶ ማሳካት ተችሏል። ወሰኔዉ ፍሬ ግብር፣ ወለድና መቀጮን ጨምሮ ብር 3,280,966,372.89 ዉጤት ተገኝቷል። የአገልግሎት ስታንዳርዱ 90 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ ሲታይ ከተወሰነው 4,661 ውስጥ 4,481 (96 በመቶ) በተቀመጠው ስታንዳርድ ጊዜ ውስጥ ሲስተናገዱ፣ 180 (4 በመቶ) ከስታንዳርዱ ጊዜ በላይ የወሰደ መሆኑ ታይቷል።

ሰንጠረዥ 16 የአገልግሎት ኦዲት አፈጻጸም በሚደር

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ከባለፈው ዓመት የዞረ	በ12 ወር የቀረበ	ድምር	የተቋረጠ ሚደር	ቀሪ ሚደር	ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ	በስታንዳርዱ የተስተናገደ	ወደ ቀጣይ የዞረ
1	ከፍተኛ	0	405	405	0	405	405	100	405	0
2	መካከለኛ	7	623	630	61	569	567	99.65	514	2
3	አዳማ	1	99	100	1	99	98	98.99	97	1
4	ኮምቦልቻ	0	68	68	1	67	67	100	60	0
5	ምዕራብ	10	1134	1144	123	1021	1013	99.22	948	8
6	ድሬዳዋ	0	35	35	0	35	35	100	35	0
7	ምስራቅ	112	1696	1808	350	1458	1454	99.73	1365	4
8	ጅማ	5	81	86	0	86	83	96.51	83	3
9	ሰ/ምዕራብ	10	1,019	1029		1029	1,024	99.51	964	5
10	ባህርዳር		464	464	18	446	378	84.75	378	68
11	ሐዋሳ	1	618	619		619	618	99.84	613	1
	ድምር	**146**	**6242**	**6388**	**554**	**5834**	**5742**	**98.42**	**5462**	**92**

➡ የተማላሽ ስራዎች አፈጻጸም

የተጠቃለለ የተማላሽ አፈጻጸምን በተማለከተ በ2015 በሁሉም የታክስ ዓይነት ጠቅላላ ከቀረበው 2,941 ጥያቄ ውስጥ 87 በማት ውድቅ የተደረገ፣ 304 የተቋረጠ፣ 1,887 በገንዘብ እንዲማላስ የተወሰነ፣ 533 ለዕዳ የተካካሰ በጠቅላላው 2,811 ወይም 96 በሞቶ ተከናውኗል። ቀሪው 130 ጥያቄ ወደ ሚቀጥለው ጊዜ የዞረ ነው። ስታንዳርዱ የ95 በሞቶ ለሚድረስ ታቅዶ ሲታይ ከተከናወነው 2,811 ጥያቄ ውስጥ 2,765 ወይም 98 በሞቶ በስታንዳርዱ ማሰረት የተከናወነ ነው።

ሰንጠረዥ 17 የተጠቃለለ የተማላሽ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የተማላሽ አይነት	የቀረበ የተማላሽ ጥያቄ	ክንውን	ውድቅ የተደረገ	የተቋረጠ	በገንዘብ የተማለሰ	ለዕዳ የተካካሰ	ለቀጣይ የዞረ የተማላሽ ጥያቄ
1	የተጨማሪ እሴት ታክስክስ	1,486	1,374	43	117	1,146	68	112
2	የቅድመ ግብር	967	950	21	140	343	446	17
3	ኤክሳይዝ	5	5	0	2	3	0	0
4	በስህተት /በብልጫ	483	482	23	45	395	19	1
	ድምር	**2,941**	**2,811**	**87**	**304**	**1,887**	**533**	**130**

ከገንዘብ አኳያ በ12 ወራት በጠቅላላ ተማላሽ የተጠየቀ ብር 10,677,259,743.23 ሲሆን ከዚህ ውስጥ በገንዘብ ተማላሽ የተደረገ ብር 5,875,857,509.12፣ ተቀባይነት ባለማኘቱ ውድቅ የተደረገ ብር 2,469,030,185.43፣ ለሌሎች የታክስ እዳዎች የተካካሰ ብር 975,314,736.54፣ እና በተለያየ ምክንያት አገልግሎቱ የተቋረጠ ብር 992,360,318.15 ይዟል። በሌላ በኩል ጥያቄ ቀርቦበት በሂደት ላይ በቀጣይ የሚከናወን የዞረ የብር ማጠን ብር 364,696,993.99 የያዘ ነው።

➡ የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም

ከ2014 በጀት ዓመት የዞሩ 64 የግብር ከፋይ ብር 1,885,559,337.55 የያዙ ቅሬታዎች ሲሆኑ በ2015 በጀት ዓመት አዲስ የቀረቡ ብር 27,702,577,615.71 የያዙ 1816 አዲስ ቅሬታዎች የቀረቡ ሲሆን በአጠቃላይ በድምሩ ብር 29,588,136,953.26 የያዙ የ 1880 የግብር ከፋይ ቅሬታዎች ቀርበዋል። በ2015 በጀት ዓመት ውስጥ የ1828 ግብር ከፋዮች ቅሬታዎች ብር 27,606,986,129.22 የያዘ ውሳኔ

ተወስኖ ለግብር ከፋይ እንዲደርስ የተደረገ ሲሆን ወደ 2016 በጀት ዓመት የዞሩ የ52 የግብር ከፋይ ቅሬታዎች ብር 1,981,150,824.04 የያዙ ሆነዋል።

ሰንጠረዥ 18 የታክስ ውሳኔ ቅሬታ አፈታት አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ዓመቱ መጀመሪያ ላይ የነበሩ		በዓመቱ የተጨመሩ (አዲስ)		በወሩ የነበሩ መዝገቦች		ውሳኔ ያገኙ ሚህደራት		ወደ ቀጣይ የዞሩ	
		በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ	በድርጅት	በገንዘብ
1	ከፍተኛ	11	930,974,168.33	179	13,336,274,757.92	190	14,267,248,926.25	184	13,850,888,977.60	6	416,359,948.65
2	ምሥራቅ	11	64,507,659.53	353	2,932,946,555.67	364	2,997,454,215.20	346	2,638,596,708.25	18	358,857,506.95
3	ምዕራብ	14	44,718,613.64	166	1,402,277,556.24	180	1,446,996,169.88	178	1,421,261,782.52	2	25,734,387.36
4	ማካከለኛ	6	632,577,030.01	352	5,615,528,949.81	358	6,248,105,979.82	355	5,608,738,674.81	3	639,367,305.01
5	ሰሜን/ም	1	19,874,376.66	212	1,143,225,088.42	213	1,163,099,465.08	210	1,161,972,223.01	3	1,127,242.07
6	አዳማ	2	20,003,055.48	95	615,627,910.07	97	635,630,965.55	93	620,355,369.92	4	15,275,595.63
7	ጅማ	1	2,115,876.07	33	60,884,370.79	34	63,000,246.86	33	62,361,616.53	1	638,630.33
8	ድሬዳዋ	1	2,566,031.25	53	222,061,621.02	54	224,627,652.27	53	216,206,924.46	1	8,420,727.81
9	ሐዋሳ	1	35,524,406.25	78	928,177,493.41	79	963,701,899.66	79	963,701,899.66	0	-
10	መቀሌ	4	6,637,063.81	1	372,424.36	5	7,009,488.17	5	7,009,488.17	0	-
11	ባሕር ዳር	11	48,935,227.32	215	1,011,726,217.73	226	1,060,661,445.05	217	554,842,928.76	9	505,818,516.29
12	ኮምቦልቻ	1	77,125,829.20	79	433,474,670.27	80	510,600,499.47	76	501,049,535.53	4	9,550,963.94
ድምር		**64**	**1,885,559,337.55**	**1816**	**27,702,577,615.71**	**1880**	**29,588,136,953.26**	**1828**	**27,606,986,129.22**	**52**	**1,981,150,824.04**

በአጠቃላይ የተወሰኑት 1828 ውሳኔዎች ይዘት ሲታይ፦

- የ920 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (50%) ከታክስ ኦዲት ተወስነው ቅሬታ የቀረበባቸው ሲሆኑ፣
- የ652 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (36%) ከአወሳሰን፣ ከካሽ ሬጅስተር፣ ቅጣት እና ሌሎችም ውሳኔ የሚሰጡ ስራ ክፍሎች ተወስነው ቅሬታ የቀረበባቸው ሲሆኑ፣
- የ139 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (8%) ቅሬታዎች ከኢንቬስትጌሽን ኦዲት ተወስነው ቅሬታ የቀረበባቸው ናቸው፣
- የ117 ግብር ከፋይ ቅሬታዎች (6%) ቅሬታዎች ከተማአሽና ከአገልግሎት ኦዲት የሚመጡ ቅሬታዎች ናቸው።

ሰንጠረዥ 19 በ2015 በጀት ዓመት ውሳኔ ያገኙ ጉዳዮች

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	እስከ አሁን ውሳኔ ያገኙ ቅሬታዎች/ድርጅቶች	ውሳኔ ያገኙ ቅሬታዎች የያዟቸው ኬዞች	ለተቋም የተወሰኑ ኬዞች ብዛት	ለግብር ከፋይ የተወሰኑ ኬዞች ብዛት	በከፊል/በሙሉ የተሻሻሉ ኬዞች ብዛት
1	ከፍተኛ	184	651	478	0	173
2	ምሥራቅ	346	1047	414	189	444
3	ምዕራብ	178	515	222	20	273
4	ማካከለኛ	355	735	301	134	300
5	ሰሜን/ም	210	424	231	19	174
6	አዳማ	93	245	146	58	41
7	ጅማ	33	65	30	19	16
8	ድሬዳዋ	53	106	41	23	42
9	ሐዋሳ	79	205	108	32	65
10	መቀሌ	5				
11	ባሕር ዳር	216	352	260	23	69
12	ኮምቦልቻ	76	157	104	7	46
አጠቃላይ ድምር		**1828**	**4502**	**2335**	**524**	**1643**

በ2015 በጀት ዓመት ውስጥ ከተወሰኑት ከ1828 የግብር ከፋይ ፋይሎች በአጠቃላይ 4502 ኬዞች የያዙ ሲሆን ከዚህ ውስጥ 2335 ኬዞች (52%) ለተቋም የተወሰኑ ሲሆን 524 ኬዞች (12%) ለግብር ከፋይ የተወሰኑ ናቸው። ሌሎች 1643 ኬዞች (36%) በድጋሚ ተጣርተው የሚሻሻሉ ሆነው ተወስነዋል። በአጠቃላይ በ 2015 በጀት ዓመት በቅ/ጽ/ቤቱ እጅ ላይ ከነበሩት 1879 ፋይሎች ውስጥ 1828 (97%) ሲወሰኑ ቀሪው 51 ፋይሎች (3%) ወደ ቀጣይ በጀት ዓመት የዞሩ ናቸው።

ሰንጠረዥ 20 በ2015 በጀት ዓመት በታክስ ኦዲት ተስተካክለዉ የተማለሱ ፋይሎች

ተ.ቁ	ቅ/ጽ/ቤት	ተስተካክሎ የተማለሰ ፋይል	ቅሬታ የቀረበበት የገንዘብ ማጠን በብር	በቅሬታ ወሳኔ ማሰረት በታክስ ኦዲት የተስተካከለ የብር ማጠን	የተስተካከለ የብር ማጠን
1	ከፍተኛ	12	1,372,978,883.25	667,750,478.78	705,228,404.47
2	ምሥራቅ	138	1,827,806,750.40	699,698,135.20	1,128,108,615.20
3	ምዕራብ	60	210,535,528.26	65,522,597.00	145,012,931.26
5	ማከለኛ	105	1,096,303,271.02	629,304,831.23	466,998,439.79
7	ሰሜን ምዕራብ	52	203,543,093.36	47,782,637.50	155,760,455.86
8	አዳማ	35	126,332,421.96	52,457,385.04	73,875,036.92
9	ጅማ	19	28,077,331.71	14,575,604.44	13,501,727.27
10	ድሬዳዋ	46	155,159,071.95	48,233,553.92	106,925,518.03
11	ሐዋሳ	35	903,392,992.70	880,053,494.56	23,339,498.14
12	ባሕር ዳር	49	148,563,331.57	96,632,262.73	51,931,068.84
13	ኮምቦልቻ	23	131,563,403.50	78,045,746.88	53,517,656.62
ድምር		**574**	**6,204,256,079.68**	**3,280,056,727.28**	**2,924,199,352.40**

በ2015 በጀት ዓመት በታክስ ኦዲት ተስተካክለዉ የተማለሱ ፋይሎችን በማለከተ የ574 ግብር ከፋዮች ወሳኔ ብር 6.2 ቢሊየን የያዙ ቅሬታ ቀርቦባቸው በቅሬታ ውሳኔ ማሰረት እንዲተስተካከሉ የተደረገ ሲሆን በታክስ ኦዲት ተስተካክሎ የተወሰነ ብር 3.28 ቢሊዮን ሲሆን በልዩነቱ ብር 2.9 ቢሊዮን (47%) የጋሸበ ውሳኔ ተወስኖ እንደነበር ያሳያል፡፡

ሰንጠረዥ 21 የክስና ጉምሩክ መረጃ፣ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ስራዎች አፈጻጸም

ተ.ቁ	ዝርዝር ተግባራት	ማለኪያ	ዕቅድ	የቀረቡ ጥያቄዎች፣ ቅሬታዎችና ሌሎች ጉዳዮች	ክንወን	አፈጻጸም (%) ከቀረቡት አንፃር	ስታንዳርድ		
							ባነሰ	እኩል	በበለጠ
1	ቀርበው የተስተናገዱ የሀገር ውስጥ ታክስ መረጃ፣ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ጥያቄዎች ብዛት	ስልክ	6912	5192	5192		886	4257	49
		ፅሁፍ	96	35	35			31	4
		ኢ–ሜይል		484	484		87	397	
		በግንባር (በአካል)	288	615	615		110	505	
		በግንባር (በአካል)	816	615	615		110	505	
		ድምር	8112	6326	6326	100%	1083	5190	53
2	ቀርበው የተስተናገዱ የጉምሩክ መረጃ፣ ማብራሪያና ምክር አገልግሎት ጥያቄዎች ብዛት	ስልክ	3456	1458	1458		787	585	86
		ኢ–ሜይል	576	321	321		154	133	34
		በግንባር (በአካል)	864	414	414		219	146	49
		ድምር	4896	2193	2193	100%	1160	864	169
3	በሀገር ውስጥ ታክስ የቀረቡ እና ምላሽ የተሰጠባቸው ቅሬታዎች ብዛት	በቁጥር	115	110	110	"	23	81	6
	በጉምሩክ የቀረቡ እና ምላሽ የተሰጠባቸው ቅሬታዎች ብዛት	በቁጥር							
		ድምር	115	110	109		23	81	6
4	የአጭር ሜሴዕክት አገልግሎት (በታ/ከፋዩ የሞባይል ስልክ ቁጥሮች በኩል)	በቁጥር		519,769	519,769	100	155930	311862	51977
5	ሼር 8 (\\10.12.0.8) ላይ የተቀመጡ ህጎችና የአሰራር ስርዓቶች	በቁጥር		98	98	100	3	73	22
6	ዌብሳይት ላይ እንዲቀመጡ የተደረጉ ህጎችና የአሰራር ስርዓቶች እንዲሁም ቅፆች	በቁጥር		32	32	100		12	20

ተ.ቁ	ዝርዝር ተግባራት	ማኪያ	ዕቅድ	የቀረቡ ጥያቄዎች፣ ቅሬታዎችና ሌሎች ጉዳዮች	ክንውን	አፈጻጸም (%) ከቀረቡት አንፃር	ስታንዳርድ		
							ባነሰ	እኩል	በበለጠ
7	በተቋሙ ዋና መግቢያ በሮች የተሰጡ የባለ ጉዳዮች ድጋፍና የሚጃ አቅርቦት አገልግሎት በቁጥር	በቁጥር	**21,000**	**23,019**	**23,019**	**100**	ወንድ (18202)	ሴት (18202)	በስታንዳርዱ ማሰረት የተሰጠ አገልግሎት

3.2 የግብር ከፋዮች የታክስ ህግ ተገዥነት ማሻሻል ስራዎች አፈጻጸም

3.2.1 የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብ ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም

➡ የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ 31,002 ግብር ከፋዮች የንግድ ትርፍ ማሳወቅ ከሚጠበቅባቸው ውስጥ 26,453 ወይም 85.33 በመቶ አሳውቀዋል። በ2014 የማስታወቅ አፈጻጸም 79 በመቶ በመሆኑ በግብር ዘመኑ ማስታወቂያ አቀራረብ ማሻሻል አሳይቷል። ከቀረቡት የንግድ ትርፍ ግብር ማሳወቂያዎች ውስጥ 10,717 (40.5 በመቶ) በክፍያ የቀረበ ማስታወቂያ ሲሆን የተሰበሰበ የገንዘብ ማጠን ብር 54,531,499,776,378 ሚሆኑ፣ 4,901 (18.53 በመቶ) ኪሳራ፣ 768 (2.90 በመቶ) ተመላሽ እና 10,067 (38 በመቶ) ባዶ የያዘ የታክስ ማስታወቂያ ነው። በ2014 የቀረበው የታክስ ማስታወቂያ ማካከል የክፍያ ድርሻ 44 በመቶ የነበረ በመሆኑ አፈጻጸሙ እየቀነሰ መምጣቱ በቀጣይ ትኩረት የሚሻ ጉዳይ ነው።

ከሚቀርቡ የንግድ ትርፍ ማሳወቂያዎች ውስጥ ከክፍያ ጋር የሚቀርበው ድርሻ 65 በመቶ እንዲደርስ ታቅዶ በክፍያ የቀረበው 40.5 በመቶ ስለሆነ በዓመቱ የቀረቡ የንግድ ትርፍ ግብር ማሳወቂያዎችን ትክክለኛነት የክፍያ ማጠን ማስታወቃቸው የሚረጋገጥ ስራ በስፋት መሠራት እንዳለበት ማየት ተገቢ ነው። በክፍያ የሚቀርቡ የንግድ ትርፍ ማሳወቂያዎች ቁጥር እየጨመረ እንዲመጣ ቀድሞ የደረሰኝ ቁጥጥር ስራዎች እና የታክስ ከፋዩን ሰነዶች በወቅቱ ጥራት ላይ ትኩረት በማድረግ ሚረጋገጥ ያስፈልጋል።

ከቀረቡ ማስታወቂያዎች ውስጥ 15,736 (59.5 በመቶ) የሚሆነው ኪሳራ፣ ተመላሽ እና ባዶ በመሆኑ የታክስ ከፋዮች ሰነድ ሲጣራ ጥራት ላይ ትኩረት ካልተደረገ ታክስ ከፋዩ እንደሚደረስበት ግንዛቤ እየወሰደ ስለሚመጣ ኪሳራ፣ ተመላሽ እና ባዶ የማሳወቅ ሁኔታዎች ልምድ እየሆኑ እንዳይቀጥሉ የተሰሙበትን የሥራ ዘርፍ መሠረት በማድረግ ልዩ ትኩረት በማስጠት ዓመታዊ የትርፍ ኪሳራ መግለጫውን ሚረጋገጥ ተገቢ ይሆናል።

ሰንጠረዥ 22 የንግድ ትርፍ ግብር ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	አጠቃላይ የግብር ከፋይ ቁጥር	ከክፍያ ጋር ያስታወቁ	ከቀረቡ ማስታወቂያዎች የክፍያ አፈጻጸም በመቶኛ	የክፍያ ማጠን ብር	ኪሳራ ያስታወቁ	ተመላሽ ያስታወቁ	ባዶ ያስታወቁ	ያስታወቁ (ድምር)	ያሳወቁ አፈጻጸም በመቶኛ
1	ከፍተኛ	632	458	73.40	44,027,960,760.05	27	132	4	624	98.73
2	ምሥራቅ	9244	3316	43.72	754,340,751.99	2453	0	1815	7584	82.04
3	ምዕራብ	6809	1654	30.99	1,146,819,132.81	610	183	2891	5338	78.40
4	መካከለኛ	3453	1719	61.59	5,634,222,721.00	511	353	208	2791	80.83
5	ሰሜን/ም	4393	1302	28.67	586,137,402.58	257	0	2982	4541	103.37
6	አዳማ	967	329	46.27	447,900,000.00	124	23	235	711	73.53
7	ጅማ	1018	242	38.54	100,773,265.00	94	24	268	628	61.69
8	ድሬዳዋ	441	145	36.16	630,096,341.57	0	53	203	401	90.93
9	ሐዋሳ	1254	557	44.85	148,112,761.87	251	0	434	1242	99.04
10	ባሕር ዳር	2116	746	36.57	844,846,885.41	426	0	868	2040	96.41

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	አጠቃላይ የግብር ከፋይ ቁጥር	ከክፍያ ጋር ያስታወቁ	ከቀረቡ ማስታወቂያዎች የክፍያ አፈጻጸም በመቶኛ	የክፍያ ማጠን ብር	ኪሳራ ያስታወቁ	ተመላሽ ያስታወቁ	ባዶ ያስታወቁ	ያስታወቁ (ድምር)	ያሳወቁ አፈጻጸም በመቶኛ
11	ኮምቦልቻ	675	249	44.78	210,289,754.50	148		159	556	82.37
ድምር		**31002**	**10717**	**40.51**	**54,531,499,776.78**	**4901**	**768**	**10067**	**26453**	**85.33**

ከላይ ከቀረበው ሠንጠረዥ ለሚረዳት እንደሚቻለው ከክፍያ ጋር ለማቅረብ የታቀደውን 65 በመቶ በከፍተኛ ግብር ከፋዮች ብቻ 73 በመቶ የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች ከዕቅዱ በታች የተፈጸመ ነው፡፡ ከማስታወቅ አቀራረብ ጋር 85 በመቶ ለማድረስ ከታቀደው አንጻር ከፍተኛ፣ ሰሜን ምዕራብ፣ ድሬዳዋ፣ ሀዋሳ እና ባህርዳር ከእቅዱ በላይ የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች በእቅዱ መሠረት ያልተፈጸመ በመሆኑ በቀጣይ ትኩረት የሚሻ መሆኑን ያሳያል፡፡

የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ውስጥ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ተመዝጋቢዎች የሂሳብ ጊዜያቸው በድግግሞሽ 118,331 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች በየወሩ እና በየ3 ወራት እንደሚቀርቡ ይጠበቃል፡፡ ከዚህ ውስጥ 96,296 (81.38 በመቶ) የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች ቀርበዋል፡፡ በበጀት ዓመቱ በወቅቱ ይቀርባል ተብሎ በዕቅድ ከተያዘው 85 በመቶ አኳያ ሲታይ በወቅቱ የቀረበው የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ 81.38 በመቶ በመሆኑ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከፋዮች በሂሳብ ጊዜያቸው እንዲያሳውቁ የመቀስቀስ እና የማንገንዘብ ሰፊ ስራ የሚጠይቅ መሆኑን አመላካች ነው፡፡ በ2014 የማስታወቅ አፈጻጸሙ 80.61 በመቶ የነበረ በመሆኑ መጠነኛ ማሻሻያ አሳይቷል፡፡

ከቀረቡት አጠቃላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች ውስጥ 37,842 (39.3 በመቶ) በክፍያ የቀረበ የታክስ ማስተወቂያ ሲሆን የተሰበሰበ የገንዘብ መጠን ብር 56,658,807,150.09 ሲሆን፣ 38,084 (39.55 በመቶ) ተመላሽ እና 20,370 (21.15 በመቶ) ባዶ ናቸው፡፡ በ2014 ከክፍያ ጋር የቀረበው ድርሻ 37.2 በመቶ የነበረ በመሆኑ ማሻሻያ ታይቷል፡፡

በክፍያ የሚቀርቡ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች 41 በመቶ ለማድረስ ከታቀደው አኳያ 39.3 በመቶ በመሆኑ ለቀጣይ ዓመት ትኩረት የሚሻልግ ይሆናል፡፡ በተለይ በየሩብ ዓመቱ የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚያሳውቁ ታክስ ከፋዮች በቁጥር በርካታ በመሆኑ እስከሚቀጥለው የማሳወቂያ ጊዜ የቀረቡ ማሳወቂያዎችን ታክስ ከፋዩ ሰነድ እንዲያቀርብ በማድረግ ሚረጋገጥ ተመላሽ የሚያሳውቁትን በዘርፍ በማየት ስቶክ በአካል ቼክ እስከማድረግ ያለውን ስራ ማከራት ይጠይቃል፡፡

በተለይ አሁን ላይ እየተተገበረ ያለው የኢ–ማስታወቅ ስራ ታክስ ከፋዩ ታክስ በሚያሳውቅበት ወቅት ሰነድ ስለማያቀርብ በወቅቱ ሚረጋገጥ ስለማይቻል ካሳወቀ በኋላ ሰነድ እንዲያቀርብ በማድረግ የሚረጋገጥ ስራን በተላለፈ የስራ ስምሪት ማሳረት እየለዩ ማከራት ያስፈልጋል፡፡

ሰንጠረዥ 23 የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	መቅረብ ያለባቸው ማሳወቂያዎች ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	የክፍያ ማጠን በብር	በተመላሽ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ
1	ከፍተኛ	7,704	4,284	56.70	34,277,837,817.98	2,941	329	**7,554**	**98.05**
2	ምሥራቅ	28,300	7,412	38.10	3,049,896,051.11	8,753	3,308	**19,473**	**68.81**
3	ምዕራብ	23,212	6,170	35.00	2,462,973,867.32	4,085	7,359	**17,614**	**75.88**
4	ማካከለኛ	21,616	8,485	44.90	9,418,254,864.25	9,804	612	**18,901**	**87.44**
5	ሰሜን ምዕራብ	16,865	5,778	36.90	1,419,696,292.00	7,688	2,176	**15,642**	**92.75**
6	አዳማ	3,873	1,394	45.00	1,293,000,000.00	877	830	**3,101**	**80.07**

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	መቅረብ ያለባቸው ማሳወቂያዎች ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	የክፍያ መጠን በብር	በተማላሽ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ
7	ጅማ	3,606	589	20.80	118,549,022.00	461	1,776	**2,826**	**78.37**
8	ድሬዳዋ	1,323	507	40.30	1,496,069,708.88	439	312	**1,258**	**95.09**
9	ሐዋሳ	4,633	1,164	29.30	533,213,267.39	1,068	1,745	**3,977**	**85.84**
10	ባሕር ዳር	4,782	1,365	33.80	2,125,404,469.05	1,470	1,203	**4,038**	**84.44**
11	ኮምቦልቻ	2,417	694	36.30	463,911,790.11	498	720	**1,912**	**79.11**
	ድምር	118,331	37,842	39.30	56,658,807,150.09	38,084	20,370	96,296	81.38

ከላይ ከሠንጠረዡ ማየት እንደሚቻለው በማስታወቂያ አቀራረብ በቅ/ጽ/ቤት ደረጃ ያየነው እንደሆነ ጠቅላላ መቅረብ ከሚጠበቅባቸው 85 በመቶ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያዎች አኳያ ከፍተኛ፣ መካከለኛ፣ ድሬዳዋ፣ ሀዋሳ እና ሰሜን ምዕራብ ከዕቅዱ በላይና በዕቅዱ መሠረት ሲሆን ቀሪዎቹ ቅ/ጽ/ቤቶች በትኩረት ሊሰሩ ይገባል። ከክፍያ ጋር የቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎችም 41 በመቶ ከማድረስ አኳያ የከፍተኛ ፣ መካከለኛ እና አዳማ የተሻለ አፈጻጸም ሲታይ ቀሪዎቹ ቅ/ጽ/ቤቶች ከዕቅዱ በታች ስለሆኑ በቀጣይ በጀት ዓመት የሚቀርቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ ትኩረት አድርጎ ማስራት ያስፈልጋል። በክፍያ የቀረቡትንም ትክክለኛነት ሚረጋገጥ ትኩረት ሊደረግበት ይገባል።

የኤክሳይዝ ታክስ አፈጻጸምን በተመለከተ

የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ አሰጣጥ፣ ቁጥጥርና ማስክ ስራ አፈጻጸምን በተመለከተ፦ እስከ አሁን ፈቃድ የተሰጣቸው 627 ቢሆኑም በአዋጅ ቁጥር 1287/2015 መሠረት ነጻ በሚደረጋቸው ፈቃዳቸው ያልተሰረዙ ቴሌቭዥን መገጣጠም 30 ድርጅቶችና ኤሌክትሮንክስ 10 ድርጅቶች በጠቅላላ 40 ድርጅቶች ፈቃዳቸው በቀጣይ የሚሰረዙ ይሆናል።

በማስክ ምልከታ (Inspection) የኤክሳይዝ ታክስ ተመዛጋቢ ድርጅቶች ላይ 100% ለማድረስ በየቅ/ጽ/ቤቱ ካላቸው በየወሩ ድርጅቶች ላይ ቁጥጥር ማደረጉን ታቅዶ እንደ ተቋም ካለው 627 ታክስ ከፋይ አንጻር ፈቃድ ለመውሰድ የጠየቁትን ጨምሮ 1233 ለማብኘት ታቅዶ 1235 ድርጅቶች የማክ ምልከታ የተደረገ በሚሆኑ አፈጻጸሙ 100% ያሳያል። በ8 ቅ/ጽ/ቤቶች በክትትል በ61 ታክስ ከፋዮች ላይ የተገኘ ግኝት የኤክሳይዝ ታክስ እንዲወሰን ለስሌት ስራ ክፍል የተላለፈ ሚሆኑ የማክ ስራው በልዩነት ታክስ ሊወሰንባቸው የሚገቡ ታክስ ከፋዮች ለማየት የሚረዳ በሚሆኑ ተጠናክሮ መቀጠል ይኖርበታል።

የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ አሰጣጥ

ሰንጠረዥ 24 የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ አሰጣጥ

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በ2014 ዓ.ም የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የወሰዱ	ማስፈርት ባለማሟላታቸው ፈቃድ ያልወሰዱ ለ2015 ዓ.ም የዞረ	ከሐምሌ 1/2014 እስከ ሰኔ 2015 ዓ.ም ፈቃድ ለማግኘት አዲስ የመመዝገቢያ ማመልከቻ ፎርም የወሰዱ	በ2015 ዓ.ም ፈቃድ መውሰድ ያለባቸው ድምር	ከሀምሌ 1/2014 እስከ ሰኔ 30/2015 ዓም ፈቃድ የተሰጣቸው ብዛት	አጠቃላይ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የወሰዱ ብዛት	ማስፈርቱ ባለሟሉ ፈቃድ ያልወሰዱ ለሐምሌ /2015 የዞረ
1	**ከፍተኛ**	**53**	**5**	**0**	**5**	**5**	**58**	**0**
2	መካከለኛ	124	5	0	5	4	127	2
3	ሰ/ምዕራብ	152	5	22	27	27	178	1
4	ምዕራብ	83	11	18	34	29	112	5
5	ምስራቅ	39	1	17	18	18	57	0
6	ባህር ዳር	12	0	7	7	7	21	0
7	አዳማ	21	0	1	1	1	22	0
8	ሀዋሳ	26	-1	-1	-1	-1	25	0
9	ኮምቦልቻ	10	0	4	4	4	14	0

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በ2014 ዓ.ም የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የወሰዱ	ማስፈርት ባለማሟላታቸው ፈቃድ ያልወሰዱ ለ2015 ዓ.ም የዞረ	ከሐምሌ 1/2014 እስከ ሰኔ 2015 ዓ.ም ፈቃድ ለማግኘት አዲስ የመመዝገቢያ ማመልከቻ ፎርም የወሰዱ	በ2015 ዓ.ም ፈቃድ መውሰድ ያለባቸው ድምር	ከሀምሌ 1/2014 እስከ ሰኔ 30/2015 ዓም ፈቃድ የተሰጣቸው ብዛት	አጠቃላይ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የወሰዱ ብዛት	ማስፈርቱ ባለሟሏቱ ፈቃድ ያልወሰዱ ለሐምሌ /2015 የዞረ
10	ድሬዳዋ	8	0	1	1	1	9	0
11	ጅማ	3	0	1	1	1	4	0
ድምር		**531**	**26**	**70**	**102**	**96**	**627**	**8**

የኤክሳይዝ ታክስ የማስክ ምልከታና ቁጥጥር ስራዎች

ሰንጠረዥ 25 የኤክሳይዝ ታክስ ለፈቃድ አሰጣጥ ወይም ለክትትል የተካሄደ ማስክ ስራ

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	አጠቃላይ የኤክሳይዝ ታክስ ፈቃድ የወሰዱ ብዛት	በ2015 በ12 ወራት ክትትልና ጉብኝት የተደረገባቸው ብዛት በድግግሞሽ			በክትትል የተገኘ ግኝት ለታክስ በማስታወቅ ስራ ሂደት በኩል ለውሳኔ ለስሌት የተላለፈ ብዛት
			ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ	
1	መካከለኛ	127	156	207	100	13
2	ሰሜን ምዕራብ	178	166	165	99	17
3	ምዕራብ	112	82	76	96	10
4	ከፍተኛ	58	378	378	100	10
5	ምስራቅ	57	84	84	100	2
6	ሀዋሳ	25	75	75	100	2
7	አዳማ	22	65	68	100	5
8	ባሀር ዳር	21	101	71	71	0
9	ድሬዳዋ	9	47	36	91	0
10	ኮምቦልቻ	15	79	75	95	2
11	ጅማ	3	0	0	0	0
ጠቅላላ ድምር		**627**	**1233**	**1235**	**100**	**61**

➡ የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ 7,143 የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቂያ እንደሚቀርቡ የሚጠበቅ ሲሆን 6,854 (95.95 በመቶ) ማስታወቂያዎች ቀርበዋል። የታክስ ማስታወቅ አቀራረብ 95 በመቶ ለማድረስ ከታቀደው አንጻር በእቅዱ መሠረት ሚፈጸሙ ማየት ይቻላል። በ2014 የማስታወቅ አፈጻጸሙ 92.11 በመቶ የነበረ በመሆኑ እየተሻሻለ የመጣ መሆኑን ያሳያል።

ከቀረቡት ማስታወቂያዎች ውስጥ በክፍያ 4510(66 በመቶ) ወይም በገንዘብ ብር 24,426,265,833.93 ሲሆን፣ 2314 (33.76 በመቶ) ባዶ እና 30 (0.44 በመቶ) ተመላሽ አሳውቀዋል። ይህም ከአጠቃላይ በ12 ወራት ከክፍያ ጋር መቅረብ ካለባቸው 70 በመቶ አንጻር ከክፍያ ጋር መቅረብ ያለባቸው የታክስ ማስታወቂያዎች አኳያ ትኩረት የሚሻ መሆኑን ማየት ይቻላል። በ2014 የክፍያ ድርሻ 68 በመቶ የነበረ እና በዚህ በጀት ዓመት የቀነሰ በመሆኑ ምክንያን ለይቶ የማስክ ስራ ትኩረት የሚሻ መሆኑን ማየት ይቻላል። 95 በመቶ እንዲያስታውቁ ከሚጠበቀው አንጻር 95.95 በመቶ የተሻለ ቢሆንም የኤክሳይዝ ታክስ የማስክና የቁጥጥር ሥራው ማጠናከር ይኖርበታል።

ሰንጠረዥ 26 የኤክሳይዝ ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ቅርንጫፍ	መቅረብ ያለባቸው ማሳወቂያዎች ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	የክፍያ መጠን ብር	በተመላሽ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ

1	ከፍተኛ	631	542	85.90	17,974,859,591.02	16	73	631	100.00
2	ምሥራቅ	672	299	48.23	901,966,973.04		321	620	92.26
3	ምዕራብ	1132	674	65.37	124,941,608.58		357	1031	91.08
4	መካከለኛ	1517	1076	71.26	656,344,888.89	2	432	1510	99.54
5	ሰሜን/ም	2136	1345	64.32	337,334,905.00		746	2091	97.89
6	አዳማ	245	107	48.64	115,131,239.21	0	113	220	89.80
7	ጅማ	42	14	37.84	780,149.35		23	37	88.10
8	ድሬዳዋ	108	80	78.43	411,911,718.74		22	102	94.44
9	ሐዋሳ	291	190	68.84	443,630,021.79	8	78	276	94.85
10	ባሕር ዳር	219	114	58.76	3,402,622,635.68	4	76	194	88.58
11	ኮምቦልቻ	150	69	48.59	56,742,102.63		73	142	94.6
ድምር		**7,143**	**4,510**	**65.80**	**24,426,265,833.93**	**30**	**2,314**	**6,854**	**95.95**

ከላይ ከሠንጠረዡ ለማየት እንደሚቻለው ከክፍያ ጋር ለማቅረብ የታቀደውን 70 በመቶ በከፍተኛ፣ መካከለኛ እና ድሬዳዋ ቅ/ጽ/ቤቶች በእቅዱ መሠረት የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች ከዕቅድ በታች የተፈጸመ ነው፡፡ ከማስታወቅ አቀራረብ ጋር 95 በመቶ ለማድረስ ከታቀደው አንጻር አዳማ፣ ጅማ እና ባህርዳር ከእቅዱ በታች የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች በእቅዱ መሠረትና በላይ የተፈጸመ በመሆኑ በ3ቱ ቅ/ጽ/ቤቶች በቀጣይ ትኩረት የሚሻ መሆኑን ያሳያል፡፡

➡ የተርን ኦቨር ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

በበጀት ዓመቱ ከሚጠበቀው 76,523 የተርን ኦቨር ታክስ ማስታወቂያ ውስጥ 62,625 (82 በመቶ) ማስታወቂያ የቀረበ በመሆኑ ከዕቅዱ 80 `በመቶ አንጻር የተሻለ መሆኑን፣ በ2014 የማስታወቅ አፈጻጸሙ 76.66 በመቶ የነበረ በመሆኑ የተሻለ ለውጥ ማታየቱን ማየት ይቻላል፡፡

ከዚህ ውስጥ 13,008 (21 በመቶ) በክፍያ ከቀረበ የታክስ ማስታወቂያ ብር 102,352,604.96 ማሰብሰቡን ያሳያል፡፡ በታክስ ዓይነቱ ባዶ የቀረበው የታክስ ማስታወቂያ 49,617 (79 በመቶ) የያዘ በመሆኑ በጣም በርካታ በመሆናቸው ልዩ ትኩረት ሰጥቶ ማስራት ያስፈልጋል፡፡ በ2014 የክፍያ ድርሻ 22.27 በመቶ የነበረና አሁን የቀነሰ በመሆኑ ትኩረት የሚሻ ሲሆን ከዓመት ዓመት የክፍያ ድርሻ ብዙ ለውጥ የሚይታይበት ስለሆነ ታክሱ ሚጠበቅባቸው ታክስ ከፋዮች የዘርፍ ሁኔታ በዝርዝር ማየት ይፈልጋል፡፡

በታክስ አይነቱ ያለውን ችግር ለመቅረፍ ከታክስ ስርዓት ዘርፍ ጋር በጋራ ማስራቱ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የታክስ ከፋዮቹን ዓመታዊ ተርን ኦቨር ሚጃ ማጥራት እና ለተጨማሪ እሴት ታክስ የሚያስመዘግባቸው ከሆነ ወደ ስርዓቱ እንዲገቡ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ በዚህ ደረጃ ዜሮ አሳዋቂ ቁጥር በርካታ ስለሆነ ፋይላቸው ከ3ኛ ወገን ሚጃ ጋር ማናዘብና ማስተካከያ በወቅቱ ማስራት ያስፈልጋል፡፡ ሜፍቸው ቀላል ባለሚሆኑ እንደሌሎች ታክሶች ሁሉ በትኩረት ሊሰራበት ይገባል፡፡

ሰንጠረዥ 27 የተርንኦቨር ታክስ ማስታወቅ አፈጻጸም

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ማስወቅ ያለባቸው በታክስ ማስታወቂያ ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ
1	ምሥራቅ	21,636	2,929	19	12,619	15,548	72
2	ምዕራብ	10,817	2,335	23	7,846	10,181	94
3	መካከለኛ	142	59	52	54	113	80

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ማሳወቅ ያለባቸው በታክስ ማስታወቂያ ብዛት	በክፍያ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አፈጻጸም በመቶኛ	በባዶ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	የቀረቡ ማስታወቂያዎች አፈጻጸም በመቶኛ
4	ሰሜን/ም	16,428	2,643	19	11,540	14,183	86
5	አዳማ	1,517	458	36	830	1,288	85
6	ጅማ	1,380	195	18	894	1,089	79
7	ድሬዳዋ	1,812	245	17	1,218	1,463	81
8	ሐዋሳ	5,243	768	17	3,676	4,444	85
9	ባሕር ዳር	13,814	2,651	23	9,036	11,687	85
10	ኮምቦልቻ	3,734	725	28	1,904	2,629	70
ድምር		**76,523**	**13,008**	**21**	**49,617**	**62,625**	**82**

ከላይ ከሠንጠረዡ ለማየት እንደሚቻለው ከክፍያ ጋር ለማቅረብ የታቀደውን 25 በመቶ ማካከለኛ፣ አዳማ እና ኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤቶች በእቅዱ መሠረት የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች ከዕቅዱ በታች የተፈጸመ ነው። ከማስታወቅ አቀራረብ ጋር 80 በመቶ ለማድረስ ከታቀደው አንጻር ምስራቅ፣ ጅማ እና ኮምቦልቻ ከእቅዱ በታች የተከናወነ ሲሆን የተቀሩት ቅ/ጽ/ቤቶች በእቅዱ መሠረትና በላይ የተፈጸመ በመሆኑ በ3ቱ ቅ/ጽ/ቤቶች በቀጣይ ትኩረት የሚሻ መሆኑን ያሳያል።

➡ የታክስ ስሌት ስራዎች አፈጻጸም

በታክስ ከፋዮች ከቀረቡት የታክስ ማስታወቂያዎች ትክክለኛነት በሚረጋገጥ፣ በኢፋይል አስታወቀው ያልከፈሉትን በማየት፣ ዘግይተው የሚያስታውቁትን ወለድና መቀጫ በሚጨምር ስሌት በማስራት እንዲሁም ክፍያ ሲኖር ማስታወቅ ሲገባቸው ያላስታወቁትን የታክስ ዓይነት (ዲቪደንድ፣ ቴክኒካል ሰርቪስ፣ ሪቨርስ ታክስ ወዘተ) ለይቶ የዴስክ ኦዲት ስራዎች በታክስ ስሌት ስራ ክፍል ውሳኔ የሚወጣባቸው ስራዎች ናቸው፡ በበጀት ዓመቱ ብር 32.72 ቢሊዮን የታክስ ስሌት ለማስራት በዕቅድ ከተያዘው ውስጥ የኤክሳይዝ ታክስ ቁጥጥር ኦዲት (Control Audit) በIMF ድጋፍ 50 ፋብሪካዎች በማስራት 6.8 ቢሊዮን ከፍተኛ ግብር ከፋዮች ላይ ለማስራት ታቅዶ ከእቅድና ዝግጅት ጋር በተያያዘ የስራ ላይ ስልጠና የተሰጠ ቢሆንም ለኦዲት የሚያስፈልጉ ሚረጃዎች የማጠናከር ስራ ስልጠና ባለማስጠቱ አልተሰራም፡ በመሆኑም በመደበኛው የስሌት እቅድ ብር 25,873,512,823.49 ውስጥ ብር 31,099,457,390.43 የዕቅዱ 120.20 በመቶ ተወስኗል፡፡ ውጤቱም የኤክሳይዝ ቁጥጥር ኦዲት የተያዘውን የሚያካክስ አፈጻጸም መሆኑ አበረታች ነው። በ2014 ብር 25.17 ቢሊዮን ከተወሰነው ጋር ሲነጻጸር የ23 በመቶ ጭማሪ ያለው መሆኑን ማየት ይቻላል፡፡

ሰንጠረዥ 28 የ2015 በጀት ዓመት አጠቃላይ የስሌት ስራዎች አፈጻጸም እና በልዩነት የተገኘ የገንዘብ ማጠን

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	ስሌት ሳይሰራለት የዘረ ማስታወቂያ ብዛት	በበጀት ዓመቱ ለስሌት የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	ጠቅላላ ለስሌት የቀረቡ ማስታወቂያዎች ብዛት	አስስመንት የተሰራላቸው ማስታወቂያዎች ብዛት	ልዩነት የተገኘባቸው ማስታወቂያ ብዛት	ልዩነት የተገኘባቸው በማስታወቂያዎች ብዛት			አጠቃላይ በስሌት የተወሰነ በገንዘብ			ስሌት ሳይሰራላቸው ወደ ሚቀጥለው ወር የዞረ
							ዕቅድ	ክንዉን	በመቶኛ	ዕቅድ	ክንውን	በመቶኛ	
1	ከፍተኛ	0	41,305	41,305	41,255	2,520	1,860	2,520	**135**	10,900,000,000.00	12,597,036,632.83	**115.57**	50
2	ምሥራቅ	0	146,430	146,430	137,047	39,557	28,236	39,557	**140**	3,916,649,830.58	4,080,861,745.66	**104.19**	0
3	ምዕራብ	0	110,065	110,065	95,509	18,848	13,608	18,848	**139**	1,456,870,000.00	2,348,852,382.07	**161.23**	0
4	መካከለኛ	0	15,856	15,856	15,227	12,712	13,297	12,712	**96**	6,478,023,690.00	7,616,543,908.32	**117.58**	0
5	ሰሜን/ም	0	79,010	79,010	79,010	13,713	14,082	13,713	**97**	1,309,000,000.00	1,515,509,919.70	**116.00**	0
6	አዳማ	0	11,675	11,675	11,675	1,546	1,401	1,546	**110**	136,744,158.00	216,447,695.40	**158.29**	0
7	ጅማ	573	7787	8,360	8,360	1211	975	1211	**124**	138,265,144.90	151,263,918.59	**109.40**	0
8	ድሬዳዋ	28	3,761	3,789	3,764	484	920	484	**53**	227,000,000.01	394,266,828.50	**173.69**	25
9	ሐዋሳ	67	14,105	14,172	14,172	935	3,000	935	**31**	208,600,000.00	329,136,725.13	**157.78**	0
10	ባሕርዳር	0	30,419	30,419	30,419	2,881	2,916	2,881	**99**	1,000,000,000.00	1,654,969,296.72	**165.50**	0
11	ኮምቦልቻ	0	12,528	12,528	12,528	1,724	1,724	1,724	**100**	102,360,000.00	194,568,337.51	**190.08**	0
ድምር		**668**	**472941**	**473609**	**473534**	**96,131**	**82,019**	**96,131**	**117**	**25,873,512,823.49**	**31,099,457,390.43**	**120.20**	75

የስሌት ውሳኔዎች ዝርዝር ማሳያ

ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ (Late Filing Assessment) ብር 8,454,211,825.05 የተወሰነ ውሳኔ መኖሩ ያላስታወቁ ታክስ ከፋዮች ወቅታዊ ክትትል ወሳኝ መሆኑን እና ብር 11,902,446,730.66 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉት ላይ በተሰራ ስሌት (E-filed but not Paid) የሚያሳይ በመሆኑ በህጉ በተቀመጠው ጊዜ ክፍያ ባለሚፈጸም የታክሱ የመክፈያ ጊዜው እንዲዘገይ የሚያደርጉ በመሆኑ በተከታታይ በዚህ አግባብ የሚፈጽሙትን ለይቶ መከታተልና ማስተካከል ያስፈልጋል። ብር 10,303,982,181.56 ሌሎች በዴስክ ኦዲት የተሰራ የታክስ ስሌት (Other Desk Tax Assessment) መኖሩ ማህደራቱን በየጊዜው በሚተሸ ሊጣራ እንደሚገባ የሚያመላከት ነው፡፡

ሰንጠረዥ 29 ዘግይተው በቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ላይ የተሰራ ስሌት እና የተወሰነ ገቢ

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	ዕቅድ ጠቅላላ ታክስ	የተወሰነ የታክስ ውሳኔ ገንዘብ				
			ክንውን				
			ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	256,879,701.00	473,043,463.60	19,335,135.28	35,330,366.17	527,708,965.05	205.43
2	ምሥራቅ	2,554,460,875.87	1,581,947,076.23	279,273,486.36	49,860,104.26	1,911,080,666.92	74.81
3	ምዕራብ	836,333,333.33	1,088,101,019.61	181,461,511.85	110,724,304.52	1,380,286,835.98	185.49
4	መካከለኛ	1,539,570,670.00	1,643,470,485.82	253,428,888.61	202,639,885.68	2,099,539,260.11	136.37
5	ሰሜን/ም	927,985,244.40	807,305,500.59	40,996,205.21	206,846,577.05	1,055,148,282.85	107.81
6	አዳማ	44,667,305.49	41,534,697.28	6,790,282.00	22,377,385.45	70,702,364.73	158.29
7	ጅማ	125,338,537.67	74,018,087.35	2,618,983.49	23,371,915.07	100,008,985.91	79.79
8	ድሬዳዋ	75,666,666.64	38,512,422.86	33,249,661.08	44,647,708.03	116,409,791.97	153.85
9	ሐዋሳ	99,360,000.00	110,653,861.08	8,322,008.73	47,914,663.59	166,890,533.40	167.97
10	ባሕር ዳር	600,000,000.00	842,010,688.17	15,166,897.48	108,692,646.92	965,870,232.57	160.98
11	ኮምቦልቻ	65,395,000.00	34,036,682.01	3,981,179.73	22,548,043.82	60,565,905.56	92.62
ድምር		**7,125,657,334.41**	**6,734,633,984.60**	**844,624,239.82**	**874,953,600.56**	**8,454,211,825.05**	**118.64**

ሰንጠረዥ 30 በማሳወቂያ ጊዜ ኢ-ፋይል አድርገው ክፍያ ያልከፈሉት ላይ የተሰራ ስሌት

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የተወሰነ የታክስ ውሳኔ በገንዘብ					
		ዕቅድ ጠቅላላ ታክስ	ክንውን				
		ጠቅላላ ታክስ	ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	5,321,560,149.50	5,146,350,860.88	323,999,358.71	540,734,106.57	6,011,084,326.15	112.96
2	ምሥራቅ	661,988,299.23	751,179,441.10	122,513,157.69	38,307,955.56	912,000,554.28	137.77
3	ምዕራብ	126,333,333.33	205,751,367.98	55,899,258.72	27,629,905.47	289,280,532.17	228.98
4	መካከለኛ	3,747,588,850.00	3,017,133,107.01	226,745,842.14	265,050,605.18	3,508,929,554.34	93.63
5	ሰሜን/ም	197,188,255.60	153,295,016.56	8,790,907.97	62,073,981.20	224,159,905.73	113.68
6	አዳማ	73,570,315.36	78,041,698.07	1,971,718.59	36,438,543.28	116,451,959.94	158.29
7	ጅማ	3,056,058.28	17,250,652.66	247,561.55	2,047,618.39	19,545,832.60	639.58
8	ድሬዳዋ	75,666,666.65	68,559,740.70	1,452,153.08	6,567,743.56	76,579,637.34	101.21
9	ሐዋሳ	99,360,000.00	76,256,658.48	1,069,596.95	15,139,949.16	92,466,204.59	93.06
10	ባሕር ዳር	250,000,000.00	574,782,937.02	5,502,778.71	38,818,982.08	619,104,697.81	247.64
11	ኮምቦልቻ	21,885,000.00	30,386,092.42	942,346.94	1,515,086.35	32,843,525.71	150.07
ድምር		**10,578,196,927.96**	**10,118,987,572.88**	**749,134,681.05**	**1,034,324,476.80**	**11,902,446,730.66**	**112.52**

ሰንጠረዥ 31 ሌሎች በዴስክ የተሰራ የታክስ ስሌት

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የተወሰነ የታክስ ውሳኔ በገንዘብ

		ዕቅድ ጠቅላላ ታክስ	ክንውን				
			ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጮ	ድምር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	5,321,560,149.50	4,020,954,338.22	617,594,348.29	1,419,694,655.11	6,058,243,341.63	113.84
2	ምሥራቅ	719,903,861.52	943,984,349.18	254,659,880.46	59,136,293.41	1,257,780,523.13	174.72
3	ምዕራብ	142,333,333.33	161,929,111.87	47,108,718.11	31,428,321.38	240,466,151.36	113.35
4	መካከለኛ	1,190,864,170.00	1,120,916,534.56	432,725,311.26	454,433,248.06	2,008,075,093.88	168.62
5	ሰሜን/ም	183,826,500.00	165,223,260.64	21,380,548.68	49,600,390.87	236,204,200.19	128.49
6	አዳማ	18,506,537.14	14,989,750.87	9,959,454.57	4,344,165.28	29,293,370.72	158.29
7	ጅማ	9,870,548.95	22,830,148.93	3,196,212.58	5,682,738.57	31,709,100.08	321.25
8	ድሬዳዋ	75,666,666.72	79,623,163.31	56,236,202.91	65,418,033.01	201,277,399.23	266.01
9	ሐዋሳ	9,880,000.00	42,771,790.20	10,644,542.46	16,363,396.10	69,779,728.76	706.27
10	ባሕር ዳር	150,000,000.00	37,701,233.36	6,812,780.48	25,480,352.50	69,994,366.34	46.66
11	ኮምቦልቻ	15,080,000.00	44,001,907.71	18,988,218.51	38,168,780.02	101,158,906.24	670.82
ድምር		**7,837,491,767.16**	**6,654,925,588.84**	**1,479,306,218.31**	**2,169,750,374.31**	**10,303,982,181.56**	**179.44**

የታክስ ኦዲት ስራ ዋና ዓላማው የታክስ ከፋዮችን የህግ ተገዥነት ደረጃ ለሚረጋገጥ ኦዲት የሚያደርግ በሚሆኑ የተሻለ ገቢ ከማሰባሰብ አኳያ የታክስ ስሌት ስራ ትልቅ ቦታ የሚሰጠው ነው፡ በበጀት ዓመቱም ከታክስ ዕዳ አሰባሰብ አንጻር የተሻለ ድርሻ የነበረው መሆኑን ማየት ተችሏል፡፡ ስለሆነም በቀጣይ በጀት ዓመት ዘርፎችን በማየት እና የታክስ ስሌት ስራ ጥራት ላይ ትኩረት በማድረግ የበጀት ዓመቱን ዕቅድ ለማሳካት ከወዲሁ ጥረት ማድረግ ይጠይቃል፡፡ እንደ ተቋም ታክስ ከፋዮች ኦዲት የሚደረጉበት ጊዜ እያጠረ በመጣ ቁጥር ከላይ ከተገለጸው የኦዲት ዓላማ በተጨማሪ ተጨማሪ ገቢ የማግኘት ዕድሉ ዝቅተኛ በሚሆኑ ገቢ የማሰብሰብ ከፍተኛው ኃላፊነት ታክስ ስሌት ላይ ስለሚያርፍ በዚያው ልክ ማዘጋጀትና ወደ ስራ ማግባት ያስፈልጋል፡

ሰንጠረዥ 32 ሚጃ ወደ ሲስተም መመዝገብ (Data capturing) እና የሚጃ ጥራት ቁጥጥር

ተ.ቁ	ቅርንጫፍ	በበጀት ዓመቱ ያስታወቁ ግ/ከፋዮች			ወደ ሲስተም ሳይገባ የዞረ	አጠቃላይ ወደ ሲስተም መግባት ያለበት ድምር	ወደ ሲስተም የገቡ ብዛት	ቀሪ ወደ ሲስተም ያልገቡ	የጥራት ቁጥጥር ሚደረግ ያለባቸዉ ማስታወቂያዎች ብዛት		አፈጻጸም በመቶኛ
		ኢ-ታክስ	ማንዋል	ድምር					ዕቅድ	ክንውን	
1	ከፍተኛ	33,171	1,411	34,582	0	1,411	1,411	0			
2	ምሥራቅ	163,699	2,392	166,091	0	2,392	2,392	0	2,395	2,395	**100**
3	ምዕራብ	163,632	9,356	172,988	0	9,356	9,356	0	9,800	8,597	**88**
4	መካከለኛ	127,631	2,635	130,266	0	2,635	2,504	131	2,521	2,459	**98**
5	ሰሜን ምዕራብ	115,619	4,579	120,198	0	4,579	4,579	0	117,792	117,792	**100**
6	አዳማ	8,455	2,916	11,371	104	3,020	2,976	44	11,675	11,675	**100**
7	ጅማ	4,124	4,057	8,181	0	4,057	3,612	445	5,346	5,692	**106**
8	ድሬዳዋ	3,751	901	4,652	0	901	901	0	1,175	2,060	**175**
9	ሐዋሳ	11,623	3,227	14,850	89	3,316	3,316	0	14,939	14,896	**100**
10	ባሕር ዳር	14,007	14,706	28,713	0	14,706	14,706	0	2,832	2,832	**100**
11	ኮምቦልቻ	3,839	5,030	8,869		5,030	5,030	0	4,025	4,025	**100**
ድምር		**649,551**	**51,210**	**700,761**	**193**	**51,403**	**50,783**	**620**	**172,500**	**172,423**	**100**

➡ ያላሳወቁ ግብር ከፋዮችን ክትትል አፈጻጸም

የንግድ ትርፍ ግብር ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል ስራዎች አፈጻጸም

በ12 ወሩ 11,095 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው ውስጥ 8,983 ግብር ከፋዮች (6,010 ያስታወቁ፣ 2,586 ክትትሉ የተቋረጠ እና 387 በግምት የተወሰነ) በመሆኑ 80.96 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። በ12 ወሩ የግምት ታክስ ስሌት ለማከራት በዕቅድ ከተያዘው 465 ግብር ከፋዮች ውስጥ ለ 387 ግብር ከፋዮች ስሌት የተሰራ ሲሆን ይህም 84.30 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። በብር 478.73 ሚሊዮን ታቅዶ ብር 288.64 ሚሊዮን የተወሰነ ሲሆን ይህም የዕቅዱን 60.29 በመቶ ነው፡፡ ከአለፈው ዓመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 2,112 ነው፡፡

የተጨማሪ እሴት ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም

በ12 ወሩ 16,052 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው ውስጥ 13,630 ግብር ከፋዮች (11054 ያሳወቁ፣ 2349 ክትትላቸው የተቋረጠ እና 227 በግምት የተወሰነ) ሲሆን 84.91 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። በ12 ወሩ የግምት ታክስ ስሌት ለማከራት በዕቅድ ከተያዘው 295 ግብር ከፋዮች ውስጥ ለ227 ግብር ከፋዮች ስሌት የተሰራ ሲሆን ይህም 73.56 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። በብር 494.69 ሚሊዮን ታቅዶ ብር 369.78 ሚሊዮን የተወሰነ ሲሆን ይህም የዕቅዱን 71.92 በመቶ ነው፡፡ ከአለፈው ዓመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 2,422 ነው፡፡

የተርን ኦቨር ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም

በ12 ወሩ 10,621 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው ውስጥ 9,192 ግብር ከፋዮች (8076 ያሳወቁ፣ 1092 በክትትል የተቋረጠ እና 24 በግምት የተወሰነ) ሲሆን 86.55 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። ከአለፈው ዓመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 1,429 ነው፡፡

የኤክሳይዝ ታክስ ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ክትትል አፈጻጸም

በ12 ወሩ 507 ያላስታወቁ ግብር ከፋዮች ላይ ክትትል በማድረግ ግብራቸውን እንዲያሳውቁ ለማድረግ በዕቅድ ከተያዘው ውስጥ 468 ግብር ከፋዮች (374 ያሳወቁ፣ 93 በክትትል የተቋረጠ እና 1 በግምት የተወሰነ) ሲሆን ይህም 92.31 በመቶ አፈጻጸም ላይ ይገኛል። ከአለፈው ዓመት የዞረውን ጨምሮ ሳይከናወን ወደ ቀጣይ ወር የተሸጋገር ያላሳወቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር 39 ነው፡፡ በአጠቃላይ በሁሉም የታክስ ዓይነቶች ግብር ያላስታወቁትን ክትትል በማድረግ 32,273 ግብር ከፋዮች (25514 ያሳወቁ፣ 6120 ክትትሉ የተቋረጠ እና 639 በግምት የተወሰነ) በመሆኑ 38,275 ታቅዶ 84.32 በመቶ ተፈጽሟል።

3.2.2 የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ የኢንተለጀንስ ክትትል እና የኦዲት ስራዎችን ማጠናከር ስራዎች አፈጻጸም

የታክስ ከፋዮች ትምህርት ስራዎች አፈጻጸም

- ¾ታ¡e“ Ñ<U\¡ ¡uw ኧ“ ¾ØÁo“ SMe ¨<ÉÉ`” ¾›c^` e`¯ƒ ኧ”Ç=G<U ¾Te}T]Á T’<ªM ŸÑ<U\¡ ¢T>i” Ò` uÒ^ }²ÒÏ„ uŸõ}— ›S^\ ìÉq ¨Å e^ Ñw}ªM:: u²=G< Sc[ƒ Ÿ¢T>i’< Ò` uSk“Ëƒ 9 ¡Le}a‹” uTÅ^Ëƒ u18® ¾S”Óeƒ“ ¾ÓM

2— Å[Í ƒUI`ƒ u?„‹ LÃ K}T]-‹“ K›wm SUI^” ¾Ó”³u? TeÚuÝ ስልጠና በማስጠት 3 ²<` ¾ØÁo“ SMe ¨<ÉÉ` uTŸH@É ›g“ò-‹” uSK¾ƒ u›Ñ` ›kõ Å[Í ¾›g“ò-‹ ›g“ò ¨<ÉÉ` KTŸH@É }‹LDM::

- ¾ታ¡e የርቀት ትምህርት እና በሶሻል ሚዲያ የአሰራር ሥርአት ሰነዶች በዘርፍ ሚኒስቴር ዴኤታ ተፈርመው ለአፈጻጸም ወደ ቅርንጫፎች የተላኩ< c=J” የኢለርኒንግ የአሰራር ሥርዓት በሚቀጥለው ዓመት አጋማሽ ላይ ተግባራዊ ይደረጋል። ይህም በታክስ ትምህርት ተደራሽነት ላይ ከፍተኛ ለውጥ ሊያመጣ የሚችል አቅም ይፈጥራል።
- በቀጥተኛ እና ቀጥተኛ ያልሆኑ ታክሶች LÃ ¾}²ÒÌ ሁለት ሞጁሎችን በ20,000 ኮፒ በማሳተም እየተሰራጨ ይገኛል። የታክስ አስተዳደሩን መጽሀፍ ለማሳተም ዝግጅቱ ተጠናቋል።
- በሀገር አቀፍ ደረጃ ለመጀመሪያ ጊዜ በታክስ ህጎች ላይ የተዘጋጀውን የሞጁላር ሥልጠና ለ90 ሰዓታት ያህል ተከታትለው ለአጠናቀቁ 1,441 ግብር ከፋዮች የምረቃ ስነ–ስርዓት በማካሄድ ሰርተፍኬት ተሰጥቷል። በተጨማሪም u2®15 ¯.U uËƒ ›Sƒ KG<K}— Ñ>²? በቀጥተኛ ታክስ፣ ቀጥተኛ ባልሆኑ ታክሶች እና በታክስ አስተዳደሩ ላይ u›ÖnLÃ u13~ VÌKA‹ LÃ 3635 Ów` ŸóÄ‹ K9® c¯ታƒ ÁlM ¾}WÖ¨<” eMÖ“ ›Ö“k¨< KU[n }²ÒË}ªM::
- ለ12,932 ሰልጣኞች የሥጋት ሥራ አመራርን እና ፍላጎትን ማሰረት ያደረገ የአንድ ጊዜ ስልጠና ለማስጠት ታቅዶ ለ13,237 ሰልጣኞች ማስጠት ተችሏል። አፈፃፀሙም የእቅዱን 102 በመቶ ነው፡፡
- የተለያዩ ማብራሪያዎችን ፈልገው ለመጡ ግብር ከፋዮች በአካልና በስልክ ለ29,525 ያህል ግብር ከፋዮች ማብራሪያ ለማስጠት ተችሏል አፈጻጸሙም 100% ነው፡፡
- በኢሜይል፣ በፌስቡክ፣ በቴሌግራም እንዲሁም በዩቱዩብ የግብር ከፋዮችን ግንዛቤ ለማሳደግ የሚረዱ መልዕክቶችን የማስተላለፍ ስራ ተሰርቷል። በዚህም መሠረት የቴሌግራም ግሩፕ አባል 30,888 ፣ፌስቡክ ተከታይ 12,011 እና ዩቱዩብ ሰብስክራይብ ያደረጉ 6,611 ሆነዋል።
- 129 የታክስ ህግና ስነ–ስርዓትን ለማሰልጠን የተዘጋጁ ቪድዮችንና ኦዲዮዎችን በዩቱዩብ ላይ ለመጫን ታቅዶ 170 ቪዲዮዎችን ማላትም የዕቅዱን 131.8 በመቶ ለማፍወን ተችሏል።
- በ25 ሚድረኮች በታክስ ጉዳዮች ላይ ለታክስ ከፋዮች እያዋዙ ትምህርት ለማስጠት ታቅዶ በ19 ሚድረኮች ላይ ማካሄድ ተችሏል። አፈፃፀሙም የእቅዱን 76 በመቶ ነው፡፡ አፈጻጸሙ ዝቅ ያለበት ምክንያት ወጪ ቆጣቢ የበጀት አጠቃቀም አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ ነው፡፡
- በ560 የቲቪ እና የራዲዮ ፕሮግራሞች የታክስ ትምህርትን በአማርኛ፣ በኦሮምኛ እና በሶማሊኛ ቋንቋዎች ለማስተላለፍ ታቅዶ 474 ፕሮግራሞችን ማላትም የእቅዱን 84.6 በመቶ ለማስተላለፍ ተችሏል።
- በተደጋጋሚ ግብር ከፋዩ ከሚያነሳቸው ጥያቄዎች በመነሳት በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ 110 ብሮሽሮችን ለማዘጋጀት ታቅዶ 104 ብሮሽር ለማዘጋጀት የተቻለ ሲሆን አፈፃፀሙም የእቅዱን 94.5 በመቶ ነው፡፡
- u2®15 ¯.U uËƒ ›Sƒ ለሁለት ጊዜ በአዲስ አበባ ውስጥ በማዘዋወር ኤል.ኢ.ዲ ስክሪን ባለው ተሽከርካሪ የታገዘ ቅስቀሳ ተደርጓል። እንዲሁም ማስቀል አደባባይ ባሉ አምስት ግዙፍ ኤል.ኢ.ዲ ስክሪኖች ለግብር ከፋዩ የቅስቀሳና ለህብረተሰቡ በታክስ ዙሪያ የድምጽ፣ የምስል፣እንዲሁም የጽሁፍ መልዕክቶች ተላልፈዋል።

➡ የታክስ ስጋት ስራ አመራር ስራዎች አፈጻጸም

የስጋት ማምረጫ ማስፈርቶች ላይ ማሻሻያ ከማድረግ አንጻር የሰነዶቹን የማጨረሻ ረቂቅ በማዘጋጀት በስጋት ሻምፒዬን ከሚቴው ውሣኔ የሚቀርቡ ነጥቦች ተለይተው ውይይት እንዲደረግባቸው ተደርጐ ሰነዱን በማጽደቅ ለሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶችና ለሚማለከታቸው የስራ ክፍሎች ተላልፎአል። አዲሱን የመካከለኛ ቁጥር 2 ቅ/ጽ/ቤትን ጨምሮ በተሰራው የግብር ከፋዮች የሰግሜንቴሽን ሚረጃ ማሰረት በየቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ በ2016 በጀት ዓመት ስጋት ሊጣልባቸው የሚቹሉ እና በተለያዩ ምክንያት ስጋት የማይጣልባቸውን ግብር ከፋዮች በማለየት ስጋት ተጥሏል ።

ሰንጠረዥ 33 አጠቃላይ የግብር ከፋዮች ብዛት ለስጋት ዝግጁ የሆኑና ያልሆኑ እንዲሁም የስጋት ደረጃቸው

ተ.ቁ	የቅርንጫፍ	የቅ/ጽ/ቤቱ አጠቃላይ የግብር ከፋዮች ብዛት	በ2016 የስጋት ደረጃ የወጣላቸው/የተለዩ ግ/ከ ብዛት	በ2016 የስጋት ደረጃ የወጣላቸው/የተለዩ ግ/ከ ብዛት በመቶኛ	በተለያየ ምክንያት ስጋት የማይጣልባቸው ግብር ከፋዮች	ስጋት ያልተጣልባቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	ከፍተኛ የሥጋት ደረጃ ላይ ያረፉ ግ/ከ ብዛት	ማካከለኛ የስጋት ደረጃ ላይ ያረፉ ግ/ከ ብዛት	ዝቅተኛ የስጋት ደረጃ ላይ ያረፉ ግ/ከ ብዛት
1	ከፍተኛ	742	742	10	0	0	185	371	186
2	ምስራቅ	12617	6743	53.44	5874	46.56	1685	3372	1686
3	ምዕራብ	9921	4798	48.40	5123	51.60	1199	2399	1200
4	መካከለኛ ቁጥር 1	4174	3897	93.40	277	6.60	974	1948	975
5	መካከለኛ ቁጥር 2	4077	3989	98	88	2	997	1994	998
6	ሰ/ምዕራብ	9161	4238	46.30	4923	53.70	1059	2119	1060
7	አዳማ	1129	896	79.40	233	20.60	224	448	224
8	ባህርዳር	4001	2094	52.33	1907	47.67	523	1047	524
9	ድሬድዋ	709	333	47	376	53	83	166	84
10	ሀዋሳ	2002	1264	63	738	37	316	629	319
11	ከምባልቻ	1284	657	51	627	49	164	328	165
12	ጅማ	1433	927	65	506	35	231	464	232
	ድምር	**51,250**	**30,578**	**59.70**	**20,672**	**40.30**	**7,640**	**15,285**	**7,653**

- በ2014 ዓ.ም የህግ ተገዥ ለሆኑ ግብር ከፋዮች ለሚሰጥ ዕውቅናና ሽልማት ሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች እንዲልኩ በማድረግ ለዕውቅናና ሽልማት ዝግጁ የሆኑ 1151 ግብር ከፋዮች ሚረጃ በማደራጀት ትንተና ተሰርቶ በሚጨረሻም ሽልማቱ እንድሠጥ ተደርጓል

- ይሄም ጥቅምት 10/2015 ዓም የኢፌዴሪ ፕረዘዳንት ፣ የገቢዎች ሚኒስቴር ሚኒስትር፣ የጉምሩክ ኮሚሽን ኮሚሽነር እና የሚኒስቴር መ/ቤቱ ሚኒስትር ዴኤታዎችና የኮሚሽኑ ምክትል ኮሚሽነሮች እንዲሁም ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶች በተገኙበት 400 ግብር ከፋዮች እና ለ14 ላለፋት 3 እና ከዚያ በላይ ለሆነ ጊዜ በፕላቲኒየም ደረጃ የተሻለሙ ግብር ከፋዮችን እውቅናና ሽልማት በማስጠት እንዲበረታቱና በህግ ተገዥነታቸው እንዲቀጥሉ እንዲሁም ሌሎችም ይህንን በማየት ወደ ተሻለ የታክስ ህግ ተገዥነት ሁኔታ እንዲማጡ የማድረግ ስራ እንዲሰራ ተደርጓል።

- በአጠቃላይ 400 ግብር ከፋዮች ተለይተው 40ው የፕላቲኒየም ፣ 120ው የወርቅ እና 240ው የብር ተሸላሚ እንዲሆኑና እውቅና እንዲሰጣቸው ተደርጓል። 14 ግብር ከፋዮች 3 ዓመትና ከዚያ በላይ የፕላቲኒየም ደረጃ ተሸላሚ በመሆናቸው እና 1 ድርጅት በበጀት ዓመቱ የተቋሙ ፈተና ከሆነው አንዱ ማነናን በማጋለጥና ተጨባጭ ውሳኔ እንዲሰጥ በማስቻላቸው የልዩ ሽልማት ተሸላሚ እንዲሆኑ ሆኗል። በተጨማሪም 37 በበጀት አመቱ ለግብርና ታክስ አሰባሰቡ የበኩላቸውን አገዛ ያደረጉ አጋር አካላት እውቅና እንዲሰጣቸው ተደርጓል

2015 በጀት ዓመት በሁሉም የአገር ውስጥ ታክስ ቅ/ጽ/ቤቶች የታክስ ኦዲት በሥጋት ማምረጫ ማስፈርት መሠረት ሚጸሚ፤ ከመተንተን አንጻር፡- ለ2015 ዓ.ም በሥጋት የተመረጡ ማህደራትን ውጤታማ ለማድረግ እንዲያስችል እያንዳንዱን የሥጋት

ዓይነት የሚያሳይ ሚረጃ/Risk Information/ በማዘጋጀት በታክስ ኦዲት እንዲታዩ ለሁሉም የአገር ውስጥ ታክስ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች (11 ቅ/ጽ/ቤቶች) በsoft copy ተላልፏል። ለ2016 በጀት ዓመት የሚውሉ የስጋት ሚረጃዎች እንዲሁ ተላልፎአል። በአዲሱ የሚህደር ስርጭት የአሰራር ስርዓት ማነረት በቅ/ጽ/ቤቶች ኦዲት የሚደረጉ ማህደራት ለኦዲት እንዲተላለፍ እና ሒደቱን ክትትል የሚደረግ ስራ ተሰርቷል።

በ11 ቅ/ጽ/ቤቶች በዘፈቀደ ሚጣ /Random selection/ ተሞርጠው ለኦዲት የተላለፉ ማኅደራትን ውጤታማነት በማማም ሠነድ ከማዘጋጀት አንጻር፦ በ2015 በጀት ዓመት ከሐምሌ እስከ ግንቦት ወራት በዘፈቀደ ከተሚረጡ በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች 330 ማኅደራት ኦዲት የተደረጉ ሲሆን በፍሬ ግብር ብር 690,325,244.86 ውሳኔ የወጣ ሚሆኑን የሚልጽ ሪፖርት ተደራጅቶ ተላልፏል። በአጠቃላይ እስከ ግንቦት ወር በዘፈቀደ ተሞርጠው ኦዲት የተደረጉ ማኅደራት ዝርዝር ሚረጃ ከቅ/ጽ/ቤቶች በሚውሰድ ሚረጃ የተደራጀ ሲሆን በሁሉም ቅ/ጽ/ቤቶች 330 ማኅደራት ኦዲት ተደርገዋል፤ ከእነዚህም ውስጥ 272 ማኅደራት ወይም 82.42 በመቶ ግኝት የተገኘባቸው ሲሆን ቀሪዎቹ 58 ማኅደራት ወይም 17.58 በመቶ ግኝት እንደሌላቸው ለሚረጋገጥ ተችሏል፤

በ2015 በጀት ዓመት በቅ/ጽ/ቤቶች በዳታ ሚቺንግ 1064 ማህደራት ለታክስ ኦዲት ፣ በታክስ ስሌት እና ለተማላሽና አገልግሎት ኦዲት ለማስተላፍ በዕቅድ ተይዞ 1,309 ወይም 123 በመቶ ማህደራት የተላለፉ ሲሆን ከተላለፉት 1,309 ድርጅቶች ውስጥ 910 ወይም 70 በመቶ ብቻ በታክስ ኦዲት ፣ በታክስ ስሌት እና በተማላሽና አገልግሎት ኦዲት የተሞረሙ ሲሆን ከነዚህ ውስጥ 765 ወይም 84 በመቶ ግኝት የተገኘባቸው እና 145ቱ ወይም 16 በመቶ ግኝት የሌላቸው ሚሆኑ ሪፖርቱ ያሳያል።

የታክስ ኦዲት ስራዎች አፈጻጸም

- በ2015 በጀት ዓመት 7,986 ታክስ ከፋዮችን ኦዲት በሚድረግ የህግ ተገዥነታቸውን ለሚረጋገጥ ታቅዶ 8,017 ታክስ ከፋዮችን ኦዲት በሚድረግ ውሳኔ በማሳረፍ ቀጣይ ትምህርት እንዲወሰድ ሚድረግ ተችሏል።
- ኦዲት ከተደረጉት ታክስ ከፋዮች በሂሳብ ሚዝገባቸው የያዙትን ተገቢነት የሌለውን ኪሳራ በማስቀረት ረገድ በተሠራው ሥራ 1,921 ታክስ ከፋዮች በሂሳብ ሚዝገባቸው የያዙትን ያልተገባ ኪሳራ ብር 12.29 ቢሊዮን በማስቀረት ለገቢ አሰባሰቡ አስተዋጽኦ ሚድረግ የሚያስችል ሥራ ተሠርቷል።
- ኦዲት ከተደረጉ ታክስ ከፋዮች ውስጥ በሂሳብ ሚግለጫዎቻቸው የያዙትን ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የሚቀነስ ግብር (ቅድሞ ግብር) እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ተማላሽ ብር 1.32 ቢሊዮን ለማስቀረት ታቅዶ የነበረ ሲሆን 908 (እንደየቅደም ተከተላቸው 345 እና 563) ታክስ ከፋዮች በሂሳብ ሚዝገባቸው በታክስ ተማላሽነት የያዙትን ብር 1.926 ቢሊዮን (969.1 ሚሊዮን እና 956.54 ሚሊዮን) ለሚከላከል/ለማስቀረት ተችሏል።
- ሃሰተኛ ግብይትን (የደረሰኝን) ከሚከላከል/ከማስቀረት አኳያ 220 ታክስ ከፋዮች በሂሳብ ሚዝገባቸው በሀሰተኛ ደረሰኝ የያዙትን ብር 422.89 ሚሊዮን ውድቅ በሚድረግ የታክስ ውሳኔ ተሰጥቷል።
- ታክስ ከፋዮች በፍላጎት አሳውቀው በወቅቱ በማክፈል ያላሳወቁትን ፈልፍሎ በማውጣት ቀሪ ፍሬ ግብር ብር 19.37 ቢሊዮን፣ ወለድ 8.18 ቢሊዮን እና ሚቀጫ 13.17 ቢሊዮን፤ በድምሩ ብር 40.73 ቢሊዮን በሚወሰን የህግ ተገዥነትን ሊያረጋግጡ የሚችሉ ስራዎች ተሰርተዋል።

ሰንጠረዥ 34 የኦዲት አፈጻጸም በሚህደር

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	የ2015 በጀት ዓመቱ ዕቅድ	የ2015 በጀት ዓመት ክንውን	አፈጻጸም
1	ከፍተኛ	252	260	103.17
2	መካከለኛ	665	700	105.26

3	ምዕራብ	**1639**	**1712**	**104.45**
4	ምስራቅ	**1639**	**1634**	**99.69**
5	ሰሜን –ምዕራብ	**1629**	**1547**	**94.97**
6	ሐዋሳ	**375**	**418**	**111.47**
7	አዳማ	**530**	**519**	**97.92**
8	ባህርዳር	**464**	**436**	**93.97**
9	ኮምቦልቻ	**253**	**259**	**102.37**
10	ጅማ	**268**	**275**	**102.61**
11	ድሬዳዋ	**272**	**257**	**94.49**
ድምር		**7986**	**8017**	**100.38**

ሰንጠረዥ 35 የኦዲት አፈጻጸም በገንዘብ(በፍሬግብር)

ተ.ቁ.	ቅ/ጽ/ቤት	ዕቅድ	የ12 ወራት የገቢ ክንውን				
			ፍሬ ግብር	አፈጻጸም በፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጫ	የፍሬ ግብር ፣ ወለድና መቀጫ ድምር
1	ከፍተኛ	12,931,711,094.52	11,692,741,786.58	90.42	5,106,585,121.86	8,056,674,353.91	24,856,001,352.77
2	መካከለኛ	4,110,977,160.88	2,491,586,971.94	60.61	1,181,545,200.04	1,969,668,123.83	5,642,800,356.42
3	ምዕራብ	687,949,640.29	1,121,053,526.12	162.96	429,536,997.66	682,928,764.97	2,233,519,451.71
4	ምስራቅ	1,315,726,780.50	1,772,063,093.85	134.68	698,745,447.67	1,099,495,441.55	3,570,304,117.76
5	ሰሜን/ም	900,405,268.80	999,146,032.53	110.97	288,862,828.79	468,749,156.81	1,756,758,129.11
6	ሐዋሳ	269,436,002.14	379,705,281.65	140.93	136,215,248.92	253,177,744.17	769,098,415.66
7	አዳማ	236,657,720.56	225,561,947.22	95.31	70,749,930.02	141,760,487.41	438,072,459.96
8	ባህርዳር	222,743,044.94	335,396,602.78	150.58	129,335,938.18	252,017,491.44	716,750,182.97
9	ኮምቦልቻ	78,165,011.07	74,960,374.17	95.9	25,283,434.41	72,849,271.68	173,093,176.16
10	ጅማ	93,528,953.00	122,150,721.29	130.6	48,394,279.91	85,543,030.75	256,088,162.55
11	ድሬዳዋ	152,699,323.30	160,551,408.74	105.14	67,503,036.96	96,744,851.61	324,799,402.45
ድምር		**21,000,000,000.00**	**19,374,917,746.86**	**92.26**	**8,182,757,464.42**	**13,179,608,718.15**	**40,737,284,021.69**

ሰንጠረዥ 36 የኦዲት ውጤት በኦዲት ዓይነት፣ የቀነሰ ኪሳራ እና የቀነሰ ተማላሽ

የኦዲት ዓይነት	የ2015 በጀት ዓመት ክንውን			
	ፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጫ	የፍሬ ግብር ፣ ወለድና መቀጫ ድምር
አጠቃላይ ኦዲት	18,701,953,668.26	7,912,643,172.70	12,699,216,004.79	39,313,812,845.75
ውስን ኦዲት	440,454,520.08	186,619,385.16	307,512,172.39	934,586,077.63
ዴስክ ኦዲት	208,077,622.40	72,646,582.90	153,981,883.32	434,706,088.62
ዳታ ማቺንግ	24,431,936.12	10,848,323.67	18,898,657.64	54,178,917.42
ድምር በገንዘብ	19,374,917,746.86	8,182,757,464.42	13,179,608,718.15	**40,737,284,021.69**
የቀነሰ (የቀረ) ኪሳራ	1921	0	0	0
	12,293,499,575.54	-	-	-
የቀነሰ የቅድመ–ግብር ተማላሽ	345	0	0	0
	969,704,225.05	-	-	-
የቀነሰ ተማላሽ ተ.እ. ታ	563	0	0	0
	956,544,827.43	-	-	-
የተገኘ ሀሰተኛ ደረሰኝ	220	0	0	0

የኦዲት ዓይነት	የ2015 በጀት ዓመት ክንውን			
	ፍሬ ግብር	ወለድ	መቀጮ	የፍሬ ግብር ፣ ወለድና መቀጮ ድምር
	422,887,024.40	-	-	-

- ከ2014 በጀት ዓመት ጋር ሲነጻጸር የ2015 በጀት ዓመት የአጠቃላይ ኦዲት አፈጻጸም በሚህደር 1,477 (26.46 በመቶ) እና በገንዘብ ብር 110.13 ሚሊዮን (0.59 በመቶ) ብልጫ ያለው ነገር ግን የውስን እና ዴስክ ኦዲት አፈጻጸም በሚህደር እንደ ቅደም ተከተላቸው 400 (45.56 በመቶ) እና 345 (43.07 በመቶ) በማነስ፣ በገንዘብ ብር 1.05 ሚሊዮን እና 20.78 ሚሊዮን በብልጫ የሚያሳይ ሲሆን በጥቅል በሦስቱም የኦዲት ዓይነቶች እና በዳታ ማቺንግ ስራ የ2015 በጀት ዓመት አፈጻጸም በሚህደር 757 (10.46 በመቶ) እና በገንዘብ ብር 156.39 ሚሊዮን (0.81 በመቶ) በብልጫ መወሰን ተችሏል። ከ2014 በጀት ዓመት በተለየ በ2015 በጀት ዓመት በ25 ሚህዳርት ላይ የዳታ ማቺንግ ስራ በማስራት 24.43 ሚሊዮን ብር መወሰን ተችሏል።

የታክስ ኢንተለጀንስ ሥራዎች አፈጻጸም

በግብይት ወቅት የታክስ ደረሰኝ የሚቆርጡ ድርጅቶች ላይ የኦፕሬሽን ስራዎች አፈጻጸም፡ የታክስ አስተዳደር አዋጅ 983/2008 አንቀጽ 19/3 በመተላለፍ ግብይት በሚያከናውኑበት ጊዜ ደረሰኝ የሚቆርጡ 600 ድርጅቶች ላይ በኢንተለጀንስ ጥናት በማድረግ ኦፕሬሽን ለማከናወን ታቅዶ በ568 (94.6 በመቶ) ድርጅቶች ላይ ኦፕሬሽን ተከናውኗል። ከተከናወኑ ኦፕሬሽኖች ማካከል 538 የተሳኩ ሲሆን 834 ተጠርጣሪዎች በህግ ቁጥጥር ስር ውለው ጉዳያቸው በህግ እንዲታይ የተደረገ ሲሆን በድርጅቶቹ ላይ ደግሞ በታክስ አስተዳደር አዋጅ 983/2008 አንቀጽ 108 ድንጋጌ መሠረት አስተዳደራዊ ቅጣት እንዲጣልባቸው ሚረጃውን ለታክስ ማዕከሎች የማስተላለፍ ስራ ተከናውኗል። በዚህም የተከናወኑ ኦፕሬሽኖች ውጤታማነት (Success Rate) 94.7 በመቶ ነው፡፡

ሰንጠረዥ 37 በግብይት ወቅት ደረሰኝ የሚቆርጡ ድርጅቶች ላይ የተወሰደ እርምጃ በቅ/ጽ/ቤት

ተ ቁ	የቅ/ጽ/ቤቱ ስም	የተጨሟሪ እሴት ታክስ ኦፕሬሽን			አፈጻጸም በመቶኛ	የተያዙ ተጠርጠሪዎች ብዛት	አስተዳደራዊ ቅጣት	ምርመራ
		ዕቅድ	ጠቅላለ	የተሳኩ				
1	ዋና መ/ቤት	335	314	295	93.7	521	14,750,000	
2	ሀዋሳ	45	46	46	102.2	58	2,400,000	
3	ድሬዳዋ	40	45	45	112.5	55	2,250,000	8 ድርጅቶች ላይ አስተዳደረዊ እርምጃ ብቻ የተወሰደ
4	አዳማ	60	64	61	106.7	68	3,050,000	
5	ጅማ	45	49	41	108.9	45	2,050,000	
6	ባህርዳር	45	35	35	77.8	60	1,750,000	
7	ኮምቦልቻ	30	15	15	50	27	3,000,000	
ድምር		**600**	**568**	**538**	**94.7**	**834**	**29,250,000**	

የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች፣ የተለያዩ የታክስ ማጭበርበር ዘዴዎችን በማጠቀም ታክስ የሚሰውሩ 600 ድርጅቶችን በኢንተለጀንስ ጥናት በማለየት ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት ለማስተላለፍ ታቅዶ 527 ድርጅቶች ላይ አስፈላጊ የኢንተለጀንስ ጥናት በማድረግ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የሥራ ሂደት ተላልፏል። በጥናት ተለይተው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት ከተላለፉ ድርጅቶች ማካካል 322 ድርጅቶች 5,349,430,637.55 ብር ዋጋ ያላቸው 4468 ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግብይቶች የተከናወኑባቸው ደረሰኞች ለታክስ ዓለማ ማጠቀማቸውን በጥናት ተለይቶ ደረሰኞቹ በኦዲት ወቅት ውድቅ ተደርጎ ታክስ እንዲወሰን የተላለፈ ሲሆን ሌሎቹ

ድርጅቶች ገቢ በመደበቅ እና ሀሰተኛ ውሎችን በማጠቀም ምክንያት በኢንተለጀንስ ጥናት ተለይቶ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ናቸው፡፡

ሰንጠረዥ 38 የኢንተለጀንስ ጥናት ተደርጎባቸው ኦዲት እንዲደረጉ ለኢንቨስትጌሽን ኦዲት የተላለፉ ድርጅቶች

ተ. ቁ	ቅርንጫፍ ጽ/ቤት	እቅድ	አፈጻጸም	በጥናት የተለዩ ሀሰተኛ ደረሰኞች ወይም ሀሰተኛ ግዥዎች ማጠን በብር	ሀሰተኛ ሆነው የተገኙ ደረሰኞች ብዛት	ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግዥዎችን ያቀረቡ ድርጅቶች ብዛት
1	ዋና መ/ቤት	320	260	5,039,551,292.60	3470	212
2	ሀዋሳ	45	45	16,510,132.22	40	22
3	ድሬዳዋ	45	41	1,052,800	2	1
4	ባ/ዳር	55	47	0	0	0
5	ጅማ	45	45	167764287.6	198	35
6	አዳማ	45	46	55,112,222.23	557	28
7	ኮምቦልቻ	45	44	34,608,436.50	143	24
ድምር		**600**	**529**	**5,349,430,637.55**	**4468**	**322**

ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግብይቶችን /False Transaction/ የሚያሰራጩ አካላትን በኢንተለጀንስ ጥናት በማለየት እርምጃ መውሰድ፣ ሀሰተኛ የታክስ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግብይቶችን የሚያሰራጩ ህገወጥ ድርጅቶች ላይ የተጠናከረ እና ተከታታይነት ያለው እርምጃ ለመውሰድ በበጀት ዓመቱ ውስጥ 15 ኦፕሬሽኖችን ለማከናወን ታቅዶ 10 ኦፕሬሽኖች የተከናወኑ ሲሆን 14 ተጠርጠሪዎች በህግ ጥላ ስር ሆነው ጉዳያቸው እየተየ ይገኛል፡፡ በተደረጉ ኦፕሬሽኖችም ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግብይቶችን ሲያሰራጩ ህገ ወጥ የነበሩ (10) ድርጅቶች እጅ ከፍንጅ ለማያዝ የተቻለ ሲሆን ድርጅቶቹ ለህገወጥ ተግባር ሲጠቀሙባት የነበረ የንግድ ፍቃዶች፣ሀሰተኛ ደረሰኞች፣የተለያዩ የእጅ በእጅ ደረሰኞች (ሙዋል)፣አምስት (5) የሽያጭ መመዝገቢያ ማሽኖች ለማያዝ ተችሏል፡፡ ሀሰተኛ ደረሰኞችን ወይም ሀሰተኛ ግብይቶችን የሚያሰረጩ 93 ህገ ወጥ ድርጅቶች በኢንተለጀንስ ጥናት ተለይተው በሚዲያ ይፋ ለማድረግ ሂደት ላይ ይገኛል፡፡

በበጀት ዓመቱ በ550 ድርጅቶች ላይ የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራን በማከናወን የኦዲት ሪፖርት ለማውጣት ታቅዶ በ544 ድርጅቶች ላይ የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ተከናውኖ የኦዲት ሪፖርት እንዲወጣ የተደረገ ሲሆን ክንውኑ የእቅዱን 98.9 በመቶ ነው፡፡ ከግኝት አንጻር በበጀት ዓመቱ የኢንቨስትጌሽን ኦዲትን በማከናወን ማከፈል ሲገባው ያልተከፈለ እና የተደበቀ ገቢን በማለየት በፍሬ ግብር 5470 ሚሊዮን ብር የኦዲት ውሳኔ ለመወሰን ታቅዶ ብር 5,405 ሚሊዮን (98.8 በመቶ) ፍሬ ግብር የታክስ ውሳኔ የተወሰነ ሲሆን ወለድ እና ቅጣትን ጨምሮ 12.3 ቢሊዮን ብር ነው፡፡ በኦዲት ሂደቱ የታክስ ውሳኔን ከመወሰን በተጨማሪ በ95 ድርጅቶች የቀረበ ያልተገባ ኪሳራ እና ተማላሽ 5,11 ቢሊዮን ብር እንዲቀንስ ወይም ቀሪ እንዲሆን ተደርጓል፡፡

ሰንጠረዥ 39. የኢንቨስትጌሽን ኦዲት ሥራዎች አፈጻጸም

ቅ/ጽ/ቤት	የኢንቨስትጌሽን ኦዲት አፈጻጸም (በሚሊዮን)								
	በድርጅት		በገንዘብ				ክንውን በመቶኛ		አጠቃላይ ፍሬ ግብር፣ ወለድ እና መቀጫ ጠቅላላ ድምር
			ፍሬ ግብር		ወለድ እና ቅጣት				
	እቅድ	ክንውን	እቅድ	ክንውን	ወለድ	ቅጣት	በድርጅት	በገንዘብ	
ዋና መ/ቤት	275	267	4740	4,335,785,547.90	1,947,285,453.10	3,612,519,357.13	97.1	91.5	9,887,287,764.83
ጅማ	45	45	130	79,172,921.88	22,441,316.99	46,811,386.38	100	60.9	148,425,625.87
ሀዋሳ	45	45	165	317,558,894.25	82,247,567.03	210,800,346.50	100	192.5	610,606,807.90
አዳማ	45	44	170	243,525,895.14	118,261,323.86	222,419,032.44	97.8	143.2	584,206,251.54

ቀ/ጽ/ቤት	የኢንቨስትጌሽን ኦዲት አፈጻጸም (በሚሊዮን)								
	በድርጅት		በገንዘብ				ክንውን በመቶኛ		አጠቃላይ ፍሬ ግብር፣ ወለድ እና መቀጫ ጠቅላላ ድምር
			ፍሬ ግብር		ወለድ እና ቅጣት				
	እቅድ	ክንውን	እቅድ	ክንውን	ወለድ	ቅጣት	በድርጅት	በገንዘብ	
ድሬዳዋ	45	40	90	86,570,096.40	14,262,917.18	34,106,272.90	88.9	96.2	134482345.5
ኮምቦልቻ	40	40	80	159,546,499.71	45,392,537.59	116,684,398.24	100	199.4	321,623,436.00
ባህርዳር	55	63	95	182,931,875.43	131,964,362.83	304,846,061.85	114.5	192.5	619,742,299.66
ድምር	**550**	**544**	**5470**	**5,405,091,730.71**	**2,361,855,478.58**	**4,548,186,855.44**	**98.9**	**98.8**	**12,306,374,531**

3.3 ዘላቂ የማግስት ገቢ ዕድገት የሚረጋገጥ ስራዎች አፈጻጸም

3.3.1 ከሀገር ውስጥ ታክስ የሚሰበሰብ ገቢን ማሳደግ ስራዎች አፈጻጸም

➡ አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም

በ2015 በጀት ዓመት ከሀገር ውስጥ ታክስ፣ ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ እና ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች ብር 450,292,248,448.15 ለማሰብሰብ ታቅዶ ብር 442,026,962,588.38 ወይም 98.16 በመቶ ተሰብስቧል። ይህም አፈጻጸም ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት አፈጻጸም ጋር ሲነጻጸር በብር **105,316,483,409.47** ወይም በ31.28 በመቶ ዕድገት አሳይቷል። በሌላ በኩል የተጣራ **ብር 408,272,964,479.99** በጥሬ ገንዘብ ወደ ማግስት ትሬዠሪ ፈሰስ ለማድረግ ታቅዶ **ብር 348,592,152,864.64** ወይም 85.38 በመቶ ፈሰስ ተደርጓል። አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር **የብር 76,504,896,636.21** ወይም የ28.12 በመቶ ዕድገት አሳይቷል።

ሰንጠረዥ 40 አጠቃላይ የገቢ አሰባሰብ አፈጻጸም

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	የእስካሁን (የአስራ ሁለት ወር)					
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ከአገር ውስጥ ገቢ	266,952.79	264,345.95	99.02	196,212.10	68,133.86	34.72
2	ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ	183,339.46	177,681.01	96.91	140,498.38	37,182.63	26.46
ጠቅላላ የፌደራል ማግስት ገቢ (ከተቋም ተለጣጭ ዕቅድ)		**450,292.25**	**442,026.96**	**98.16**	**336,710.48**	**105,316.48**	**31.28**
በጥሬ ገንዘብ ተሰብስቦ ወደ ትሬዠሪ ፈሰስ ከሚደረገው አንጻር		**408,272.96**	**348,592.15**	**85.38**	**272,087.26**	**76,504.90**	**28.12**

➡ ሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም

በ2015 በጀት ዓመት ከሀገር ውስጥ ታክስ ለማሰብሰብ ታቅዶ የነበረው ብር 266,952,791,431.68 ሲሆን ብር 264,345,952,337.98 በማሰብሰብ የዕቅዱን 99.02 በመቶ ማሳካት ተችሏል። አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በብር 68,133,856,541.92 ወይም የ34.72 በመቶ ዕድገት አሳይቷል።

ሰንጠረዥ 41 የሀገር ውስጥ ታክስ የገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች

ተ.ቁ	የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች	(የአስራ ሁለት ወር)					
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ከፍተኛ	183,910,528,056.32	176,180,937,339.20	95.80	136,621,602,725.51	39,559,334,613.69	28.96
2	ምሥራቅ	8,999,999,999.99	10,550,278,271.84	117.23	6,288,036,176.84	4,262,242,095.00	67.78
3	ምዕራብ	16,798,438,963.76	17,412,301,655.72	103.65	12,351,280,768.77	5,061,020,886.95	40.98
4	ማከለኛ	33,000,000,000.00	33,000,747,216.98	100.00	22,746,292,119.50	10,254,455,097.48	45.08
5	ሰሜን ምዕራብ	4,000,000,000.01	4,637,855,618.90	115.95	2,785,890,965.32	1,851,964,653.58	66.48
6	አዳማ	2,600,000,000.00	3,141,798,056.69	120.84	2,257,374,226.30	884,423,830.39	39.18
7	ጅማ	1,456,635,856.40	1,425,682,770.79	97.88	1,078,145,848.34	347,536,922.45	32.23
8	ድሬዳዋ	3,520,754,315.04	4,144,943,543.27	117.73	2,624,524,286.54	1,520,419,256.73	57.93
9	ሐዋሳ	3,830,300,029.51	3,180,350,928.36	83.03	2,862,725,868.67	317,625,059.68	11.10
10	መቀሌ	-	612,657,889.37		-	612,657,889.37	
11	ባሕር ዳር	7,527,745,303.59	8,473,105,113.57	112.56	5,603,861,283.67	2,869,243,829.90	51.20
12	ኮምቦልቻ	1,308,388,907.05	1,585,293,933.30	121.16	992,361,526.61	592,932,406.69	59.75
ድምር		266,952,791,431.67	264,345,952,337.98	99.02	196,212,095,796.07	68,133,856,541.92	34.72

ሰንጠረዥ 42 የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	(የአስራ ሁለት ወር)				
		ዕቅድ	ክንውን		ካለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በመቶኛ
1.1	**የቀጥታ ታክሶች ድምር**	**153,959.79**	**137,562.15**	**89.35**	**25,419.76**	**22.67**
1.1.1	ምንዳና ደመወዝ	31,022.75	29,366.22	94.66	7,034.88	31.50
1.1.2	የኪራይ ገቢ ግብር	27.71	27.26	98.38	27.26	-
1.1.3	የኮርፖሬት ድርጅቶች ንግድ ሥራ ገቢ ግብር	102,833.21	89,836.95	87.36	14,244.42	18.84
1.1.5	የዲቪደንድና የሎተሪ ዕድል ገቢ ግብር	5,267.84	4,981.08	94.56	1,525.93	44.16
1.1.6	የካፒታል ዕድገት ገቢ ግብር	867.74	1,137.63	131.10	738.47	185.01
1.1.7	ሮያሊቲ	231.39	228.39	98.70	9.14	4.17
1.1.8	ከገቢ ዕቃዎች የቅድሚ ክፍያ ገቢ ግብር	8,075.54	7,666.62	94.94	1,725.62	29.05
1.1.9	የወለድ ገቢ ግብር	5,633.62	4,269.80	75.79	65.91	1.57
1.2	**ቀጥታ ያልሆኑ ታክሶች ድምር**	**112,304.79**	**125,961.32**	**112.16**	**42,588.74**	**51.08**
1.2.1	የዕቃዎች የተጨማሪ እሴት ታክስ	36,578.29	46,442.40	126.97	19,068.11	69.66
1.2.2	የአገልግሎት የተጨማሪ እሴት ታክስ	28,757.98	21,989.57	76.46	1,263.24	6.09
1.2.3	የተጨማሪ እሴት ታክስ ዊዝሆልዲግ	16,083.00	28,784.39	178.97	16,167.37	128.14
1.2.4	በአገር ውስጥ የሚሚረቱ ዕቃዎች ኤክሳይዝ ታክስ	29,510.86	27,792.41	94.18	6,121.75	28.25
1.2.5	የዕቃዎችና የአገልግሎት ተርን ኦቨር ታክስ	155.22	164.91	106.24	53.91	48.56
1.2.6	ቴምብር ቀረጥና ሽያጭ	1,219.43	787.65	64.59	(85.63)	(9.81)
1.3	**ታክስ ያልሆኑ ገቢዎች**	**688.21**	**822.48**	**119.51**	**125.82**	**18.06**
ጠቅላላ የገቢ ድምር		**266,952.79**	**264,345.95**	**99.02**	**68,134.31**	**34.72**

➡ የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ የገቢ አፈጻጸም

በ2015 በጀት ዓመት ከውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ለማሰብሰብ ታቅዶ የነበረው ብር 183,339,457,016.47 ሲሆን ከዚህም 177,681,010,250.40 ብር በማሰብሰብ የዕቅዱን 96.91 በመቶ ማሳካት ተችሏል። አፈጻጸሙ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር የብር 37,182,626,867.55 ወይም የ26.46 በመቶ ዕድገት አለው።

ሰንጠረዥ 43 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በቅ/ጽ/ቤቶች

ተ.ቁ	የቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች	የአስራ ሁለት ወር					
		ዕቅድ	ክንውን		ያለፈው በጀት ዓመት ተማሳይ ወቅት ክንውን	ካለፈው በጀት ዓመት ተማሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በብር	በመቶኛ
1	ቃሊቲ ጉምሩክ	59,068,355,467.44	59,474,086,186.07	100.69	48,131,356,642.70	11,342,729,543.37	23.57
2	ኤርፖርት	12,520,188,804.41	14,158,689,323.18	113.09	11,679,349,601.04	2,479,339,722.14	21.23
3	አዳማ	14,850,344,906.70	17,538,661,917.31	118.10	10,177,058,570.98	7,361,603,346.33	72.34
4	ሞጆ	64,996,503,326.79	53,966,113,702.96	83.03	51,778,249,159.04	2,187,864,543.92	4.23
5	ድሬዳዋ	15,073,199,719.81	15,957,236,339.03	105.86	9,199,103,942.27	6,758,132,396.76	73.47
6	ጅግጅጋ	3,577,634,227.48	2,759,867,351.85	77.14	1,996,679,456.92	763,187,894.93	38.22
7	መቀሌ	-	360,033,555.19		-	360,033,555.19	
8	ሞያሌ	2,291,192,057.05	2,617,456,925.58	114.24	1,422,172,280.11	1,195,284,645.47	84.05
9	ባሕር ዳር	2,007,620,155.04	1,986,069,575.78	98.93	901,864,886.62	1,084,204,689.16	120.22
10	ኮምቦልቻ	3,740,409,446.26	2,953,361,712.03	78.96	1,668,012,088.40	1,285,349,623.63	77.06
11	ሰመራ	3,552,784,232.01	4,318,857,713.56	121.56	2,675,357,612.98	1,643,500,100.58	61.43
12	ጋላፊ	60,000,000.00	35,130,005.58	58.55	31,573,499.34	3,556,506.24	11.26
13	ሃዋሳ	1,049,256,391.31	1,037,678,064.75	98.90	526,808,292.04	510,869,772.71	96.97
14	ጅማ	250,150,662.70	153,611,913.47	61.41	147,241,874.53	6,370,038.94	4.33
15	አዋሽ	251,817,619.47	348,897,548.09	138.55	149,896,823.76	199,000,724.33	132.76
16	አሶሳ	50,000,000.00	15,258,415.97	30.52	13,658,652.12	1,599,763.85	11.71
ድምር		**183,339,457,016.47**	**177,681,010,250.40**	**96.91**	**140,498,383,382.85**	**37,182,626,867.55**	**26.46**

ሰንጠረዥ 44 የውጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ ገቢ አፈጻጸም በታክስ ዓይነት

ተ.ቁ	የገቢ ዓይነት	የአስራ ሁለት ወር				
		ዕቅድ	ክንውን		ካለፈው በጀት ዓመት ተማሳይ ወቅት ክንውን ጋር ሲነጻጸር ያለው ዕድገት	
		በብር	በብር	በመቶኛ	በብር	በመቶኛ
1	የጉምሩክ ቀረጥ	62,241.26	64,055.13	102.91	13,878.00	27.66
	የገቢ ዕቃዎች ኤክሳይዝ ታክስ	15,320.43	15,106.48	98.60	2,467.74	19.53
	አገር ውስጥ ከሚገቡ ዕቃዎች t.X.¬	64,099.23	64,592.18	100.77	13,401.67	26.18
	አገር ውስጥ ከሚገቡ ዕቃዎች ሱር ታክስ	30,432.68	24,591.56	80.81	7,299.76	42.22
	የወጪ ንግድ ቀረጥ	11.31	200.37		187.53	
	የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ	172,104.90	168,545.72	97.93	37,234.70	28.36
	ታክስ ያልሆኑ ገቢዎች	**11,234.55**	**9,135.29**	**81.31**	**(52.08)**	(0.57)
ጠቅላላ የገቢ ድምር		**183,339.46**	**177,681.01**	**96.91**	**37,182.63**	**26.46**

➡ የገቢ ሂሳቦች አስተዳደር አፈጻጸም

የጋራ ገቢዎች ትልልፍ በበጀት ዓመቱ ብር 45,000,000,000.00 ለክልሎች ለማስተላለፍ በዕቅድ ተይዞ ብር 48,564,758,623.77 በማስተላለፍ የዕቅዱን 107.92 በመቶ ማሳካት ተችሏል። የዊዝሆልዲንግ ታክሶች

የንግድ ትርፍ ቅድመ ግብር እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ቅድመ ታክስ በድምር ብር 8,000,000,000.00 ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ለማስተላፍ ዕቅድ ተይዞ ብር 10,172,977,440.86 በማስተላለፍ የዕቅዱን 127 በመቶ በማስተላለፍ ከዕቅድ በላይ ተሰክቷል። በአጠቃላይ ብር 53 ቢሊየን ለማስተላለፍ ዕቅድ ተይዞ ብር 58,737,736,064.63 በማስተላለፍ ዓመቱ ዕቅድ አንጻር 110.75 በመቶ ተፈጽሟል። በገንዘብ ብር ከባለፈው ዓመት ከተላለፈው ብር 41,048,546,077.72 አንጻር የብር 17,689,189,986.91 ዕድገት ሲኖረው ይህም በ43.09 በመቶ አድጓል።

ሰንጠረዥ 45 ለክልሎች የተላለፈ የጋራ ገቢ

ተ. ቁ	ክልሎች	ቀጥታ ታክሶች	ቀጥተኛ ያልሆኑ ታክሶች	ድምር
1	ኦሮሚያ	7,978,893,058.36	12,229,226,984.44	20,208,120,042.80
2	አማራ	2,564,223,976.97	7,662,951,831.11	10,227,175,808.08
3	ትግራይ	270,257,207.95	2,139,805,237.84	2,410,062,445.79
4	ደቡብ ኢትዮጵያ	713,409,795.01	4,603,937,993.65	5,317,347,788.66
5	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	256,509,607.73	1,112,192,975.18	1,368,702,582.91
6	ሲዳማ	750,537,810.62	1,430,028,709.31	2,180,566,519.93
7	አፋር	92,663,966.99	1,071,725,539.30	1,164,389,506.29
8	ሐረሪ	278,121,918.85	269,728,157.72	547,850,076.57
9	ሶማሌ	142,052,355.23	3,541,558,785.25	3,683,611,140.48
10	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	251,313,607.69	649,415,992.97	900,729,600.66
11	ጋምቤላ	84,216,124.09	471,986,987.51	556,203,111.60
ድምር		**13,382,199,429.49**	**35,182,559,194.28**	**48,564,758,623.77**

ሰንጠረዥ 46 የጋራ ገቢ ትልልፍ በንጽጽር

ተ.ቁ	ገቢው የተላለፈለት ክልል	በ2014 በጀት ዓመት 12 ወራት ተላልፎ የነበረ	በ2015 በጀት ዓመት 12 ወራት የተላለፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	ኦሮሚያ	13,542,057,142.47	20,208,120,042.80	6,666,062,900.33	49.22
2	አማራ	7,745,321,981.16	10,227,175,808.08	2,481,853,826.92	32.04
3	ትግራይ	2,149,705,357.60	2,410,062,445.79	260,357,088.19	12.11
4	ደቡብ ኢትዮጵያ	4,279,481,978.61	5,317,347,788.66	1,037,865,810.05	24.25
5	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	456,373,711.00	1,368,702,582.91	912,328,871.91	199.91
6	ሲዳማ	1,793,608,642.35	2,180,566,519.93	386,957,877.58	21.57
7	አፋር	851,504,429.48	1,164,389,506.29	312,885,076.81	36.74
8	ሐረሪ	304,465,480.89	547,850,076.57	243,384,595.68	79.94
9	ሶማሌ	2,673,695,788.49	3,683,611,140.48	1,009,915,351.99	37.77
10	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	514,059,823.87	900,729,600.66	386,669,776.79	75.22
11	ጋምቤላ	382,044,164.50	556,203,111.60	174,158,947.10	45.59
ድምር		**34,692,318,500.42**	**48,564,758,623.77**	**13,872,440,123.35**	**39.99**

ጠቅላላ ያጋራ ገቢ የ2015 በጀት ዓመት ትልልፍ ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በገንዘብ ብር 13,872,440,123.35 እና በመቶኛ 42.59 በመቶ ብልጫ አሳይቷል።

ሰንጠረዥ 47 የውክልና/ዊዝሆልዲንግ/ ታክሶች ገቢ ትልልፍ

ተ.ቁ	ክልል/ከተማ አስተዳደር	የተ.እ. ታ/በገዥው ተይዞ የሚሰበሰበው የተ.እ. ታ	2 በመቶ የገቢ ግብር ቅድመ ክፍያ	ጠቅላላ ድምር
1	አዲስ አበባ	1,509,888,889.70	3,430,141,286.15	**4,940,030,175.85**
2	ኦሮሚያ	683,595,058.40	1,900,699,570.38	**2,584,294,628.78**
3	አማራ	438,460,971.64	687,115,968.91	**1,125,576,940.55**
4	ትግራይ	4,446,867.00	81,503,696.93	**85,950,563.93**
5	ደቡብ ኢትዮጵያ	74,735,404.90	209,575,161.21	**284,310,566.11**
6	ደ/ምዕራብ ኢትዮጵያ	21,011,725.50	99,778,127.72	**120,789,853.22**
7	ሲዳማ	61,652,572.42	167,560,844.67	**229,213,417.09**
8	ድሬደዋ	28,503,612.05	223,380,396.13	**251,884,008.18**
9	አፋር	92,130,410.76	135,991,779.81	**228,122,190.57**
10	ሐረሪ	13,048,747.71	17,375,034.06	**30,423,781.77**
11	ሶማሌ	100,140,492.39	123,771,082.60	**223,911,574.99**
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	5,791,339.52	23,059,976.30	**28,851,315.82**
13	ጋምቤላ	2,785,397.45	36,833,026.55	**39,618,424.00**
ጠቅላላ ድምር		**3,036,191,489.44**	**7,136,785,951.42**	**10,172,977,440.86**

ከዊዝሆልዲንግ ታክሶች ትልልፍ ብር **10,172,977,440.86** ውስጥ የገቢ ግብር ቅድመ ግብር 70 በመቶ ድርሻ ሲይዝ በገዥው የሚቀነስ የተ.እ. ታክስ ቀሪውን 30 በመቶ ድርሻ ይዟል ።

ሰንጠረዥ 48 የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ንጽጽር

ተ.ቁ	ገቢው የተላለፈለት ክልል	በ2014 በጀት ዓመት 12 ወራት ተላልፎ የነበረ	በ2015 በጀት ዓመት 12 ወራት የተላለፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	አዲስ አበባ	2,997,003,391.06	4,940,030,175.85	1,943,026,784.79	64.83
2	ኦሮሚያ	1,637,973,999.31	2,584,294,628.78	946,320,629.47	57.77
3	አማራ	689,781,439.22	1,125,576,940.55	435,795,501.33	63.18
4	ትግራይ	93,931,194.93	85,950,563.93	-7,980,631.00	-8.5
5	ደቡብ ኢትዮጵያ	241,473,313.67	284,310,566.11	42,837,252.44	17.74
6	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	68,328,759.00	120,789,853.22	52,461,094.22	76.78
7	ሲዳማ	182,734,863.44	229,213,417.09	46,478,553.65	25.43
8	ድሬደዋ	110,698,762.04	251,884,008.18	141,185,246.14	127.54
9	አፋር	129,183,985.22	228,122,190.57	98,938,205.35	76.59
10	ሐረሪ	46,518,463.17	30,423,781.77	16,094,681.40	34.6
11	ሶማሌ	103,094,812.42	223,911,574.99	120,816,762.57	117.19
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	17,963,225.55	28,851,315.82	10,888,090.27	60.61
13	ጋምቤላ	37,541,368.27	39,618,424.00	2,077,055.73	5.53
ድምር		**6,356,227,577.30**	**10,172,977,440.86**	**3,816,749,863.56**	**60.05**

- ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች የሚተላለፈው ዊዝሆልዲንግ ታክስ ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በገንዘብ ብር 3,816,749,863.56 እና በመቶኛ 60.05 በመቶ ብልጫ አሳይቷል።

ሰንጠረዥ 49 አጠቃላይ የጋራ ገቢና የዊዝሆልዲንግ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ

ተ.ቁ	የተሰበሰበለት ክልል/ከተማ አስተዳደር	የጋራ ገቢዎች	ዊዝሆልዲንግ ታክሶች	ድምር

1	አዲስ አበባ	-	4,940,030,175.85	4,940,030,175.85
2	ኦሮሚያ	20,208,120,042.80	2,584,294,628.78	22,792,414,671.58
3	አማራ	10,227,175,808.08	1,125,576,940.55	11,352,752,748.63
4	ትግራይ	2,410,062,445.79	85,950,563.93	2,496,013,009.72
5	ደቡብ ኢትዮጵያ	5,317,347,788.66	284,310,566.11	5,601,658,354.77
6	ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ	1,368,702,582.91	120,789,853.22	1,489,492,436.13
7	ሲዳማ	2,180,566,519.93	229,213,417.09	2,409,779,937.02
8	ድሬደዋ	-	251,884,008.18	251,884,008.18
9	አፋር	1,164,389,506.29	228,122,190.57	1,392,511,696.86
10	ሐረሪ	547,850,076.57	30,423,781.77	578,273,858.34
11	ሶማሌ	3,683,611,140.48	223,911,574.99	3,907,522,715.47
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	900,729,600.66	28,851,315.82	929,580,916.48
13	ጋምቤላ	556,203,111.60	39,618,424.00	595,821,535.60
ድምር		**48,564,758,623.77**	**10,172,977,440.86**	**58,737,736,064.63**

ሰንጠረዥ 50 የጋራ ገቢ ታክሶች ጥቅል ትልልፍ ከባለፈው ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነፃጸር

ተ.ቁ	ገቢው የተላለፈለት ክልል	በ2014 በጀት ዓመት 12 ወራት ተላልፎ የነበረ	በ2015 በጀት ዓመት 12 ወራት የተላለፈ	ዕድገት በገንዘብ	ዕድገት በመቶኛ
1	አዲስ አበባ	2,997,003,391.06	4,940,030,175.85	1,943,026,784.79	64.83
2	ኦሮሚያ	15,180,031,141.78	22,792,414,671.58	7,612,383,529.80	50.15
3	አማራ	8,435,103,420.38	11,352,752,748.63	2,917,649,328.25	34.59
4	ትግራይ	2,243,636,552.53	2,496,013,009.72	252,376,457.19	11.25
5	ደቡብ ኢትዮጵያ	4,520,955,292.28	5,601,658,354.77	1,080,703,062.49	23.90
6	ደቡብ ምዕራብ	524,702,470.00	1,489,492,436.13	964,789,966.13	183.87
7	ሲዳማ	1,976,343,505.79	2,409,779,937.02	433,436,431.23	21.93
8	ድሬደዋ	110,698,762.04	251,884,008.18	141,185,246.14	127.54
9	አፋር	980,688,414.70	1,392,511,696.86	411,823,282.16	41.99
10	ሐረሪ	350,983,944.06	578,273,858.34	227,289,914.28	64.76
11	ሶማሌ	2,776,790,600.91	3,907,522,715.47	1,130,732,114.56	40.72
12	ቤኒሻንጉል ጉሙዝ	532,023,049.42	929,580,916.48	397,557,867.06	74.73
13	ጋምቤላ	419,585,532.77	595,821,535.60	176,236,002.83	42.00
ድምር		**41,048,546,077.72**	**58,737,736,064.63**	**17,689,189,986.91**	**43.09**

በአጠቃላይ የገቢ ትልልፍ በጋራ ገቢና በዊዝሆልዲንግ ታክሶች በድምር ሲታይ ለክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች በ2014 በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ብር 41,048,546,077.72 ተላልፎ የነበረ ሲሆን በ2015 በጀት ዓመት ብር 58,737,736,064.63 ተላልፏል ። ይህም ከባለፈው በጀት ዓመት ተመሳሳይ ወቅት ጋር ሲነጻጸር በገንዘብ ብር 17,689,189,986.91 ወይም የ43.09 በመቶ ብልጫ እንዳለው ያሳያል።

3.3.2 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማጎልበት ስራዎች አፈጻጸም

➡ **የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም**

ሰንጠረዥ 51 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አፈጻጸም

ተ.ቁ.	ቅርንጫፍ	ዕቅድ	ክንውን	አፈጻጸም
1	ከፍተኛ	20,068,000,000.00	32,588,156,506.37	162.39
2	መካከለኛ	7,260,000,000.00	8,307,176,643.74	114.42
3	ምሥራቅ	3,578,850,000.00	4,317,744,016.69	120.65
4	ምዕራብ	1,700,000,000.00	2,417,211,327.70	142.19
5	ሰሜን ምዕራብ	1,400,000,000.00	1,879,023,108.09	134.22
6	ባህር ዳር	1,053,869,881.80	2,120,753,993.34	201.23
7	አዳማ	364,000,000.00	549,125,491.64	150.86
8	ሃዋሳ	536,000,000.00	696,958,755.43	130.03
9	ድሬዳዋ	350,100,000.08	462,786,206.42	132.19
10	ጅማ	250,000,000.00	355,985,435.48	142.39
11	ኮምቦልቻ	102,000,000.00	151,570,309.13	148.60
ድምር		36,662,819,881.88	53,846,491,794.03	146.87

ሰንጠረዥ 52 የታክስ ዕዳ አሰባሰብ በወሰነው ክፍል

ተ.ቁ	የወሰነው የሥራ ክፍል	ፍሬ ታክስ	ወለድ	መቀጫ	ድምር	ድር
1	ታክስ ኦዲት	14,676,974,758.78	4,020,221,948.29	1,918,453,656.75	20,615,650,363.82	38.
2	ታክስ ስሌት ቡድን	21,582,586,986.49	3,092,749,113.89	3,538,183,615.71	28,213,519,716.10	52
3	ኢንቨስቲጌሽን ኦዲት	2,110,754,564.95	414,103,193.14	147,269,892.78	2,672,127,650.88	4.
4	ተማላሽና አገልግሎት ኦዲት	2,002,571,440.59	69,951,579.56	37,289,538.55	2,109,812,558.70	3.
5	ያላስታወቁ ታክስ ከፋዮች ክትትል ቡድን	191,622,392.47	27,169,640.08	11,155,081.97	229,947,114.52	0.
6	ሽያጭ መመዝገቢያ ማሳሪያ ቡድን	_	_	5,042,610.81	5,042,610.81	0.0
7	ሌሎች	_	_	391,779.21	391,779.21	0
ጠቅላላ ድምር		40,564,510,143.29	7,624,195,474.97	5,657,786,175.79	53,846,491,794.04	10

3.4 የገቢዎች ሚኒስቴር የ2015 በጀት ዓመት የግቦች አፈጻጸም

ሰንጠረዥ 53 ግቦች፣ ዋና ዋና ተግባራት እና ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች

ተ.ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች	የግብ ክብደት	ዋና ዋና ተግባራትና ክብደት	ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2014)	ዒላማ (2015)	የ2015 ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
1	ተቋማዊ የማስፈጸም አቅምና የሀብት አጠቃቀም እና የአገልግሎት አሰጣጥ አሰራር ማሻሻል	15	የዕቅድ ዝግጅት፣ የክትትልና ግምገማ እና የስታቲስቲክስ ሚዲያ አስተዳደር አሰራር ማሻሻል (ክብደት=1)	ወቅቱንና ጥራቱን የጠበቀ ዕቅድና ሪፖርት ሰነድ ማዘጋጀት	0.4	በቁጥር	4	4	4	100
				የክትትልና ግምገማ ስርዓት ማዘርጋት	0.3	በቁጥር	1	1	1	100
				የዘርፉን ሚዲያ አያያዝ በቴክኖሎጂ በመደገፍ ሚደራጀት	0.3	በመቶኛ	0	25	25	100
			የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር	ግልጽነት የሰፈነበት የሰው ኃይል ስምሪት ማካሄድ	0.5	በመቶኛ	100	100	100	100

ተ.ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች	የግብ ክብደት	ዋና ዋና ተግባራትና ክብደት	ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	ማለኪያ	ማሻ (2014)	ዒላማ (2015)	የ2015 ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
			አሰራርና ውጤታማነት ማሻሻል (ክብደት=2)	ለአመራር እና ለሰራተኞች የሚሰጡ ሥልጠናዎችን ማሳደግ	0.5	በቁጥር	2527	4800	6974	145
				የውስጥ የማበረታቻ ስርዓት ማዘርጋት	0.5	በቁጥር	1	1	1	100
				የሰራተኛ እርካታን በማሳደግ ፍልሰትን መቀነስ	0.5	በመቶኛ	4.9	4	4.4	90
			የፋይናንስና ንብረት አስተዳደር አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት=3)	የተመደበ በጀት በአግባቡ ሥራ ላይ ማዋል (ድርሻ)	0.5	በመቶኛ	85.62	100	93.17	93.17
				ነቀፌታ ያለበትን የኦዲት ግኝት መቀነስ	0.5	በመቶኛ	87.5	92	90	97.8
				የመንግስት ኤሌክትሮኒክ ክፍያን ድርሻ ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	30	60	59	98
				የመንግስት ኤሌክትሮኒክ ግዢን ድርሻ ማሳደግ	0.5	በመቶኛ	0	30	24.9	83
				ማስረታዊ አገልግሎትን በቅልጥፍና በማስጠት የደንበኞችን እርካታ ማሻሻል	0.5	በመቶኛ	0	80	0	0
				የንብረት አያያዝ እና የጥገና ወጪዎችን መቀነስ	0.5	በሚሊዮን ብር	2.02	2.6	4.5	173
			የኢንፎርሜሽን፣ ኮሚኒኬሽን እና ቴክኖሎጂ አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት=2)	መረጃ ቋት ማደራጀት	0.4	በመቶኛ	25	50	50	100
				በተቋሙ ወረቀት አልባ አሰራርን መተግበር	0.3	በመቶኛ	0	100	50	50
				በተቋሙ የሚሰጡ አገልግሎቶችን አቶሜት ማድረግ	0.3	በመቶኛ	13	33	90	272
				የተገልጋዮችን እርካታ ደረጃ ማሳደግ	1	በመቶኛ	79.3	85	81.8	95.5
			የአጋርነት እና የህዝብ ግንኙነት አሰራርንና ውጤታማነትን ማሻሻል (ክብደት=1)	መረጃዎችን በተለያዩ የተግባቦት ዘዴዎች ተደራሽ ማድረግ	1	በመቶኛ	100	100	100	100
			ለተጠሪ ተቋማት እና ለክልሎች የሚደረገውን ድጋፍና ክትትል ማሻሻል (ክብደት=2)	የተጠሪ ተቋማት ዕቅድን ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም	0.25	በቁጥር	1	2	2	100
				የየሩብ ዓመት የተጠሪ ተቋማት ሪፖርት መገምገም	0.25	በቁጥር	2	4	4	100
				የክልሎችን ዕቅድ ከዘርፍ ዕቅድ ጋር ማናበብና ማጣጣም	0.5	በቁጥር	1	1	1	100
				በየሩብ ዓመት ከክልሎች ጋር የዘርፍ አፈጻጸም በጋራ መገምገም	0.5	በቁጥር	1	4	4	100
				ለክልሎች ወቅታዊ የአቅም ግንባታ ድጋፍ ማስጠት	0.5	በቁጥር	926	1200	1560	130
			የስነ ምግባርና ፀረ ሙስና የክትትል ሥራዎችን ማሻሻል (ክብደት=1)	በብልሹ አሰራር ዙርያ ጥቆማ ከተደረገባቸው ውስጥ ማስተካከያ የተደረገባቸው	0.25	በመቶኛ	95	100	96	96
				ለብልሹ አሰራር የተጋለጡ አሰራሮች በጥናት በማለየት የማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ	0.25	በቁጥር	20	120	72	60
				የሀብት ምዝገባ ያካሄዱ አመራሮች እና ባለሞያዎች	0.5	በመቶኛ	95	100	57	57

ተ.ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች	የግብ ክብደት	ዋና ዋና ተግባራትና ክብደት	ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች	ክብደት	ማለኪያ	መነሻ (2014)	ዒላማ (2015)	የ2015 ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
				ድርሻ ማሳደግ						
			የሴቶችና ማሕበራዊ ተሳታፊነትንና ተጠቃሚነትን ማሻሻል (ክብደት=1)	የህጻናት ማቆያ አገልግሎት ተጠቃሚ ሴት ሰራተኞች ብዛት ማሳደግ	0.25	በቁጥር	121	200	203	101
				ወደ አመራር የመጡ ሴት ሰራተኞች ብዛት ማሳደግ	0.25	በመቶኛ	39	42	41	97.5
				ሥልጠና ያገኙ ሴት ሰራተኞች ድርሻ ማሳደግ	0.25	በቁጥር	915	1,969	2310	117
				ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞችና ተገልጋዮች ምቹ የስራ ሁኔታና ቦታ መፍጠር	0.25	በመቶኛ	64	85	85	100
			የበጎ አድራጎት እና የማህበረሰብ አገልግሎት ሥራዎችን ማሻሻል (ክብደት=2)	የአረንጓዴ አሻራ ተግባራትን ማከሄድ/ችግኞችን መትከል	0.5	በቁጥር	50,000	100,000	160,000	160
				የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦች የመኖሪያ ቤቶች መገንባት	0.15	በቁጥር	0	30	10	33
				የአቅመ ደካማ ማህበረሰቦች የመኖሪያ ቤቶች መገንባት	0.15	በሚሊዮን ብር	0	7	12	171
				የአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎች ድጋፍ	0.15	በቁጥር	0	1,000	1000	100
				የአቅመ ደካማ ቤተሰብ ተማሪዎች ድጋፍ	0.15	በሚሊዮን ብር	0	3		
				ለተለያዩ ማህበራዊ ቀውሶች የተደረገ ድጋፍ	0.3	በሚሊዮን ብር	60	21	14.5	69
				የተደረገ ደም ልገሳ (ድርሻ ከሰራተኛ ብዛት)	0.3	በመቶኛ	13.18	20	3	15
				ወላጆቻቸውን ያጡ ህፃናትን መደገፍ	0.15	በቁጥር	76	76	86	113
2	ቀልጣፋ፣ ዘመናዊና ተደራሽ የታክስ አስተዳደር ሥርዓትን ማጎልበት	25	የገቢ አሰባሰብ አሰራር ልህቀትን ለማምጣት የህግ ማዕቀፎችን እና አሰራሮችን ማሻሻል (ክብደት=6)	ለፍትህ አካላት የሚቀርቡ የፍትሃብሔር ጉዳዮች በመዝገብ የሚረታት አቅምን ማሳደግ	3	በመቶኛ	89	97	85	87.6
				ለአቤቱታ የሚቀርቡ የፍትሃብሔር ጉዳዮች የመዝገብ ምጣኔ መቀነስ	1.5	በመቶኛ	6.25	5	5.47	91.4
				በስጋት ከተለዩ ግብር ከፋዮች የግኝት ምጣኔን ማሳደግ	1.5	በመቶኛ	73.88	87.5	92.3	105.4
			የታክስ መረጃ አስተዳደር ውጤታማነቱን ሚያገጥ (ክብደት = 5)	የሽያጭ መመዝገቢያ ማሳሪያ በማጠቀም Z-Report የሚልኩ ድርጅቶች ምጣኔን ማሳደግ	1.5	በመቶኛ	92	95	94.8	94.8
				የግዥና ሽያጭ የታክስ መረጃ ጥራትና ብዛት ማሳደግ	2	በመቶኛ	100	100	94.8	94.8
				የገበያ ዋጋ መረጃ ማሰባሰብና አጠቃቀምን ማሳደግ	1	በመቶኛ	99	100	99.65	99.65
				የሽያጭ መመዝገቢያ ማሳሪያ ተደራሽነትን ማስፋት	0.5	በመቶኛ	77.6	79	84	98.8
			የኤሌክትሮኒክ ታክስ (E-Tax) አጠቃቀምን ማሻሻል (ክብደት = 4)	በኤሌክትሮኒክ ታክስ የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮች ድርሻን ማሳደግ	2	በመቶኛ	58	82	93	113
				በኤሌክትሮኒክ የታክስ ክፍያ ሥርዓት የታቀፉ ግብር ከፋዮች ድርሻን ማሳደግ	1	በመቶኛ	28	60	53	66

ተ.ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች	የግብ ክብደት	ዋና ዋና ተግባራትና ክብደት	ቁልፍ የአፈጻጸም አመላካቾች	ክብደት	መለኪያ	መነሻ (2014)	ዒላማ (2015)	የ2015 ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
				በኤሌክትሮኒክ የታክስ ክፍያ ሥርዓት የተሰበሰበ የታክስ መጠን ከአጠቃላይ ታክስ ያለውን ድርሻ ማሳደግ	1	በመቶኛ	13.09	25	28.66	114.64
			የግብር ከፋዮች አገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማነትን ሚረጋገጥ (ክብደት = 10)	በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ ማሳረት የተሰጠ የምዝገባ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	100	100	96	98
				በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ ማሳረት የተሰጠ የተመላሽ አገልግሎት ማሳደግ	1	በመቶኛ	91	95	98.74	98.74
				በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ ማሳረት የተሰጠ የአገልግለኮት ኦዲት አገልግሎት ማሳደግ	3	በመቶኛ	86	90	96	107
				በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ ማሳረት የተሰጠ የክሊራንስ አገልግሎት ማሳደግ	2	በመቶኛ	84	85	80	94
				በስታንዳርዱ በተቀመጠው ጊዜ ማሳረት የተሰጠ የታክስ ቅሬታ ውሳኔ አገልግሎት ማሳደግ	3	በመቶኛ	94	95	98	99
3	የግብር ከፋዮችን የታክስ ሕግ ተገዥነት ማሻሻል	20	የታክስ ማስታወቅና ክፍያ አቀራረብን ማጠናከር (ክብደት = 5)	በሁሉም የታክስ ዓይነቶች በአማካይ ግብራቸውን በወቅቱ የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	1	በቁጥር	48,473	52,857	63,620	120
				በወቅቱ የንግድ ትርፍ ግብራቸውን የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.8	በቁጥር	24,441	29,775	26453	89
				በወቅቱ የተጨማሪ እሴት ታክሳቸውን የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.6	በቁጥር	19,001	26,548	24,074	91
				በወቅቱ የኤክሳይዝ ታክሳቸውን የሚያሳውቁ የግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.8	በቁጥር	475	502	571	113.74
				በሁሉም የታክስ ዓይነቶች ግብራቸውን በወቅቱ አሳውቀው የሚከፍሉ ግብር ከፋዮችን ማሳደግ	0.3	በቁጥር	18,733	21,720	17,648	81
				በወቅቱ አሳውቀው የንግድ ትርፍ ግብራቸውን የሚከፍሉ የግብር ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.1	በመቶኛ	44	65	40.5	62
				በወቅቱ አሳውቀው የተ/እ/ታክሳቸውን የሚከፍሉ ታክስ ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.2	በመቶኛ	37	41	0.393	96
				በወቅቱ አሳውቀው የኤክሳይዝ ታክስቸውን የሚከፍሉ ታክስ ከፋዮችን ምጣኔ ማሳደግ	0.2	በመቶኛ	65	70	66	94
				ከቀረቡ የታክስ ማስታወቂያዎች ስሌት የተሰራላቸውን ምጣኔን ማሳደግ	1	በመቶኛ	80	100	99.98	100
			የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ የኢንተለጀንስ ክትትል እና የኦዲት ሥራዎችን ማጠናከር (ክብደት = 15)	በሁሉም የታክስ ዓይነቶች በፈቃደኝነት ግብራቸውን በወቅቱ የሚከፍሉ ግብር ከፋዮች ድርሻ ማሳደግ	5	በመቶኛ	38.65	41.09	40	97
				በሁሉም የታክስ ዓይነቶች በፈቃደኝነት የተሰበሰበ ግብር ከጠቅላላ የግብር ገቢ ድርሻ ማሳደግ	10	በመቶኛ	81.4	86	79.63	93
4	ዘላቂ የመንግስት	40	ከሀገር ውስጥ ታክስ የሚሰበሰብ	ከቀጥታ ታክሶች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	15	በብር	112,142.39	153,959.79	137,562.15	89.35

ተ.ቁ	ስትራቴጂክ ግቦች	የግብ ክብደት	ዋና ዋና ተግባራትና ክብደት	ቁልፍ የአፈጻጸም አመልካቾች	ክብደት	ማለኪያ	መነሻ (2014)	ዒላማ (2015)	የ2015 ክንውን	አፈጻጸም በመቶኛ
	ገቢ ዕድገት ሚረጋገጥ		ገቢን ማሳደግ (ክብደት = 35)	ቀጥታ ካልሆኑ ታክሶች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	10	በብር	83,372.59	112,304.79	125,961.32	112.16
				ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች የሚሰበሰብ ገቢ ማሳደግ	5	በብር	696.66	688.21	822.48	119.51
				ከተሰበሰበው ገቢ የክልሎችን ድርሻ በወቅቱ ማስተላለፍ	5	በብር	41,017.92	53,323.29	58.70	65.05
			የታክስ ዕዳ አሰባሰብ አቅም ማሳልበት (ክብደት = 5)	ከአዲስ (60 ቀን) ካለሞላው ዕዳ የሚሰበሰብ የዕዳ መጠንን ማሳደግ	4	በብር	32,578.43	33,089.89	37,669.93	114.16
				ከቆየ ዕዳ የሚሰበሰብ የዕዳ መጠንን ማሳደግ	1	በብር	3,809.10	4,844.76	16,176.56	441.42

ክፍል አራት

4. በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶችና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

ምንም እንኳል ከላይ በቀረቡት የሪፖርት ክፍሎች ተቋሙ በ2015 በጀት ዓመት በየግቦቹ አመርቂ ሊባል የሚችል ውጤቶችን ያስመዘገበ ቢሆንም በአፈጻጸም ሂደት ውስጥ የተለያዩ ተግዳሮቶች የነበሩ ሲሆን በየጊዜው በነበሩ ውይይቶች የመፍትሄ እርምጃዎችን እያስቀመጠ ለማስራት ጥረት አድርጓል። በመሆኑም የነበሩት ተግዳሮቶችንና የመፍትሄ እርምጃዎችን ከታች ለማሳየት ተሞክሯል።

4.1 በአፈጻጸም ሂደት ያጋጠሙ ተግዳሮቶች

- ተቋሙ የግብር ስወራን፣ ማጭበርበርንና ህገወጥ ንግድን ለማስቀረት በርካታ ስራዎችን የሰራ ቢሆንም ችግሩ ሙሉ ለሙሉ አለመቀረፉ፣
- የበይነ-ሚረብና ሲስተም መቆራረጥ በአገልግሎት አሰጣጥ ቅልጥፍና ላይ ጫና ማሳደሩ፣
- ከተቋሙ ከፍተኛ ልምድና ክህሎት ያላቸው ሰራተኞች እየፈለሱ በመሆኑ አጠቃላይ የተቋሙ አፈጻጸም ላይ ጫና እያደረሰ መሆኑ፣
- ምንም እንኳን ተቋሙ ከማስተሟር ጀምሮ እስከ የተሻለ ግብርና ታክሳቸውን ለሚከፍሉ ግብር ከፋዮች የዕውቅናና ማበረታቻ ስርዓት ዘርግቶ እየተገበረ ቢሆንም የግብር ከፋዮች የህግ ተገዥነት ደረጃ በሚጠበቀው ልክ አለመድረሱ፣
- ኢ-መደበኛ የሆነ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ በታክስ አሰባሰቡ ላይ ተጽዕኖ ማሳደሩ፣

4.1 የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች

- የግብር ስወራን፣ ማጭበርበርን እና ህገወጥ ንግድን ለማስቀረት የኦዲትና የኢንተለጀንስ ስራዎችን አጠናክሮ በማስራት በተወሰነ ደረጃ መንግስት ሊያጣው የነበረን ገንዘብ ማዳን መቻሉ፣
- የበይነ-ሚረብና ሲስተም መቆራረጥን በመከታተልና ከሚመለከታቸው ተቋማት ጋር በመወያየት አፋጣኝ መፍትሔ እንዲያገኝ ጥረት እየተደረገ ይገኛል፣
- በቀጣይ ሊኖር የሚችለውን ፍልሰት በዘላቂነት ለመፍታትና ለመቀነስ በጥናት የተደገፈ ምላሽ ለማስጠት ጥረት እየተደረገ ይገኛል፣
- ግብርና ታክሳቸውን በወቅቱ በትክክል አሳውቀው በማይከፍሉ ግብር ከፋዮች ላይ ተገቢ የሆነ ህጋዊ እርምጃዎች መወሰዳቸው፣
- ግብይቶች በፋይናንስ ተቋማት የአሰራር ስርዓት ውስጥ እንዲያልፉና የጥሬ ገንዘብ እንቅስቃሴ ማጠን ገደብ እንዲኖረው ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በቀጣይነት ማስራት፣

ክፍል አምስት

5 ማጠቃለያ

ሚኒስቴር ማ/ቤቱ ለ2015 በጀት ዓመት ለማሰብሰብ የያዘውን 450.29 ቢሊዮን ብር ጥቅል የገቢ ዕቅድ ለማሳካት በአጠቃላይ ከአሚራር እስከ ባለ-ሙያ ድረስ ያለውን 4,794 የሰው ኃይልና 56,432 ግብር ከፋዮችን በማቀናጀት ባለፉት አስራሁለት ወራት በማሰራት ብር 442.03 ቢሊዮን በማሰብሰብ የመንግስትን የልማት ፍላጎት ሲደግፍ ቆይቷል።

በአፈጻጸም ደረጃ እንደየስራ ክንውኑ የተለያየ ውጤት የተመዘገበበት ቢሆንም አብዛኛው ከአማካይ በላይና መቶ በመቶ እቅዶች ሚፈጸማቸውን ሪፖርቱ ያሳያል።

ለአብነትም በ2015 በጀት ዓመት በአጠቃላይ እንደ ተቋም ብር 459.29 ቢሊዮን ለማሰብሰብ ታቅዶ ብር 442.03 ቢሊዮን በማሰብሰብ የዕቅዱን 98.16 በመቶ ማሳካት ተችሏል።

በግብር አሰባሰብ ሂደት ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ እያስከተለ ያለውን የግብር ዕዳ ክምችት ለመቀነስ በተሰራ ስራ በበጀት ዓመቱ 36.66 ቢሊዮን ብር የዕዳ ክምችትን ለመቀነስ ታቅዶ 53.85 ቢሊዮን ብር በማሰብሰብ የዕቅዱን 146.87 በመቶ በማሳካት ከፍተኛ ውጤት ማሳካት እንደተቻለ ከሪፖርቱ መረዳት ይቻላል።

የታክስ ስወራንና የንግድ ማጭበርበርን ለመከላከል በተሰሩ ዘርፈ ብዙ ስራዎች በበጀት ዓመቱ ውስጥ መንግስት ሊያጣው የነበረ በተሰሩ የኦዲት ስራዎች ማዳን ተችሏል።

በተመሳሳይ በየገቢ አሰባሰቡን ዘላቂነት ለማጠበቅና የአገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋና ተደራሽ ከማድረግ አኳያ በኤሌክትሮኒክ (E-Tax) የታክስ ክፍያ ሥርዓት የታቀፉ ግብር ከፋዮች ድርሻን ለማሳደግም ከፍተኛ የሆነ ርብርብ ሲደረግ ቆይቷል።

በመጨረሻም የተቋሙ አሚራሮች፣ ሰራተኞች እና የባለ-ድርሻ አካላት ለማዝገበው ውጤት ጉልህና የማይተካ ሚና እንደነበራቸው ግንዛቤ ተወስዷል።